Tampereen yliopisto

Erik Venäläinen

STRATEGISEN KULTTUURIN MERKITYS

Kuinka Vladimir Putinin vuosipuheet 2012–2023 valmistivat väestöä sotaan Ukrainaa vastaan

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Maaliskuu 2024

TIIVISTELMÄ

Erik Venäläinen:
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma, kansainvälisen politiikan opintosuunta
maaliskuu 2024

Tässä tutkimuksessa pyritään näyttämään, kuinka Venäjän presidentti Vladimir Putin käytti vuotuisia kansakunnantila-puheitaan hyväksi vuosina 2012–2023 Venäjän strategiseen kulttuuriin vaikuttamisessa geo- ja ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Mielenkiinnon kohteena tässä tutkimuksessa on etenkin väestön taktinen valmistaminen sotaan Ukrainaa vastaan. Otollinen strateginen kulttuuri on keskeistä hyökkäyssodalle, sillä laaja kotimainen tuki on usein sotilaallisille toimille välttämätön. Strateginen kulttuuri muodostuu monista tekijöistä ja pitää sisällään muun muassa kansan arvot ja uskomukset, jotka ovat muodostuneet historian saatossa. Se ei ole kuitenkaan staattinen, vaan muovautuu jatkuvasti ja tämän kehityskulun ymmärtämiseen tässä tutkimuksessa pyritään antamaan lisäpanos.

Lukija johdatetaan aiheeseen antamalla kattava katsaus Venäjän strategiseen kulttuuriin, Ukrainan sotaan ja sosiaaliseen konstruktivismiin, joka toimii teoreettisena viitekehyksenä. Menetelmänä tutkimuksessa käytetään abduktiivista laadullista diskurssianalyysiä, jonka avulla tarkastellaan Putinin diskurssia noin kymmenen vuoden ajalta, ymmärtääkseen, miten puheilla pyrittiin vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen Ukrainasta sekä Venäjän positiosta maailmalla ja täten edistämään Venäjän strategisen kulttuurin kehittymistä ulkopolitiikan tavoitteiden mukaiseksi. Tutkimustulokset edistävät Venäjän ulkopoliittisen käyttäytymisen ymmärtämistä sekä johtajuuden ja viestinnän roolia kansakunnan strategisen kulttuurin muotoutumisessa.

Avainsanat: strateginen kulttuuri, diskurssianalyysi, Venäjä, Vladimir Putin, Ukraina

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO 3

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS 5

2.1. Konstruktivismi kansainvälisessä politiikassa 5

2.2. Sosiaalinen konstruktivismi 8

2.3. Strateginen kulttuuri: Mikä se on? 11

2.4. Götzin ja Staunin näkemys Venäjän strategisesta kulttuurista 16

2.5. Johtajuuden rooli kulttuurin muokkaamisessa 18

3. TARKASTELUSSA VENÄJÄ 22

3.1. Venäjän ulkopolitiikan keskeiset kehityssuuntaukset 22

3.2. Venäjän strateginen kulttuuri 26

3.3. Hyökkäys Ukrainaan 30

4. METODOLOGIA 34

4.1. Abduktiivinen tutkimustapa 34

4.2. Diskurssianalyysi 38

4.3. Putinin puheet tarkastelun kohteena 41

5. TUTKIMUSPROSESSI 43

5.1. Prosessin vaiheet 43

5.2. Prosessi 46

6. ANALYYSI 51

6.1. Tunne haavoittuvaisuudesta 51

6.2. Tunne suurvaltastatuksesta 69

7. KESKUSTELU 80

7.1. Teemojen analyysi 80

7.2. Diskurssin muutos 83

7.3. Tulosten vertailu ulkopolitiikan tapahtumiin 89

8. JOHTOPÄÄTÖKSET 91

8.1. Vladimir Putinin pyrkimykset 91

8.2. Kontribuutiot sosiaaliseen konstruktivistiseen teoriaan 94

8.3. Loppuhuomautukset ja tutkimuksen rajoitteet 96

LÄHDELUETTELO 97

Kirjallisuus 97

Internet-lähteet 100

Aineistot 101

1. JOHDANTO

Kulttuurin yhteyttä kansalliseen turvallisuuteen ja ulkopolitiikkaan on jo pitkään problematisoitu ja teorisoitu. Carl von Clausewitz kirjoitti jo 1800-luvun alussa, että sodassa on kolme tärkeää elementtiä: hallitus, joka asettaa sodan tavoitteet; armeijat, jotka taistelevat sitä; ja kansa, jotka tukevat sitä (Howard 1991, 17). Clausewitz korosti tällä ”mobilisoidun massayhteiskunnan” tärkeyttä sotien onnistumiseen liittyvissä laskelmissa. Teoria strategisesta kulttuurista kehittyi Jack Snyderin (1977) toimesta kylmän sodan aikana tämän vanhan ajatuksen jatkumona. Snyder ehdotti, että eliitit artikuloivat ainutlaatuisen strategisen kulttuurin, joka liittyy turvallisuus-sotilasasioihin ja on laajempi ilmentymä julkisen mielipiteen sosialisoitumisesta erityiseen strategisen ajattelun muotoon (Lantis 2002, 93). Snyderin myötä tutkimuskenttä laajeni nopeasti monien turvallisuusanalyytikkojen tuodessaan omat näkemyksensä mukaan keskusteluun. Colin Gray määritteli strategisen kulttuurin ”viittaamaan ajattelu- ja toimintatapoja voiman suhteen, jotka juontuvat kansallisesta historiallisesta kokemuksesta, vastuullisen käyttäytymisen pyrkimyksistä kansallisissa termeissä ja kansalaiskulttuurista ja elämäntavasta” (Gray 1986, 36). Vuosikymmen myöhemmin Peter Rosen sanoi, että strateginen kulttuuri sisältää ”uskomukset ja oletukset, jotka kehystävät ... valintoja kansainvälisestä sotilaallisesta käyttäytymisestä, erityisesti päätöksiä sodan aloittamisesta, hyökkäävien, laajentuvien tai puolustavien sodankäynnin muotojen suosimisesta ja hyväksyttävistä sodanaikaisista uhritasoista” (Lantis 2002, 98). Strategisen kulttuurin konsepti on hyvin kiistelty ja sen merkityksestä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan on erimielisyyksiä. Silti se on mielenkiintoinen ja erilainen linssi, jolla valtioiden toimintaa voidaan tarkastella.

Miksi Venäjä hyökkäsi Ukrainaan? Useita mahdollisia selityksiä on tarjottu, vaihdellen presidentti Putinin henkilökohtaisesta maailmankuvasta ja Venäjän hallinnon lisääntyvästä autokratisoitumisesta aina Naton laajentumiseen ja voimatasapainon muutoksiin kansainvälisessä järjestelmässä (Götz & Staun 2022, 482–487). Tämä kysymys on perustuvanlaatuinen, muttei ole tässä tutkimuksessa analyysin kohteena. Se toimii kuitenkin tutkimuksen innoittajana. Tässä tutkimuksessa halutaan palata pohtimaan ja valottamaan kulttuurin ja kansainvälisen politiikan yhteyttä. Tarkoituksena on erityisesti tutkia sitä, kuinka strategista kulttuuria voidaan käyttää hyväksi geopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimuskysymys on: Onko Venäjän presidentti Vladimir Putin käyttänyt vuosittaisia kansakunnantila-puheitaan strategisena välineenä ylläpitääkseen tai mahdollisesti muokatakseen Venäjän strategisen kulttuurin olennaisia osa-alueita valmistellakseen maansa henkisesti siihen konfliktiin, joka alkoi vuonna 2014 ja lopulta puhkesi täysimittaiseksi sodaksi 2022 Ukrainassa?

Tutkimuksessa keskitytään valtiojohdon pyrkimyksiin, sillä johtajilla on kulttuurin luomisessa keskeinen rooli: heidän kykynsä artikuloida visioita, ohjata kansallista keskustelua sekä vaikuttaa valtion arvomaailmaan ja uskomuksiin on merkittävä. Strategiset kulttuurit ovat dynaamisia ja jatkuvasti kehittyviä käsityksiä ja ymmärryksiä maan historiasta ja paikasta maailmassa, usein neuvoteltuina ja uudelleen arvioituina sukupolvien välillä (Al-Rodhan 2015). Johtajat toimivat näiden käsitysten ja yleisen mielipiteen ensisijaisina muovaajina, varsinkin autoritäärisissä valtioissa. Abraham Lincolnin (1858) sanoin: Yleinen mielipide on kaikki kaikessa. Yleisen mielipiteen avulla mikään ei voi epäonnistua, ilman sitä mikään ei voi onnistua (käännös tekijän). Tutkimuksen aineistona toimivat Venäjän presidentti Vladimir Putinin vuotuiset kansakunnantila puheet (poslanije) vuosilta 2012–2023.

Tutkimus rakentaa perustalle, joka korostaa poliittisen keskustelun roolia ulkopolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa. Tutkimuksen innoittajana toimii erityisesti Elias Götzin ja Jørgen Staunin artikkeli ”Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives (2022)”. Kyseisessä artikkelissa pyritään vastaamaan perustavanlaatuiseen kysymykseen: Miksi Venäjä hyökkäsi Ukrainaan? ja tarjoamaan selitys strategisen kulttuurin kautta. Tämä tutkimus ei niinkään keskity kysymykseen ”miksi” vaan ”miten”, mutta silti rakentaa artikkelin rakentamalle perustalle, erityisesti käyttämällä siinä esitettyjä Venäjän strategisen kulttuurin ”pääjuonia”. Tässä tutkimuksessa niistä käytetään termiä ”pääteemat” ja ne ohjaavat tutkimusprosessin kulkua abduktiivista diskurssianalyysiä käyttäen. Abduktiivinen analyysi, joka on induktiivisen ja deduktiivisen analyysiin välimaastossa toimiva menetelmä, antaa mahdollisuuden lähestyä tutkimuskysymystä monin toisiaan täydentävin keinoin. Tämä tarkoittaa toisaalta nojaamista vanhempaan tutkimukseen ja teoriaan, mutta myös tutkimuksen edetessä esiin tulevien havaintojen huomioon ottamisen. Abduktiivinen analyysi käsittää rekursiivisen prosessin, jossa data ja teoriat sovitetaan yhteen kahdesti. Abduktiivinen päättely sisältää alustavan arvauksen tekemisen olemassa olevien teorioiden ja datan välisen vuorovaikutuksen perusteella, kun esiintyy anomalia tai odottamattomia löydöksiä. Jos olemassa olevat teoriat täysin selittävät empiirisen ilmiön, tutkija on yksinkertaisesti vahvistanut olemassa olevaa teoriaa. Timmermans & Travory 2012, 179)

Sosiaalinen konstruktivistinen teoria antaa teoreettisen ja tieteenfilosofisen pohjan tutkimukselle, sen keskittyen nimenomaisesti diskurssin merkitykseen todellisuuden ja tiedon rakentamisessa ja strateginen kulttuuri sopii tähän teoreettiseen viitekehykseen luonnollisesti. Poiketen monista aiemmista strategista kulttuuria tutkivista tutkimuksista, tässä tutkimuksessa keskitytään

nimenomaan Putinin viestintästrategioihin ja niiden tarkoitukseen vaikuttaa Venäjän strategisen kulttuuriin, ei Venäjän strategisen kulttuurin analysointiin. Olemista sosiaalisessa maailmassa ei voida erottaa kommunikatiivisesta prosessista. Puheaktit ovat yksi vuorovaikutuksen muoto (Fierke 2002, 331–354). On kuitenkin myös oleellista määritellä ja esitellä strateginen kulttuuri Venäjän kontekstissa, tutkimustavoitteen saavuttamiseksi.

Jo vuonna 2015 ruotsalainen ekonomisti ja diplomaatti Anders Åslund totesi Venäjän intressin edetä sotilaallisesti Ukrainassa realisoituvan kolmella eri tekijällä: Länsimaisten pakotteiden kasvavat kustannukset Venäjää vastaan, Ukrainan sotilaallinen vastarinta ja venäläisten kotimaisten asenteiden muuttuminen sotaan Ukrainaa vastaan (Åslund 2015, 21). Tähän kolmanteen tekijään tämä tutkimus osuu. Pyrkimyksenä on näyttää, kuinka Venäjän tapauksessa diskurssi on ollut keskeinen strateginen väline pyrkimyksessä kerätä suostumusta mahdolliselle hyökkäykselle, ja Putinin puheet tarjoavat tarkoituksenmukaisen linssin tämän prosessin ymmärtämiseen. Venäjällä presidentin aseman ollessa vahva, Putinilla on ollut laaja agendan asettamisen valta ja vaikuttaa kansakunnan strategiseen suuntaan. Puheita analysoimalla strategisen kulttuurin kautta voidaan tehdä mielenkiintoisia löydöksiä viestinnän tärkeydestä strategisten objektiivien saavuttamiseksi. Lähestymistapa mahdollistaa syvällisemmän ymmärryksen siitä, miten johtajuus ja strateginen kulttuuri kietoutuvat yhteen ja miten ne voivat vaikuttaa kansainvälisen politiikan dynamiikkaan ja kansakuntien strategiseen orientaatioon.

Tässä tutkimuksessa on oleellista tiedostaa tutkijan oma asema ja arvomaailma. Tutkijan ennakkoasenteet voivat vaikuttaa tutkimusprosessiin, erityisesti datan tulkintaan ja johtopäätösten tekoon. Venäjää koskevassa tutkimuksessa länsimaisen taustan omaavan tutkijan on tärkeä tunnistaa ja hallita omat ennakkoasenteensa pyrkien objektiivisuuteen. Tutkimuksessa pyritään poistamaan subjektiivisia ennakkoasenteita analyysistä, mutta on tunnustettava, että täysin arvovapaa tutkimus ei ole mahdollista. Avainasemassa on avoimuus arvovalintojen suhteen ja niiden selkeä kommunikointi lukijalle.

2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1. Konstruktivismi kansainvälisessä politiikassa

Konstruktivismi on teoreettinen lähestymistapa kansainvälisissä suhteissa, joka sai alkunsa 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa. Sitä ennen vallinneet käsitykset kansainvälisen politiikan luonteesta korostivat materiaalisia intressejä ja voiton tavoittelua. Neoliberaali institutionalismi ja neorealismi

hyväksyivät kansainvälisen järjestelmän anarkisen rakenteen, mutta erosivat siinä, voiko tietyissä olosuhteissa – erityisesti kaupassa – suhteellisen voiton tavoittelu muiden valtioiden kanssa syrjäyttää absoluuttisen voiton tavoittelun kilpailijoiden yli (McCourt 2022, 3). Realistisen perinteen tutkijat olivat usein korostaneet Venäjän kansallista etua sen kansainvälisen käyttäytymisen taustavoimana (Tsygankov 2013, 28). Konstruktivismi erottui näistä perinteisistä kansainvälisen politiikan teorioista, korostaen, että valtioiden käyttäytyminen ei ole pelkästään aineellisen vallan tuotosta, vaan siihen vaikuttavat myös ideat, normit ja kulttuuriset tekijät (Wendt, 1992). Kansallisten etujen, vallan ja turvallisuusdilemmojen sijaan konstruktivistit korostivat intersubjektiivisen merkityksen roolia – miten päätöksentekijät tulkitsivat, kehystivät ja ymmärsivät tilanteita maailmanpolitiikassa (McCourt 2022, 4). Jeffrey Checkel kuitenkin muistuttaa, että konstruktivistien kritiikki uusrealisteja ja uusliberalisteja kohtaan ei koske sitä, mitä nämä tekevät ja sanovat, vaan sitä, mitä he jättävät huomiotta: valtioiden etujen sisältöä ja lähteitä sekä maailmanpolitiikan sosiaalista kudosta (Checkel 1998, 324). Tämä teoreettinen lähestymistapa, jota on kehitetty eteenpäin erityisesti tutkijoiden kuten Alexander Wendtin ja Friedrich Kratochwilin toimesta, antaa hyvän pohjan tälle tutkimukselle, mutta sen soveltuessa parhaiten sellaista kansainvälisen politiikan tutkimusta varten, jossa pyritään analysoimaan valtioiden välisiä suhteita, vaatii tämä tutkimus nimenomaisesti diskurssin merkitystä korostavaa konstruktiivista tieteenfilosofiaa. Konstruktivistit eroavat realisteista ja liberaaleista näkemällä kansainvälisen järjestelmän sosiaalisena tai kulttuurisena ilmiönä. Muiden kahden teorian korostamien sotilaallisten ja institutionaalisten rajoitteiden tai valtioiden toimien mahdollistajien lisäksi konstruktivistit keskittyvät kulttuurisiin konteksteihin ja merkityksiin, joissa nämä toimet tapahtuvat. (Tsygankov 2013, 32) Tämän tutkimuksen tarkoituksiin sopii teoreettiseksi viitekehykseksi sosiaalinen konstruktivismi, joka tarkoittaa todellisuuden ja tiedon sosiaalista rakentumista, erityisesti diskurssin kautta. Sosiaalisen konstruktivismin käsitteeseen ja sen soveltamiseen tämän tutkimuksen ohjaavana viitekehyksenä palataan seuraavassa luvussa tarkemmin.

Konstruktivismia kansainvälisen politiikan kontekstissa on kuitenkin tarkoituksenmukaista tarkastella tarkemmin myös tämän tutkimuksen yhteydessä. Tutkimuksen tarkoituksena ollessa selvittää, kuinka kansallisen tason sosiaalista todellisuutta pyritään rakentamaan palvellakseen kansainvälisiä objektiiveja, on myös oleellista tietää, kuinka konstruktivistinen teoreettinen lähestymistapa näkee kansainvälisen todellisuuden rakentumisen. Nämä kaksi eri sosiaalisen todellisuuden rakentumisen tasoa ovat näennäisesti irrallisia, mutta oikeastaan perustuvat samaan tieteenfilosofiaan, joskin painottavat eri asioita lähestymistavoissaan. Tämän tutkimuksen ollessa

vahvasti linkittynyt myös kansainväliseen politiikkaan, on mielekästä myös antaa lyhyt katsaus konstruktivismiin sen kontekstissa.

Alexander Wendtin työt ovat olleet erityisen keskeisiä konstruktivistisen teorian muodostumisessa. Wendtin kuuluisa lause "anarkia on sitä, mitä valtiot tekevät siitä" korostaa, kuinka kansainvälisten suhteiden rakenteet ja dynamiikat ovat osittain sosiaalisten prosessien ja keskinäisen vuorovaikutuksen tulosta. Konstruktivismi näkee siis kansainväliset suhteet dynaamisena prosessina, jossa valtioiden identiteetit ja intressit muotoutuvat ja uudelleenmuotoutuvat jatkuvasti valtioiden välisessä vuorovaikutuksessa. Uudeksi konstruktivistiksi itseään kutsuaan McCourt on jatkanut näitä ajatuksia. Hänen mukaansa keskeinen oivallus oli, että kentän tuolloin hallitsevat käsitteet – turvallisuus, valtio ja kansalliset edut – tuli ajatella uudelleen vähemmän neutraaleina tai universaaleina, ja enemmän kulttuurisesti ja siten normatiivisesti (McCourt 2022, 17). Normien tutkijoiden mukaan kansainvälinen politiikka on kaukana realistien kuvailemasta anomisesta maailmasta ja se on täynnä odotuksia laillisesta käyttäytymisestä (McCourt 2022, 28). Ukrainan sodan sekä Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin takia voidaan kuitenkin sanoa, että tämä ajatus on hiljalleen murentumassa.

Konstruktivismi tarjoaa siis uudenlaisen kehyksen ymmärtää, miten kansainväliset toimijat tulkitsevat ja rakentavat kansainvälistä ympäristöä. Sosiaalinen konstruktio kansainvälisessä politiikassa on itse asiassa läsnä jokaisessa sosiaalisessa kontekstissa (Hopf 2002, 16). Se voi esimerkiksi auttaa selittämään, miten jaetut uskomukset ja normit voivat johtaa kansainvälisten instituutioiden ja järjestelmien luomiseen. Tähän liittyy vahvasti käsitys identiteetistä. Identiteetin käsite on läheisesti yhteydessä kulttuuriin ja normeihin, valtioiden esittämät identiteetit ovat kulttuurien ilmentymiä kaikilla tasoilla – kansainvälisellä, kansallisella ja alueellisella (McCourt 2022, 39). Friedrich Kratochwil (1989) oli tämän ajatuksen tuoja osaksi konstruktivistista ajattelua. Hän osoitti, kuinka identiteettiin liittyvät narratiivit rakentavat merkitystä sijoittamalla tapahtumat tarinan rakenteeseen, tarjoten loogista ja kronologista johdonmukaisuutta. Tutkimalla identiteetin ja etujen kysymyksiä, jotka uusliberalismi ja uusrealismi sulkivat pois, voidaan löytää uusia ja merkityksellisiä tulkintoja kansainvälisestä politiikasta (Checkel 1998).

Lisäksi konstruktivismi tarjoaa näkemyksiä siitä, miten kansainvälisten normien ja arvojen muutokset voivat johtaa siirtymiin kansainvälisen politiikan dynamiikassa. Hyvän ulkopolitiikan teorian tulisi olla jonkin verran ennustusvoimaa. Vaikka mikään teoria ei voi väittää kykenevänsä ennustamaan tarkan ajan ja muodon muutosta, hyvä teoria tunnistaa voimakkaita tekijöitä, jotka osoittavat

muutoksen suuntaa. (Tsygankov 2012, 268) Esimerkiksi kylmän sodan päättymisen ja sitä seuranneiden kansainvälisten suhteiden muutosten ei voida nähdä pelkästään vallan siirtymänä, vaan myös käsitysten ja ideologioiden muutoksina. Käytännöllisesti merkittävän ulkopolitiikan teorian on muotoiltava syy-seuraussuhde tunnistamalla tärkeimmät sosiaaliset voimat tai muuttujat, jotka ajavat kansainvälistä päätöstä (Tsygankov 2012, 4). Konstruktivistit löysivät tavan analysoida maailmanpolitiikkaa ei pelkästään sosiaalisen fysiikan yhteentörmäysten kautta, vaan elämän areenana, joka on täynnä sääntöjä, moraaleja, uskomuksia ja ennakkoluuloja (McCourt 2022, 22). Konstruktivistinen näkökulma on keskeinen ymmärtämässä ilmiöitä kuten ihmisoikeusnormien leviämistä, kansainvälisen oikeuden kehittymistä ja globaalin hallinnon dynamiikkaa.

Nykyisessä globalisoituneessa maailmassa konstruktivismi on erittäin relevantti kansainvälisten suhteiden ymmärtämiseen. Se tarjoaa monipuolisen näkökulman siihen, miten globaalit tapahtumat tulkitaan, miten uudet kansainväliset normit syntyvät ja miten nämä muutokset vaikuttavat maailmanpolitiikkaan. Teoria auttaa analysoimaan monimutkaisia kysymyksiä kuten ilmastonmuutosneuvotteluita, joissa valtioiden käyttäytyminen on merkittävästi muokattu jaettujen ymmärrysten ja kollektiivisten normien kautta. Valtioiden välisten suhteiden ollessa konstruktivistisen näkemyksen mukaan muutakin kuin materiaalisia ja rationaalisia, on myös valtion sisäistä dynamiikkaa mielenkiintoista tutkia tämän linssin läpi. Tämä luku toimii ikään kuin johdantona laajempaan teoreettiseen viitekehykseen, joka ohjaa koko tutkimusta. Seuraavissa luvuissa syvennytään keskusteluun sosiaalisesta konstruktivismista ja strategisesta kulttuurista.

2.2. Sosiaalinen konstruktivismi

Konstruktivistien keskuudessa on jonkin verran ollut kiistaa siitä, muodostuvatko valtioiden identiteetit pääasiassa valtioiden välisessä vuorovaikutuksessa vai valtioiden sisäisessä diskurssissa. Konstruktivistit ovat jakautuneet hieman eri leireihin painotuksensa suhteen. Jotkut painottavat ideoita ja normeja, toiset kielen kautta muodostuvaan identiteettiin ja intresseihin. Tämän jakautumisen taustana on, että monien konstruktivistien mukaan kielen tulisi pysyä esityslistan ulkopuolella. Perinteiset konstruktivistit ovat korostaneet identiteettien ja intressien muutosta. (Fierke 2002, 331–354) Sosiaalinen konstruktivismi, jonka popularisoi Peter L. Berger ja Thomas Luckmann teorialle keskeisessä teoksessa "The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge" (1967), tarjoaa syvällisen viitekehyksen ymmärtämään sosiaalisia prosesseja, joiden kautta yhteiskunnat rakentavat ja havaitsevat todellisuutensa. Arkielämä esittäytyy todellisuutena, jonka ihmiset tulkitsevat ja joka on subjektiivisesti merkityksellinen heille koherenttina maailmana (Berger & Luckmann 1967). Tämä maailma, joka Bergerin ja Luckmannin mukaan saa "alkunsa

heidän ajatuksistaan ja toimistaan ja jota ylläpidetään todellisena heidän kautta” on kuva maailmasta, johon tässä tutkimuksessa nojataan. Se on teoreettiseen viitekehys, joka antaa mahdollisuuden poliittisen diskurssin analysointiin ja sen vaikutuksen arviointiin kansalliseen kulttuuriin ja todellisuuden rakentumiseen.

Jos haluamme ymmärtää kansallisten ulkopolitiikkojen moninaisuutta, meidän on ensin ymmärrettävä, mitä "kansallinen" on. Kansainvälisten suhteiden alalla näkökulma, joka aloittaa analyysin kysymällä, mitä "kansallinen" on ja joka altistaa "kansakunnan" erilaisille merkityksille ja tulkinnalle, kutsutaan sosiaaliseksi konstruktivismiksi. (Tsygankov 2013, 28) Bergerin ja Luckmannin teoria syntyi erilaisten sosiologisten ja filosofisten ideoiden synteesinä, esittäen, että todellisuus ei ole luonnostaan objektiivinen, vaan sitä rakennetaan jatkuvasti ihmisten vuorovaikutuksen kautta. He perustuvat tieteenfilosofiansa olennaisesti sille, että ihminen on biologinen ja sosiaalinen tuote ja yhteiskunta on ihmisen tuote. (Berger & Luckmann 1967). Ihmiset siis muovaavat jatkuvasti sosiaalista todellisuutta, eikä se ole materiaalisten tekijöiden tai lakien synnyttämää. Tämä näkökulma korostaa kielen, symbolien ja kulttuuristen käytäntöjen roolia maailmankuvamme muokkaajina. He yksinkertaistavat tämän idean kolmen väittämän kautta:

1. Ulkoistaminen: Berger ja Luckmann ehdottavat, että ihmiset ulkoistavat ajatuksensa ja ideansa kielen ja symbolien kautta, luoden kulttuurituotteita ja instituutioita.
2. Objektivointi: Nämä luomukset saavat objektiivisen aseman yhteiskunnassa, tullen riippumattomiksi luojistaan.
3. Sisäistäminen: Yksilöt sisäistävät nämä objektiiviset todellisuudet, sisällyttäen ne henkilökohtaiseen kokemukseensa ja maailmankuvaansa.
(Berger & Luckmann 1967)

Poliittisen diskurssin alueella sosiaalinen konstruktivismi tarjoaa linssin, jonka kautta voidaan tarkastella, miten poliittiset johtajat käyttävät kieltä ja symboliikkaa muokatakseen yhteiskunnallisia todellisuuksia. Poliittiset puheet eivät siis ole vain kommunikaation välineitä, vaan ne ovat työkaluja sosiaalisen todellisuuden rakentamiseen. Sosiaalinen kognitiivinen rakenne määrittelee yhteiskunnan diskurssin rajat, mukaan lukien sen, miten yksilöt yleisesti ajattelevat itsestään ja toisistaan. Se luo intersubjektiivisen todellisuuden, joka on sosiaalisen toiminnan perustavampi selitys kuin objektiivinen maailma. (Hopf 2002, 6). Johtajat luovat kertomuksia, jotka kaikuvat, vahvistavat tai haastavat olemassa olevan sosiaalisen kudoksen. Kuten Berger ja Luckmann huomauttavat, "arkitodellisuuden todellisuus ei ole vain itsestään selvää todellisuutta yhteiskunnan tavallisille

jäsenille heidän subjektiivisesti merkityksellisessä toiminnassaan. Sitä pidetään myös itsestään selvänä todellisuutena, joka on sekä objektiivinen että sitova" (Berger & Luckmann 1967, 23). Poliittiset puheet pyrkivät usein luomaan tämän käsityksen objektiivisesta ja sitovasta todellisuudesta kansalaisten keskuudessa. Strateginen kulttuuri sidotaan tässä tutkimuksessa osaksi tätä ajattelua, sillä sen voidaan sanoa olevan osa sosiaalista kudosta.

Poliittisilla puheilla voi olla syvä vaikutus kansakunnan kulttuuriin ja kollektiiviseen tietoisuuteen. Artikuloimalla tiettyjä arvoja, uskomuksia ja kertomuksia, poliittiset johtajat ovat keskeisessä asemassa muokattaessa niitä sosiaalisia rakenteita, jotka määrittelevät kansallista identiteettiä ja todellisuutta. Ihmiset pystyvät synnyttämään uusia normatiivisia, sosiaalisia ja poliittisia käytäntöjä, jotka muovaavat järjestelmää (Klotz & Lynch 2007, 3). Ihmiset eivät ole muuttumattomia ja heidän todellisuuskuvaansa voidaan vaikuttaa. Koska identiteetit ovat suhteita, ne eivät voi olla ihmisten tai ryhmien muuttumattomia ominaisuuksia (Klotz & Lynch 2007, 65). Tämä on mielenkiintoinen näkökulma kansainvälisiin suhteisiin. Miksi yhtä valtiota pidetään uhkana ja toista mahdollisuutena tai liittolaisena? Sosiaalinen konstruktivismi tarjoaa teorian muototuvasta identiteetistä: kertomuksen siitä, miten valtion omat kotimaiset identiteetit muodostavat sosiaalisen kognitiivisen rakenteen, joka tekee uhista ja mahdollisuuksista, vihollisista ja liittolaisista ymmärrettäviä, ajateltavissa olevia ja mahdollisia. (Hopf, 2002)

”Lähestymistapa sosiaaliseen tutkimukseen perustuu kahteen oletukseen: (1) ympäristö, jossa toimijat/valtiot toimivat, on sekä sosiaalinen että materiaalinen; ja (2) tämä ympäristö voi tarjota toimijoille/valtioille ymmärryksen heidän intresseistään.” (Checkel, 1998)

Tieteenfilosofian näkökulmasta sosiaalinen konstruktivismi selittää, kuinka Venäjä nojaa erilaisiin tietolähteisiin rakentaessaan omaa strategista kulttuuriaan ja kuinka Putinin puheet ovat osa tätä tiedon rakennusprosessia. Tiedonmuodostus nähdään tässä tutkimuksessa sosiaalisena prosessina, jossa politiikan tekijät, kuten Putin, käyttävät puheitaan vaikuttaakseen niin kansallisiin kuin kansainvälisiin käsityksiin itsestään. Vuorovaikutus saattaa muuttaa identiteettejä ja intressejä (Wendt 1999, 331–333). Nykyisessä yhä enemmän polarisoituvassa ja mediavetoisessa maailmassa poliittisen diskurssin analyysi sosiaalisen konstruktivismin linssin kautta on relevantimpaa kuin koskaan. Se mahdollistaa syvemmän ymmärryksen siitä, miten poliittiset kertomukset vaikuttavat yleiseen mielipiteeseen, muovaavat politiikkakeskusteluja ja rakentavat kansallista identiteettiä. Bergerin ja Luckmannin teos pysyy perustavanlaatuisena tekstinä pyrkimyksessä ymmärtämää yhteiskunnallisten uskomusjärjestelmien ja käsitysten dynamiikkaa. Sen soveltaminen poliittiseen

diskurssiin tarjoaa hyödyllisiä näkökulmia siihen, miten kansalliset todellisuudet ja kulttuurit muokataan ja uudelleen muotoillaan diskurssin kautta. Koska valtioiden identiteetit ja intressit ovat sosiaalisesti konstruoituja, on luontevaa tarkastella, miten näitä konstruktioita voidaan pyrkiä muokkaamaan ja ylläpitämään. Tämä sosiaalinen rakentuminen antaa siis mahdollisuuden tutkia erilaisia välineitä, joilla valtioiden käyttäytymistä muokataan ja tämä tutkimus tarjoaa tämän ajattelumallin kautta uuden näkökulman Venäjän valtiojohdon toimintaan Ukrainan sotaan valmistautuessa.

2.3. Strateginen kulttuuri: Mikä se on?

Yhteys kulttuurin ja kansallisten turvallisuusstrategioiden tutkimusten välillä juontaa juurensa 1940- ja 1950-luvuille niin kutsuttujen "kansallisen luonteen tutkimusten" ja poliittisen kulttuurin tutkimuksen myötä. Poliittinen kulttuuri on "pikakuvake mielenlaadulle, jolla on vaikutusta kiinnittämään huomiota vähempään kuin loogisesti mahdollisten vaihtoehtoisten käyttäytymisten, ongelmien ja ratkaisujen täyteen valikoimaan", mutta sitä voidaan myös käyttää instrumentaalisesti eliminoidakseen vaihtoehtoiset instituutiot, ideologiat tai käyttäytymiset poliittisesta yhteisöstä. (Johnston 1995, 32–64) Nämä tutkimukset suorittivat sosiologit ja kulttuuriantropologit, jotka olivat töissä toisen maailmansodan aikana Yhdysvaltain sodanviraston ulkomaisten moraalianalyysien osastolla. (Al-Rodhan, 2015) Uudet kulttuuriteoriat turvallisuustutkimuksessa osoittavat lupaavasti täydentävänsä realistisia teorioita selittämällä viiveitä rakenteellisen muutoksen ja valtion käyttäytymisen välillä, selittämällä poikkeavaa valtion käyttäytymistä ja selittämällä käyttäytymistä rakenteellisesti määrittelemättömissä ympäristöissä (Desch 1998, 141–170). Valtioiden vuosia kestävät erilaiset turvallisuuspoliittiset ajattelutavat linkitettiin uudella tapaa kulttuurin, eikä pelkästään politiikkaan. Kehitys, joka lähti ajatuksesta poliittisesta kulttuurista ja kansallisesta luonteesta lopulta johti konseptiin strategisesta kulttuurista. Gabriel Almond ja Sidney Verba kehittivät poliittisen kulttuurin käsitteen 1960-luvulla ”yhteiskunnan uskomusten ja arvojen alajoukoksi, jotka liittyvät poliittiseen järjestelmään”, ja heidän tutkimuksensa asettivat sävyn teeman tarkastelulle neljän vuosikymmenen ajan (Wendt 1992, 399). Poliittisen kulttuurin tutkimus sai paljon kritiikkiä ja sitä syytettiin liian subjektiiviseksi sekä liioittelevaksi. Se oli kuitenkin uusi ja mielenkiintoinen ajatus, jota jatkettiin ja jalostettiin seuraavina vuosikymmeninä. Kulttuuri muodostaa yhteisön taustatiedon – miten tyypillisesti ajatellaan ja toimitaan: intersubjektiivisten merkitysten verkon, joka ilmaistaan ja sisällytetään kielen, kuvien ja käytäntöjen kautta (McCourt 2022, 20). Peter Katzensteinin mukaan kulttuuri on ”laaja etiketti, joka merkitsee kollektiivisia

malleja kansallisvaltion auktoriteetista tai identiteetistä, jotka on välitetty tavan tai lain kautta” (McCourt 2022, 18).

Poliittinen kulttuuri koostuu oletuksista poliittisesta maailmasta ... jotka kiinnittävät huomion tiettyjen tapahtumien, instituutioiden ja käyttäytymisen piirteisiin, määrittelevät mahdollisen alueen, tunnistavat merkitykselliset ongelmat ja asettavat valikoiman vaihtoehtoja, joista väestön jäsenet tekevät päätöksiä. Poliittinen kulttuuri on siis lyhyt ilmaisu ”mielenlaadulle”, jolla on vaikutus kiinnittää huomio vähempään kuin kaikkiin loogisesti mahdollisiin vaihtoehtoisiin käyttäytymisiin, ongelmiin ja ratkaisuihin. (Elkins & Simeon 1979, 127–128)

Kulttuuri koostuu jaetuista oletuksista ja päätössäännöistä, jotka asettavat tietyn asteen järjestystä yksilöiden ja ryhmien käsityksille heidän suhteestaan sosiaaliseen, organisaatioon tai poliittiseen ympäristöönsä. (Johnston 1995, 32–64) Strategisen kulttuurin tutkimus seurasi tätä kehitystä ja otti terminä paikkansa kylmän sodan aikana, jolloin Jack Snyder (1977) otti sen käyttöön selittääkseen Neuvostoliiton strategiaa sen jälkeen, kun hän oli tullut siihen tulokseen, että neuvostoliittolaiset eivät käyttäytyneet rationaalisen valinnan teorian mukaisesti (Sondhaus 2006, 3). Snyder väitti, että Neuvostoliitossa yksilöt sosiaalistettiin tiettyyn neuvostoliittolaiseen ajattelutapaan ja sen johtajat näkivät maailman ainutlaatuisen strategisen kulttuurin kautta. Kykenemättömänä sovittamaan yhteen Kremlin päätöksentekoa rationaalisen valinnan teorian kanssa, hän päätteli, että Neuvostoliiton erityinen historia, poliittiset instituutiot ja strateginen tilanne "yhdistyivät tuottamaan ainutlaatuisen sekoituksen strategisia uskomuksia ja ainutlaatuisen strategisen käyttäytymismallin näiden uskomusten perusteella" (Snyder 1977, 38). Snyder määritteli strategisen kulttuurin "kansallisen strategisen yhteisön jäsenten oppimien ideoiden, ehdollistuneiden emotionaalisten reaktioiden ja tottumusten käyttäytymismallien kokonaisuudeksi opetuksen tai jäljittelyn kautta" (Snyder 1977, 8). Hän selitti, että ”tämän sosialisaatioprosessin seurauksena ydinstrategiaan liittyvä joukko yleisiä uskomuksia, asenteita ja käyttäytymismalleja on saavuttanut ”puolipysyvän tilan”, ... liittyen koettuihin turvallisuusuhkiin ja niiden kognitiiviseen sisältöön, joka liittyy asenteisiin ja uskomuksiin sotilasvoimien roolista ja päätöksentekoprosessista (Wendt 1992, 399). Strateginen kulttuuri määriteltiin näin ollen tietynlaiseksi turvallisuus- ja sotilasnäkemykseksi, josta tuli vaikutusvaltainen politiikan tekijöille. Snyder väitti, että "neuvostoliittolainen strateginen ajattelu ja käyttäytyminen" juonsivat juurensa "erityisesti neuvostoliittolaisesta strategisesta kulttuurista". (Sondhaus 2006, 3) Snyderin panokset kaikuivat muiden turvallisuuspolitiikan analyytikoiden keskuudessa. Colin Gray ehdotti, että erottuvat kansalliset tyylit, joilla on ”syvät juuret tietyssä historiallisen kokemuksen virrassa”, luonnehtivat strategian tekemistä maissa kuten Yhdysvalloissa ja Neuvostoliitossa. (Wendt 1992, 399) Gray kieltäytyi hyväksymästä realistista-kulttuurista dikotomiaa ja muistutti

kansainvälisten suhteiden realistista valtavirrasta että ”realistinen” analyysi ja politiikka toteutetaan erityisesti kulttuuristettujen ihmisten ja organisaatioiden toimesta. (Sondhaus 2006, 20)

Ennen konstruktivistisia tuulia kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, johon myös poliittisen- ja strategisen kulttuurin tutkimus osuu, rationaalisen valinnan teoria oli hallinnut turvallisuuspolitiikkaa koskevaa keskustelua ja tutkimusta, jonka mukaan valtioiden ajateltiin aina toimivan oman etunsa mukaisesti. Turvallisuutta koskevaa keskustelua väritti tähän aikaan voimakkaasti ydinaseiden uhka ja kysymys siitä, oliko Neuvostoliitto valmis käyttämään ydinaseita Yhdysvaltoja vastaan, oli monilla tutkijoilla fokuksena. Snyderin verrattain innovatiivinen ajatus, että kulttuuriset tekijät vaikuttavat valtion strategisiin päätöksiin, avasi uuden näkökulman ymmärtää valtioiden käyttäytymistä – näkökulman, jossa valtioiden ajatellaan sisäistävän tiettyjä uskomuksia ja arvoja, jotka ohjaavat niiden turvallisuuspoliittisia strategioita. Gray päätteli, että strategisen kulttuurin todellinen hyöty piilee siinä, miten se voi auttaa meitä ymmärtämään havaittua käyttäytymistä nykyhetkessä ennemmin kuin ennustamaan tulevaa käyttäytymistä (Gray 1999, 132–3, 135–6). Jokainen valtio astuu kansainväliselle areenalle historiallisen taakkansa kanssa, johon kuuluu kertyneitä kokemuksia, uskomuksia, kulttuurivaikutuksia sekä maantieteellisiä ja materiaalisia rajoituksia; kaikki nämä vaikuttavat sen toimintaan. Esimerkiksi Israelin voimakkaasti emotionaalinen näkemys kulttuuristaan tai Iranin syvä tarve erottautua eivät ole vain niiden ”kansallisen persoonallisuuden” pinnallisia puolia, vaan jatkuvia ja hallitsevia piirteitä niiden ulkopolitiikassa. (Al-Rodhan, 2015) Snyderin mukaan Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton kulttuurilliset erot olivat merkittävä tekijä maiden erilaisille ydinase strategioille. Strategisen kulttuurin tutkimus sai lisävauhtia 1990-luvulla, kun konstruktivismin nousu kansainvälisten suhteiden teoriassa loi uudenlaisen kehyksen, jossa kulttuuri ymmärrettiin keskeiseksi tekijäksi valtioiden käyttäytymisen ja kansainvälisten suhteiden analysoinnissa. Aiemmin kulttuuri oli hylätty tai parhaimmillaan pidetty "viimeisenä selityksenä" kansainvälisessä politiikassa (Al-Rodhan, 2015). Konstruktivismi loi teoreettisen kehyksen, jonka alla käytännöt ja esimerkiksi kulttuuri saivat uudenlaista huomiota valtioiden käyttäytymisen ajureina. Konstruktivismin nousu antoi selkeästi luvan uudelle aallolle strategisen kulttuurin tutkimusta (Katzenstein, 1996). Siispä 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa strategisen kulttuurin käsite alkoi laajentua ja monet tutkijat tekivät omia kontribuutioitaan. Esimerkiksi Johnstonin (1995) työssä korostettiin, kuinka valtioiden väliset suhteet, historiallinen perintö ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä niiden sotilaalliseen päätöksentekoon. ”Jos strateginen kulttuuri on olemassa, se on ideologinen ilmapiiri, joka rajoittaa käyttäytymisvalintoja.” (Johnston 1995, 32–64) Gray (1986) puolestaan toi esiin, että strateginen kulttuuri ei ole staattinen, vaan se voi muuttua ajan mittaan vastauksena uusiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Gray luonnehti strategista kulttuuria ”eri ajattelun

ja käytännön tiloiksi liittyen voimaan, joka juontuu kansallisen historiallisen kokemuksen käsityksistä tai jopa kansalaiskulttuurista ja elämäntavasta”. (Gray 1986)

Monet myös kritisoivat strategisen kulttuurin mukaan ottamista kansallista turvallisuutta koskevaan analyysiin. Kriitikot argumentoivat strategisen kulttuurin malleissa olevan liikaa muuttujia ja mahdottomia todistaa (Lantis 2002, 95). Myös eri kulttuurien tulkinnat nähtiin liian subjektiivisina eli sama kritiikki kuin aiemmin poliittista kulttuuria kohtaan nousi esille. ”Strategy and Ethnocentrism (2014)” teoksessaan Ken Booth valitti, että "kulttuurin sumu on sekaantunut strategian teoriaan ja käytäntöön" (Booth 1979: 9). 9 Hän kehotti seuraavan sukupolven strategioita olemaan tietoisempia siitä, miten oma kulttuurinen kontekstinsa vaikutti heidän ajatteluunsa. (Sondhaus 2006, 10) Graykin myönsi vuonna 1986, että sosiaalitieteilijät eivät ole kehittäneet perustuvanlaatuisia metodeja kansallisten kulttuurien ja tyylien tunnistamiseksi ja peräänkuulutti varovaisempaa tutkimusta koskien strategista kulttuuria. Kylmän sodan loppuminen merkitsi strategisen kulttuurin merkityksen hiipumista ja suosion laskemista tutkijoiden piirissä (Lantis 2002, 95). Strategisen kulttuurin nähdään siis monissa piireissä tarjoavan vain rajallista selitysvoimaa. Strategisen kulttuurin empiirinen historia kehottaa varovaisuuteen siitä, kuinka paljon strategista käyttäytymistä selitetään yksinomaan kulttuurisilla muuttujilla (Desch 1998, 141–170). Se on kuitenkin pitänyt myös suosiostaan kiinni ja eri konflikteja usein käsitellään tänäkin päivänä strateginen kulttuuri mielessä.

Strategisen kulttuurin tutkimus antaa kuitenkin mielenkiintoisia työkaluja ymmärtää valtion kollektiivista ajattelutapaa, joka ohjaa sen käsitystä uhista ja prioriteeteista kansainvälisissä suhteissa sekä suosittuja strategioita tavoitteiden saavuttamiseksi. Jeffrey Lantis (2002) on pyrkinyt selittämään strategisen kulttuurin tutkimuksen merkitystä kansallisen turvallisuuspolitiikan ymmärtämisessä. Hänen mukaansa on yllättävää, kuinka laaja yksimielisyys on syntynyt siitä, että kulttuuri vaikuttaa merkittävästi ”suurstrategiaan” ja valtioiden käyttäytymiseen. Strategisen kulttuurin huomioiminen tarjoaa näkökulman, jossa valtioiden turvallisuuspolitiikkaa ei voida ymmärtää pelkästään materiaalisten voimavarojen tai strategisten intressien kautta, vaan kulttuurillisten ja historiallisten tekijöiden kautta, jotka muokkaavat syvästi turvallisuuspolitiikan perustaa. Myös Gray Snyderin tapaan piti strategista kulttuuria turvallisuuspolitiikan puolipysyvänä vaikuttajana ja väitti, että ”ellei uusi historiallinen kokemus kiistatta vaadi historiallisesti katkonaista vastausta”, kansallinen tyyli olisi kestävä selitys valtion käyttäytymiselle (Wendt 1992, 399). Strateginen kulttuuri on dynaaminen ja mukautuva, ja se voi kehittyä vastauksena ulkoisiin ja sisäisiin muutoksiin. "Strategisen kulttuurin sisältö ei ole valettu betoniin ikuisiksi ajoiksi" (Snyder 1977, 40). Tässä tutkimuksessa strateginen

kulttuuri nähdään tällaisena dynaamisena prosessina, jossa sosiaalinen vuorovaikutus, poliittinen retoriikka ja kulttuuriset perinteet yhdistyvät muodostaen valtioiden turvallisuuspolitiikan perustan.

Venäjän strategisen kulttuurin tutkimuksessa on tärkeää tarkastella, miten puheilla, kuten presidentti Vladimir Putinin julkisilla lausunnoilla, voidaan ylläpitää erilaisia strategisia narratiiveja ja muokata valtion identiteettiä ja se on tämän tutkimuksen tavoitteena. Strateginen kulttuuri on usein nähty historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden muodostamana ulko- ja turvallisuuspolitiikka doktriinina, jota usein käytetään kuvaamaan päätöksentekokoneiston ja armeijan toimien logiikkaa. Se usein nähdään ohjaavana voimana, mutta tämän tutkimuksen kontekstissa strateginen kulttuuri ei ole ainoastaan taustatekijä, vaan aktiivinen voima, joka voidaan käyttää hyödyksi eri tavoin strategisten objektiivien tavoittamiseksi. Tässä tutkimuksessa ei keskitytä tutkimaan Venäjän strategista kulttuuria itsessään ja arvioimaan sen vaikutusta, vaan diskurssin roolia strategisen kulttuurin muotoutumisessa ja ylläpidossa. Tämä näkökulma strategisesta kulttuurista on merkittävä, sillä se ei ainoastaan keskity selittämään valtion olemassa olevaa strategista kulttuuria, vaan myös pyrkii valottamaan, kuinka sitä voidaan käyttää aktiivisesti hyödyksi. Termit ”ideologiat” ja ”arvot” ovat tässä tutkimuksessa myös keskeisiä. Loppujen lopuksi juuri niitä pyritään diskurssilla muokkaamaan. Vaikka analyysi keskittyykin strategisen kulttuurin eri osa-alueisiin on lopussa syytä palata reflektoimaan, kuinka ne ovat valjastettu ideologiaan ja arvoihin vaikuttamiseen.

Tässä tutkimuksessa keskitytään erityisesti diskurssin rooliin strategisen kulttuurin mahdollisena luojana ja muokkaajana. Politiikan kontekstissa diskurssi viittaa siihen, miten poliittiset toimijat käyttävät kieltä rakentaakseen ja muokatakseen vallitsevaa ajattelutapaa, luodakseen merkityksiä ja vaikuttaakseen yleiseen mielipiteeseen. Kuten Lene Hansenin (2006) työssä korostetaan, diskurssi on väline, jonka avulla poliittiset toimijat pyrkivät ilmaisemaan ja vahvistamaan strategisia narratiivejaan. Tämä näkemys diskurssista on tämän tutkimuksen keskiössä ja johon strategisen kulttuurin konsepti asettuu sulavasti. Hypoteesina toimii ajatus siitä, että diskurssi on keskeinen tekijä strategisen kulttuurin ylläpidossa. Tätä näkemystä perustellaan lisää tutkimuksen edetessä. Diskussi luo kertomuksia, jotka määrittelevät valtion näkemyksen kansainvälisestä toimintaympäristöstään, ja mitä se pitää normaaleina, hyväksyttävinä tai uhkaavina tekijöinä kansainvälisissä suhteissa. Tutkimus pyrkii siis näyttämään, kuinka diskurssilla voidaan vaikuttaa valtion sisäisen ja ulkoisen identiteetin muotoutumiseen sekä kehittymiseen. Kun tarkastellaan strategisen kulttuurin ja diskurssin välistä suhdetta, on tärkeää ymmärtää, että diskurssi voi toimia sekä strategisen kulttuurin muokkaajana että sen heijastajana. Kulttuuri ei ole staattinen, eikä se lukitse valtioita tai yhteiskuntia emotionaalisiin tai subjektiivisiin kehyksiin loputtomiin Al-Rodhan, 2015). Se on siis muokattavissa

ja tämä kaksoisrooli tulee erityisen tärkeäksi, kun tarkastellaan Putinin vuosipuheita. Analyysissä täytyy tulla ilmi, missä määrin puheet heijastavat strategista kulttuuria ja kuinka paljon niillä pyritään muokkaamaan sitä.

Tätä näkökulmaa strategisesta kulttuurista vahvistaa erityisesti Friedrich Kratochwilin kirjallisuus diskurssin merkityksestä. Kratochwilin (1989) mukaan diskurssi on perustavanlaatuinen väline, jonka kautta valtiot määrittävät turvallisuusuhkia ja muotoilevat niiden vastauksia. Esimerkiksi, jos valtion sisäisessä diskurssissa korostetaan jatkuvasti konfliktin riskiä naapurivaltion kanssa, tämä voi johtaa turvallisuuspolitiikan suuntautumiseen, joka korostaa puolustautumista ja varautumista sotilaallisesti. Toisaalta, jos valtion hallitseva diskurssi suosii diplomatiaa ja monenvälisiä suhteita, turvallisuuspolitiikka voi painottaa enemmän rauhanomaisia konfliktinratkaisuja ja kansainvälistä yhteistyötä. (Kratochwil 1989)

Strategisen kulttuurin tutkimus tarjoaa syvällisen ymmärryksen siitä, miten valtiot käyttävät kulttuuria – ja tässä tapauksessa erityisesti diskurssia – tietoisesti strategisen kulttuurinsa rakentamiseen ja kansainvälisen politiikan tavoitteidensa saavuttamiseen. Strateginen kulttuuri tarjoaa analyyttisen linssin, jonka kautta voidaan paremmin nähdä kansainvälisten kriisien taustalla olevat jatkumot ja valtion toimien motivaatiot (Al-Rodhan, 2015). Tutkimuksen tarkoitus on olla osa pyrkimyksessä laajentaa tätä ymmärrystä strategisesta kulttuurista tarkastelemalla Vladimir Putinin diskurssin käyttöä strategisena välineenä.

2.4. Götzin ja Staunin näkemys Venäjän strategisesta kulttuurista

Tämän tutkimuksen metodina toimii abduktiivinen diskurssianalyysi, joka esitellään myöhemmin tarkemmin metodologiaa esittelevässä kappaleessa. Abduktio viittaa luovaan prosessiin uusien hypoteesien ja teorioiden tuottamisessa yllättävän tutkimustodistusaineiston perusteella. Tutkija johdetaan vanhoista uusiin teoreettisiin oivalluksiin. (Timmermans & Travory 2012, 170) Abduktiivinen analyysin käyttö vaatii jonkin verran teoreettista kehystämistä. Abduktiivista tutkimustapaa käytetään tässä tutkimuksella tavalla, jossa aiempi tutkimus määrittelee kategoriat (tässä tutkimuksessa kutsutaan pääteemoiksi), joita käytetään tutkimusprosessissa johdettaessa analysoitavia alateemoja. Pääteemojen huolellinen valinta on tärkeää, joka on tämän luvun tarkoituksena, sillä ne ohjaavat tutkimuksen kulkua ja vaikuttavat lopullisiin johtopäätöksiin. "Kategorioiden on oltava käsitteellisesti ja empiirisesti perusteltuja” (Dey 1993). Keskeisten pääteemojen tunnistaminen mahdollistaa diskurssin jäsennellyn analyysin, helpottaa relevanttien alateemojen löytämistä puheista ja tutkimuksen tavoitteisiin pääsemistä. Myös tutkimustulosten

uskottavuus riippuu paljolti siitä, kuinka hyvin kategoriat kattavat aineiston (Graneheim & Lundman 2004, 105–112).

Puheiden analysoinnin jälkeen määriteltyjen pääteemojen avulla voidaan yksityiskohtaisesti esitellä eri teemojen esiintyvyyttä ja yhdistellä aineistoista johdettuja alateemoja pääteemoihin. Onnistunut analyysi edellyttää, että tutkija pystyy analysoimaan ja yksinkertaistamaan aineistoa ja muodostamaan kategorioita, jotka heijastavat tutkimuksen kohdetta luotettavalla tavalla (Kyngäs & Vanhanen 1999, 3–12). Alateemat muodostuvat 1) pohtimalla sitä, kuinka Putin yrittää puheissaan ”pelata” pääteemojen tunteilla ja 2) minkälaisia suoranaisia elementtejä puheista löytyy liittyen pääteemoihin, mutta ansaitsevat kuitenkin oman yksityiskohtaisemman teemansa. ”Temppu on käydä läpi aineistoa kappale kappaleelta, kääntääksemme ajattelumme ympäri. Usein datan läpi pähkäilyn prosessi aloittaa uuden pelin uusilla säännöillä ajattelulle.” (Timmermans & Travory 2012, 177)

Tämän tutkimuksen pääteemat ovat valittu systemaattisen Venäjän strategista kulttuuria koskevan kirjallisuuden tarkastelun jälkeen. Ohjaavat pääteemat valikoituvat lopulta Elias Götzin ja Jørgen Staunin vuoden 2022 artikkelin "Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives" avulla. Götz ja Staun artikkelissaan pohtivat, kuinka Venäjän strateginen kulttuuri vaikutti päätökseen hyökätä Ukrainaan. Venäjän strategisessa kulttuurissa he tunnistivat kaksi keskeistä teemaa: "syvään juurtunut tunne haavoittuvaisuudesta" ja "tunne suurvalta statuksesta". Nämä kaksi ”juonnetta” johdetaan strategisten asiakirjojen analyysista, korkean tason Kremlin-virkamiesten lausunnoista ja runsaasta tutkimuskirjallisuudesta Venäjän strategisesta kulttuurista”. (Götz & Staun, 2022) On hyvä huomauttaa, ettei Götz ja Staun ovat analyysissään löytäneet Venäjän omia sisäisiä näkökulmia omasta identiteetistään, eivätkä ota kantaa niiden ”oikeellisuuteen”. Götz ja Staun eivät ole yksin näkemyksiensä kanssa. ”Alusta asti Putin antoi merkkejä halustaan vahvistaa Venäjän dominanssia ja pyrkiä suurvalta-asemaan sekä kotimaassa että kansainvälisellä tasolla. Noustessaan valtaan 30. joulukuuta 1999 valtioon kytköksissä olevat ajatushautomot ja instituutiot julkaisivat kirjallista materiaalia, joka heijasti Venäjän perinteisiä uhkakuvia ja suurvalta-aseman tavoittelua, mikä syvästi yhdisti poliittiset kehitykset Ukrainassa ja kotimaassa.” (Isik 2024, 1–12)

Venäjän strategisen kulttuurin analyysi paljastaa kaksi pääasiallista näkökulmaa, jotka olivat ratkaisevassa asemassa päätettäessä laajamittaisesta hyökkäyksestä Ukrainaan helmikuussa 2022. Nämä näkökulmat juontavat juurensa syvälle haavoittuvuuden kokemukseen, erityisesti lännen suuntaan, ja oikeutettuun pyrkimykseen suurvalta-asemaan. Näiden näkökulmien ymmärtäminen tarjoaa arvokkaita näkökulmia Venäjän kansallisen turvallisuuden päätöksentekoprosessiin. (Götz & Staun, 2022)

Näiden pääteemojen kautta tutkimuksessa johdetaan alateemoja, jotka mahdollistavat syvällisen analyysin siitä, kuinka Putin viestii ja vahvistaa näitä strategisen kulttuurin elementtejä puheissaan. Alateemat auttavat tarkastelemaan, kuinka Putin käyttää pääteemoja hyväkseen ja miten ne ilmentyvät konkreettisesti hänen puheissaan. Näin ollen pääteemat toimivat tutkimuksessa ohjaavina teemoina, ja alateemat täydentävät analyysia tuoden esiin yksityiskohtaisempia näkökulmia.

Ensimmäinen pääteema, "syvään juurtunut tunne haavoittuvaisuudesta", kuvastaa Venäjän pitkäaikaista suhtautumista ulkoisiin uhkiin. Venäjän historia ja maantieteellinen asema ovat muokanneet tätä käsitystä, joka näkyy sen turvallisuusstrategiassa. Tunnistamalla, kuinka tämä teema ilmenee puheissa, voidaan saada käsitys siitä, miten Putin pyrkii vaikuttamaan Venäjän strategiseen kulttuuriin. Toinen pääteema, "tunne suurvalta statuksesta", heijastaa Venäjän pyrkimystä palauttaa ja vahvistaa asemaansa kansainvälisellä areenalla. Tämä teema on merkittävä, sillä se liittyy suoraan Venäjän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä sen rooliin maailmanpolitiikassa.

”Vaikka ulkopuolelta voi tuntua, että Venäjän toimet ovat irrationaalisia ja aggressiivisia, ne heijastavat usein Venäjän näkemystä omasta turvallisuudestaan, historiastaan ja roolistaan maailmassa”. (Götz & Staun, 2022)

Kappaleessa ”Tarkastelussa Venäjä” käsitellään syvällisemmin, miltä strateginen kulttuuri näyttää Venäjän kontekstissa. Tämä luvun tarkoitus oli antaa pohjustus ja teoreettinen oikeutus sille, kuinka päätemaat valikoituvat ja antaa ensikatsaus, kuinka tutkimusvaiheessa lähestytään abduktiivisesti puheiden analysointia.

2.5. Johtajuuden rooli kulttuurin muokkaamisessa

Johtajuuden rooli strategisen kulttuurin muovaajana on keskeinen, mutta on olennaista huomata, että se vaihtelee eri poliittisten järjestelmien kontekstissa. Myös johtajan henkilökohtaiset ominaisuudet, hänen historiallinen ja kulttuurinen kontekstinsa poliittinen järjestelmän lisäksi, missä hän operoi ovat kaikki vaikuttavia tekijöitä, siihen, kuinka hän voi muokata ja ohjata valtion strategista kulttuuria. Demokraattisissa järjestelmissä, joissa valta on hajautettu ja vastuu jaetaan laajemmalle poliittiselle kentälle, johtajien vaikutusvalta strategisen kulttuurin muokkaamisessa voi olla rajoitetumpaa. Heidän on neuvoteltava ja tehtävä kompromisseja muiden päätöksentekijöiden ja vaikuttajien kanssa, kuten parlamentin, kansalaisyhteiskunnan ja median kanssa. Julkisen mielipiteen arvo kuitenkin

korostuu demokratioissa. ”Julkinen mielipide on tärkeä osa ideoiden ympäristöä, joka määrittelee strategisen kulttuurin, ja sen on autettava muotoilemaan hyväksyttävän valtiokäyttäytymisen laajat parametrit. Tämä pätee erityisesti parlamentaarisissa demokratioissa, joissa hallituksen vakaus perustuu suoraan kansansuosioon.” (Lantis 2002, 109) Autoritaarisissa tai puoliautoritaarisissa järjestelmissä, kuten Venäjällä Putinin kaudella, johtajan rooli strategisen kulttuurin muokkaajana voi olla keskeinen. Johtaja voi ylläpitää tiettyjä strategisen kulttuurin elementtejä tai pyrkiä muuttamaan niitä esimerkiksi antamalla selkeän vision ja tehtävän kansakunnalleen, ja hänellä on laajemmat mahdollisuudet toteuttaa näitä visioita ilman laajaa poliittista vastarintaa. (Johnston, 1995) Putin on hyvä esimerkki johtajasta, jolla on ollut mahdollisuus käyttää hyväkseen presidentin vahvaa institutionaalista asemaa ja arvojohtajuutta Venäjällä ohjatakseen maan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tietyllä tavalla. On Putin, ja vain Putin, joka päättää. Hänen näkemyksensä ulkopolitiikasta ja Venäjän paikasta ja roolista maailmassa ovat äärimmäisen tärkeitä. (Trenin 2014, 7)

Presidentinjärjestelmä kehittyi viimeisinä Neuvostoliiton vuosina kompensoimaan kommunistisen puolueen heikkenemistä, ja myöhemmin presidentillinen vaihtoehto näytti yhä houkuttelevammalta kriisin selättämiseksi Venäjän uudistuksissa (Sakwa 2008, 99). Länsimaiden odotuksista huolimatta, uusi järjestelmä otti nopeasti autoritäärisemmän muodon, mitä oli toivottu. Nyky-Venäjän tutkijoiden keskuudessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että Vladimir Putinin rakentama poliittinen järjestelmä on autoritaarinen ja että hän näyttelee siinä hallitsevaa roolia. (Motyl 2016, 25–36) Tämä näkemys on vain vahvistunut Motylin kommenttia seuranneina vuosina ja jonkinlaisen demokratian illuusio on jatkanut katoamistaan. Jeltsinin aikana toimeenpanovalta tuli suhteellisen riippumattomaksi lainsäädännöstä, suuntaus, jolle vuoden 1993 perustuslaki antoi normatiivisen muodon. Monet vanhan lainsäädäntöelimen toiminnot, mukaan lukien jotkut sen komiteoista ja komissioista, sisällytettiin presidentinjärjestelmään, antaen vielä yhden valtavan sysäyksen presidentin voiman paisumiselle. (Sakwa 2008, 99) Putinin valtakaudella presidentin instituutiota vahvistettiin järjestelmällisesti lisää. Venäjän presidenttiys alkoi ottaa ”tsaristisen” tai neuvostojärjestelmien piirteitä, joissa oli heikkoja pääministereitä, jotka olivat pääasiassa vastuussa talousasioista, vähäinen vallan erottelu ja politiikka keskittyi johtajaan (Sakwa 2008, 99).

Valtioiden identiteettien ollessa sosiaalisen konstruktivismin valossa sosiaalisesti rakennettuja, voidaan poliittisten johtajien pitämille puheille antaa lisää painoarvoa. Diskurssin kautta Venäjän kansalaisille välitetään kuvaa maailmasta ja Venäjän paikasta siinä, mikä puolestaan vahvistaa kansallista yhtenäisyyttä ja tukee Putinin politiikkaa. (Miskimmon & O’Loughlin & Roselle 2013)

Tämä on oleellista ymmärtää, kun yritetään selittää, miksi strategista kulttuuria muovaavilla puheilla on ylipäätään merkitystä. Lisäksi puheet voivat myös uudelleen määritellä yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Johtajat käyttävät diskursiivisia strategioita haastaakseen olemassa olevia uskomuksia tai tuodakseen esiin uusia ideoita, vähitellen muuttaen sosiaalista todellisuutta. Tämä prosessi on linjassa Bergerin ja Luckmannin väitteen kanssa, että "arkitodellisuuden todellisuutta ylläpidetään pääasiassa [...] keskustelun kautta" (Berger & Luckmann 1967, 163). Poliittinen diskurssi on keskustelun muoto, jolla on voima vahvistaa tai muokata yhteiskunnallisia todellisuuksia. Julkinen mielipide on strategisen kulttuurin yksi peruspilareista ja puheet ovat olennaista, jos sitä haluaa päästä muovaamaan tai vahvistamaan.

Johtajat siis ilmentävät ja edustavat kansakuntansa strategista kulttuuria, mutta voivat myös muokata sitä aktiivisesti. Heidän toimensa, päätöksensä ja viestintänsä heijastavat kulttuurin taustalla olevia arvoja ja uskomuksia. Johtajien johdonmukainen sitoutuminen tietyille periaatteille ja arvoille voi institutionalisoida nämä elementit osaksi laajempaa strategista kulttuuria. Esimerkiksi korostamalla valtion voimaa, voidaan ohjata strategista kulttuuria kohti suuremman sotilaallisen valmiuden ihannointia. Puhe, joka korostaa kansallista yhtenäisyyttä vastoinkäymisten edessä, voi vahvistaa kansalaisten keskuudessa kollektiivista tarkoitusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Putinin todellinen vaikutus ei ole sama kaikilla politiikan aloilla. Talouspolitiikassa Kremlin nojautuu asiantuntijoihin, joista useimmat ovat poliittisesti lojaaleja liberaaleja (enemmissä määrin nykyään konservatiivinen), jotka on nimitetty Venäjän hallituksen johtotehtäviin (Trenin 2014, 7). Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa kuitenkin Vladimir Putinin on tehtävä kaikki tärkeät päätökset itse, muiden joko neuvotellessa hänen kanssaan tai toteuttaessa niitä. Nämä päätökset perustuvat Venäjän presidentin tulkintaan maan kansallisesta edusta ja hänen filosofisista näkemyksistään – tai vain hänen vaistostaan – siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. (Trenin 2014, 7) Ulkopolitiikka on perinteisesti ollut kenttä, jolla kotimainen politiikka on taisteltu, mutta vaikka erilaiset intressit pyrkivät vaikuttamaan politiikkaan, ulkopolitiikka on pysynyt tiukasti presidentin ja hänen ministeriensä käsissä. (Sakwa 2008, 361)

Vladimir Putin on hyvä tarkasteltava tämän tutkimuksen puitteissa. Putinin Venäjä on yhden miehen show (Hill 2016, 140). Hänen nousu Venäjän poliittisen järjestelmän huipulle on ollut yksi merkittävimmistä kehityskuluista maan nykyhistoriassa. Tiedämme, että ei ole olemassa oligarkiaa tai erillistä taloudellisten, liiketoiminnallisten tai poliittisten etujen joukkoa, joka kilpailisi Putinin kanssa. Lopulta hän tekee päätökset. (Hill 2016, 140) Hänen aikakautensa on määrittänyt Venäjän kehitystä monin tavoin, ja hänestä on tullut keskeinen hahmo maan poliittisessa ja kansainvälisessä

narratiivissa. Tunnetun Venäjä-tutkijan Richard Sakwan (2014) mukaan Putinin kausi on ollut "Venäjän valinnan aikaa", jossa on tasapainoteltu uudistusten, perinteiden ja kansallisen identiteetin välillä. Putin astui valtaan vuonna 1999, aikana, jolloin Venäjä kamppaili syvällä taloudellisessa ja institutionaalisessa kriisissä, ja hänen johtajuutensa on ollut vastaus näihin haasteisiin. Tämä ”yhden miehen show” juontaa juurensa syvälle Venäjän poliittiseen kulttuuriin. Pieni sisäpiiri, joka pyörii yhden johtajan ympärillä, oli keskeinen elementti pitkien aikojen ajan sekä ennen vallankumousta tsaarillisessa Venäjässä että Neuvostoliiton järjestelmässä. (Hill 2016, 140)

Putin on onnistunut muovaamaan presidentin viran institutionaalista roolia Venäjällä merkittävästi. Hän on lisännyt presidentin toimivallan ja vaikutusvallan ulottuvuutta, keskittäen valtaa ja resursseja Kremlin ympärille. Tämä on osittain heijastanut Venäjän historiallista kaipuuta vahvaan johtajaan, joka kykenee ylläpitämään järjestystä ja vakautta sekä maan sisällä että ulkopolitiikassa. (Sakwa 2014) Putinin vaikutusvalta on ulottunut laajalle Venäjän poliittisessa koneistossa. Hän on käyttänyt hyväkseen sekä perustuslaillisia että epävirallisia keinoja vahvistaakseen asemaansa ja hahmoaan Venäjän johtajana. Putinin kyky keskittää valtaa on ollut mahdollista myös siksi, että Venäjällä presidentin viralla on historiallisesti ollut suuri merkitys valtionhallinnon keskiössä, ja Putin on osannut käyttää tätä instituutiota hyödykseen. Presidentin toimisto on Venäjällä institutionaalinen voimavara, joka kykenee ohjaamaan poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia prosesseja, ja Putin on vahvistanut tätä roolia entisestään.

Sisäpolitiikassa Putin on toteuttanut merkittäviä uudistuksia ja samalla tiukentanut otetta oppositiota, kansalaisyhteiskuntaa ja riippumatonta mediaa kohtaan. Hän on rakentanut järjestelmää, joka suosii häntä ja hänen lähipiiriään, mikä herätti paljon huolta autoritaarisen hallinnon paluusta Venäjälle. Sakwan mukaan vuoden 2012 vaalit olivat merkittävä hetki Putinille, koska ne olivat ensimmäinen kerta, kun hänen asemansa maan johtajana kyseenalaistettiin laajemmin. Mielenosoitukset ja kansalaisaktivismi, jotka seurasivat vaalituloksia, osoittivat kasvavaa tyytymättömyyttä Putinin autoritaariseen hallintatapaan ja poliittisen kilpailun puutteeseen. (Sakwa 2014) Nämä tapahtumat saivat Putinin hallinnon tiukentamaan otettaan entisestään, mikä näkyi muun muassa opposition toiminnan rajoittamisena ja kansalaisyhteiskunnan vapauksien kaventamisena. Putinin hallinto on pyrkinyt luomaan "ohjattua demokratiaa", missä demokraattiset instituutiot ovat olemassa, mutta niiden toimintaa ohjataan tiukasti ylhäältä käsin. Tämä lähestymistapa on varmistanut, että vaikka vaalit järjestetään ja oppositiolla on jonkin verran toimintatilaa, todellinen päätösvalta säilyy presidentin ja hänen lähipiirinsä käsissä. (Sakwa 2014) Vuoden 2014 jälkeen opposition toimitilaa on rajoitettu entisestään, eikä voida juurikaan enää sanoa, että heillä olisi toimitilaa.

Vladimir Putin toimii hyvänä esimerkkinä johtajasta, jolla on laaja vaikutusvalta niin valtion toimintaan, kuin myös kansalaisten mielipiteisiin vaikuttamiseen, sillä hän on laajalti arvostettu arvojohtaja. Näin ollen on mielenkiintoista tutkia, kuinka Putin on mahdollisesti käyttänyt hyväkseen Venäjän presidentin viran symbolista voimaa pyrkimyksessä yhdistää venäläiset yhteisen kansallisen identiteetin alle sekä yhteisen aatteen taakse diskurssin kautta.

3. TARKASTELUSSA VENÄJÄ

3.1. Venäjän ulkopolitiikan keskeiset kehityssuuntaukset

Ymmärtääksemme Venäjän nykypäivän ulkopolitiikkaa ja toimintaympäristöä, on välttämätöntä tarkastella maan historiallista polkua, erityisesti Neuvostoliiton hajoamisen jälkeistä aikaa. Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1991 oli epäilemättä yksi 20. vuosisadan merkittävimmistä poliittisista tapahtumista. Sen kaatuminen pakotti määrittelemään uudelleen Venäjän identiteetin. Tämä itsemäärittelyn prosessi on monella tavalla keskeinen jatkuville väittelyille Venäjän kansallisten etujen luonteesta ja siten sen lähestymistavasta ulkopolitiikkaan maailmassa, jossa uhkat kehittyvät ja muuttuvat (Mankoff 2011, 11). Valinta ”imperiumin” ja ”kansakunnan” välillä ei ollut selvä, sillä luonteensa vuoksi Venäjän kansalliseen identiteettiin sisältyisi imperialistia elementtejä, jotka eivät välttämättä johtuneet aggressiivisista taipumuksista vaan sen pelkästä koosta, historiasta ja demografiasta. (Sakwa 2008, 262) Sakwan näkemys poikkeaa konstruktiivisesta näkökulmasta ja se on hyvin Venäjää ihannoiva ja essentiaalinen, mutta on silti mainitsemisen arvoinen näkemys Venäjän luonteesta.

1990-luvun alku lähti Venäjällä liikkeelle poliittisessa ja taloudellisessa murroksessa, jota leimasi pyrkimys liberalisoitumiseen ja lännettymiseen. Presidentti Vladimir Putin, varhaisina valtaantulovuosinaan, ei myöskään pitänyt länttä vastustajana vaan toivoi integroitumista siihen. (Dagi 2020, 370–386) Tämä ajanjakso ei kuitenkaan kestänyt kauaa. Alkaen vuodesta 1996, Jevgeni Primakov alkoi näytellä keskeistä roolia Venäjän ulkopolitiikassa ja pro-läntisten liberaalien näkemykset marginalisoitiin vähitellen. (Kuchins 2012, 154–156) Toisin kuin Neuvostoliitto, jolla oli ideologinen identiteetti taloudellisen painoarvon ja sotilaallisen voiman tukemana, uusi Venäjän federaatio oli taloudellisesti heikentynyt, ideologisesti uupunut ja poliittisesti jakautunut. Venäjältä puuttui poliittista voimaa ja sivilisaatioidentiteettiä, sen heikkoudet, joita korosti sen geopoliittisen tilan menetys, johtivat aluksi läntisten voimien halveksuntaan ja myöhemmin vihamielisyyteen. (Lane 2017, 146–149) Alkuaikojen ulkopoliittinen avoimuus ja yhteistyöhalu siis väistyivät pian, kun

Venäjä alkoi määritellä uudelleen kansallista identiteettiään ja hakea itsenäisempää roolia maailmassa. Primakov halusi nähdä Venäjän suurvaltana ja vaikutusvaltaisena keskuksena moninapaisessa maailmassa. Tämä näkemys Venäjän roolista maailmassa ja kansainvälisessä järjestelmässä on yhteneväinen Vladimir Putinin kanssa. (Kuchins 2012, 154–156) Kylmän sodan instituutiot ja poliittiset oletukset jatkuivat. Nato ei ainoastaan pysynyt, vaan muuttui yhä assertiivisemmaksi. Läntiset geopoliittiset instituutiot vahvistuivat. Nato ja EU laajenivat. Lisäksi taloudellisen ja muutoksen prosessin seurauksena Venäjä heikkeni huomattavasti. (Lane 2017, 146–149)

Venäjän ulkopolitiikan määrittely riippui suurelta osin maan itsensä määrittelystä; Venäjän piti löytää itsensä ja tulla toimeen kehittyvän kansallisen identiteettinsä kanssa ennen kuin mikään johdonmukainen ulkopolitiikka, joka perustuu ”kansalliseen etuun”, voitiin määritellä. Ensimmäisessä vaiheessa Venäjän ulkopolitiikka oli perusteellisesti ”kotimainen”, kotimaisen uudistuksen ollessa etusijalla kaikkiin jäljellä oleviin globaaleihin pyrkimyksiin nähden, mutta vähitellen muotoutui ”tasapainoisemman”, tai kuten toiset sanoisivat, assertiivisemman ellei jopa aggressiivisen, politiikan ääriviivat. (Sakwa 2008, 349) Vladimir Putinin valtaannousu vuonna 1999 merkitsi käännekohtaa Venäjän ulkopolitiikassa. Putinin johtajuus toi mukanaan uudenlaisen kontrollin ja määrätietoisuuden, jossa korostui Venäjän kansallisten etujen puolustaminen ja maan aseman vahvistaminen kansainvälisessä yhteisössä. Putinin kausi merkitsi myös uudenlaisten ulkopoliittisten strategioiden käyttöönottoa, joissa sotilaallinen voima ja energiavarojen hallinta nousivat keskeisiksi instrumenteiksi. (Lo, 2008) Ensimmäinen Putinin aikakauden asiakirja vuonna 2000, luettelee Venäjän ulkopolitiikan tärkeimmäksi prioriteetiksi Venäjän federaation etujen edistämisen suurvaltana ja yhtenä nykymaailman vaikutusvaltaisimmista keskuksista takaamalla maan turvallisuuden, säilyttämällä ja vahvistamalla sen suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta sekä vahvaa ja arvostettua asemaa maailmanyhteisössä (Mankoff 2011, 16). Täten siis hyvin nopeasti palattiin Neuvosto-aikaiseen doktriiniin. Venäläiseen historiaan on syvästi juurtunut konsensus korostaa Venäjän kohtaloa olla yksi maailmanjärjestyksen muovaajista ja ylläpitäjistä sekä hallitseva voima omalla alueellaan – toisin sanoen olla suurvalta (Mankoff 2011, 12).

Samanaikaisesti Venäjän suhteet länsimaihin jäähtyivät tasaisesti. Venäläisen näkemyksen mukaan erityisesti länsimaisen liittouman laajentuminen itään ja siitä Venäjän mukaan johtuva uhkan tunne on johtanut siihen, että Venäjän on ollut välttämätöntä vahvistaa asemiaan ja puolustaa suvereniteettiaan eri keinoin. Realistien nousu Venäjän ulkopolitiikan hallitseviksi voimiksi ajoittui

kasvavaan tyytymättömyyteen läntisen liberaalin demokratian mallia kohtaan Venäjällä. Myös ruplan taloudellinen romahdus vuonna 1998 oli käännekohta tässä suhteessa. (Kuchins 2012, 154–156) Länsimaalaisen näkemyksen mukaan Venäjän ulkopolitiikan linjaukset ja toimet Putinin aikakaudella ovat olleet monesti jyrkässä kontrastissa länsimaiden odotusten ja toimien kanssa. Venäjän toimet ovat herättäneet huolta ja kritiikkiä, ja niitä on pidetty osana laajempaa pyrkimystä palauttaa maan suurvalta-asema ja vaikutusvalta entisellä Neuvostoliiton alueella ja Euroopassa. Richard Sakwan näkemyksen mukaan länsi ei ollut mukautunut uuteen maailmantilanteeseen. Sen sijaan, että se olisi muuttanut kansainvälisiä suhteita uudessa geopoliittisessa kontekstissa, länsi vaati ”länsimaisen arvojen” ja instituutioiden ylemmyyttä. Yhdysvaltojen johtajat tekivät selväksi, että kansainvälisen järjestyksen uudet säännöt olisivat amerikkalaisen maailmanjärjestyksen asettamat säännöt. (Lane 2017, 146–149) Venäjän ja lännen suhteet ovat entisestään heikentyneet viimeisen epäonnistuneen lähestymisyrityksen jälkeen presidentti Dmitri Medvedevin kaudella vuosina 2009–2011. Venäjän epäonnistunut lähentyminen lännen kanssa ja koettu nöyryytys ovat avanneet tien kansallisemmin suuntautuneelle kotimaan ja ulkopolitiikalle, joka korvaa venäläisen liberalismin ja internationalismin jäänteet (Trenin 2014, 1).

Venäjä on pyrkinyt säilyttämään vaikutusvaltaansa entisen Neuvostoliiton alueella ja näin turvaamaan strategiset etunsa alueella (Charap & Colton, 2018). Tämä ei tapahdu niinkään vanhan imperiumin tehtävän ja/tai jonkin uuden Neuvostoliiton version palauttamisen termeissä, vaan pikemminkin Venäjän etujen, vallan ja vaikutusvallan edistämisen termeissä, mukaan lukien yhteyden uudelleenmuodostaminen Venäjän ulkopuolella olevien etnisten venäläisten ja venäjänkielisten kanssa keskeisenä kansallisena resurssina. (Kuchins 2012, 157–159) Neuvostoliiton aikaisen geopoliittisen ja ideologisen varmuuden menettäneenä nyky-Venäjän on ollut pakko vastata joukkoon perustavanlaatuisia kysymyksiä omasta identiteetistään valtiona ja roolistaan jälkikylmän sodan kansainvälisessä järjestyksessä. (Mankoff 2011, 11) Venäjä on nyt osoittanut sekä konventionaalisten sotilaskyvykkyyksiensä kapasiteetin että halukkuuden niiden käyttöön. Ne ovat esimerkkejä siitä, miten Venäjä toteuttaa pitkäaikaista aikomustaan haastaa länsi nyt, kun se tuntee olevansa tarpeeksi vahva siihen. (Giles 2016) Alle on listattu tärkeimmät Venäjän toteuttamat sotilaalliset hyökkäykset Putinin vallan alla, jotka ovat herättäneet merkittävää kansainvälistä keskustelua. Vaikka monet Venäjällä pitävät näitä toimia välttämättöminä maan suvereniteetin ja kansalaisten suojelemiseksi, ne nähdään usein aggressiivisina ja laajentumishakuisina länsimaissa. Näiden näkemysten ero on johtanut kasvavaan kuiluun Venäjän ja lännen välillä, joka näkyy monin eri tavoin taloudellisesta irtaantumisesta aina sotilaallisen voiman esittelyyn. Venäjän talouden nopea kasvu loi perustan aktiivisemmalle, määrätietoisemmalle ulkopolitiikalle, kun Venäjä alkoi vastustaa

sitä, mitä sen eliitit yhä enemmän pitivät lännen taipumuksena ohittaa ja alentaa sitä. Tämä prosessi huipentui Venäjän elokuun 2008 hyökkäykseen Georgiaan, jonka länsimielinen hallitus oli pyrkinyt liittämään Natoon ja uudelleenvaltaamaan Venäjän tukemat separatistialueet Abhaasista ja Etelä-Ossetiasta. (Mankoff 2011, 14)

1. Tšetšenian sodat (1999–2000):

Putinin virkakausi alkoi toisen Tšetšenian sodan aikana. Ensimmäinen Tšetšenian sota (1994–1996) päättyi ennen Putinin presidenttikautta, mutta toinen konflikti alkoi vuonna 1999, kun Putin oli pääministerinä. Venäjän armeija teki suuria hyökkäyksiä tšetšeenikapinallisia vastaan, ja vuoteen 2000 mennessä suurin osa järjestäytyneestä vastarinnasta murskattiin. Putinin määrätietoiset toimet Tšetšeniassa lisäsivät hänen varhaista suosiotaan.

2. Georgia (2008):

Yksi merkittävimmistä Venäjän aggressiivisen ulkopolitiikan esimerkeistä oli Venäjän ja Georgian välinen sota vuonna 2008. Kiistat Etelä-Ossetian ja Abhaasin alueista johtivat avoimeen konfliktiin Venäjän ja Georgian välillä. Viiden päivän sisällä Venäjän joukot voittivat nopeasti Georgian joukot, mikä johti tulitaukoon. Sodan seurauksena Venäjä tunnusti virallisesti Etelä-Ossetian ja Abhaasin itsenäisyyden, joita useimmat maat edelleen pitävät Georgian alueina.

3. Sotilaallinen puuttuminen Syyriassa (2015-nykyhetki):

Venäjän puuttuminen Syyrian sisällissotaan merkitsi sen paluuta merkittäväksi toimijaksi Lähi-idän politiikassa. Venäjä tuki Assadin hallintoa erilaisia kapinallisryhmiä ja Isistä vastaan. Tämä puuttuminen nähtiin pyrkimyksenä säilyttää sen strategiset edut alueella, erityisesti laivastotukikohta Tartuksessa, ja vastustaa länsimaiden vaikutusta.

4. Ukraina (2014-nykyhetki)

Ukrainan sota on merkittävin sotilaallinen konflikti Euroopan mantereella sitten toisen maailmansodan. Tästä konfliktista taustatietoa myöhemmässä alaluvussa laajemmin.

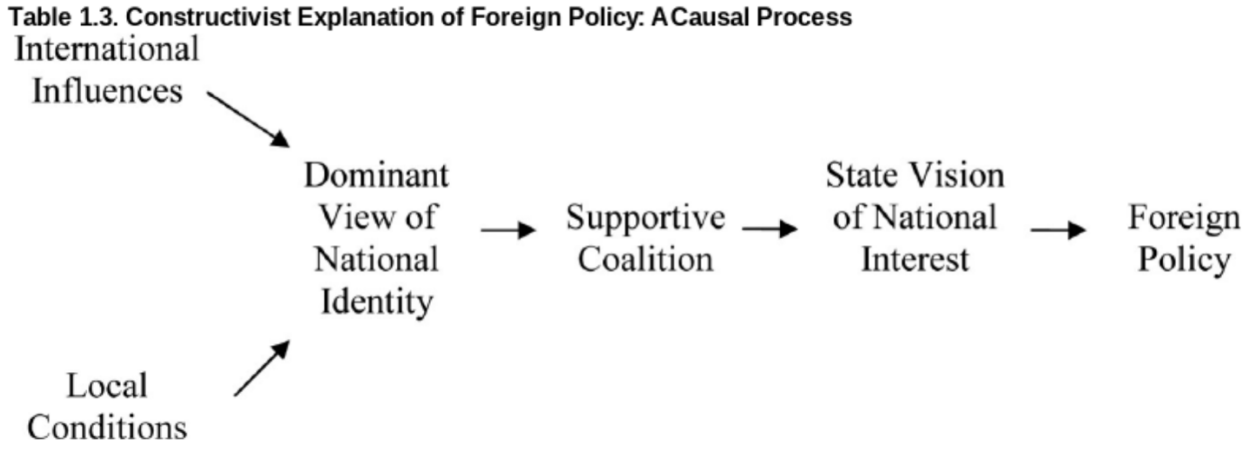

Tsygankovin konstruktivistinen näkemys Venäjän ulkopolitikan prosessista (2013)
https://ebookcentral.proquest.com/lib/tampere/detail.action?docID=1168323

3.2. Venäjän strateginen kulttuuri

Analysoidakseen, kuinka Vladimir Putin operoi venäläisessä kontekstissa, on välttämätöntä tarkastella Venäjän strategista kulttuuria ja sen kehityskulkuja, jotka heijastavat maan käsityksiä itsestään ja sen asemasta maailmassa. Venäjän strategisen kulttuurin ymmärtäminen on siis ensisijaisen tärkeää, jos haluaa tutkia sitä, kuinka Putin yrittää muovata sitä ja käyttää hyväkseen. Hallitseva venäläinen strateginen kulttuuri, lyhyttä poikkeusta lukuun ottamatta 1990-luvulla, on ollut vahvasti ekspansionistinen, revisionistinen, salaliittoteoreettinen ja ei-länsimielinen, konservatiivinen ja realistinen näkemys (Dagi 2020, 370–386). Venäjän strateginen kulttuuri on kompleksinen ja se on muotoutunut pitkän historiallisen kehityksen aikana. Se koostuu useista eri elementeistä, jotka yhdessä määrittävät, kuinka Venäjä näkee itsensä ja roolinsa kansainvälisessä järjestelmässä, sekä miten se lähestyy ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa. Strategisen kulttuurin kohteiden analyysi täytyy aloittaa historiallisesti tarkoitukseen sopivasta paikasta, jossa voidaan kohtuudella olettaa alkuperäisten, strategiseen kulttuurin johdettujen mieltymysjärjestysten ilmenneen. Tämä on kuitenkin hyvin hankalaa, sillä eri tutkijoilla on tästä eri näkemys. Kuitenkin on mielekästä antaa lyhyt katsaus Venäjän strategiseen kulttuuriin. Tällä tavoin voidaan määrittää, onko myöhempi strateginen kulttuuri suora jälkeläinen sen muodostavasta strategisesta kulttuurista. (Johnston 1995, 32–64)

Ensinnäkin Venäjän strateginen kulttuuri perustuu vahvaan historialliseen ja kulttuuriseen perintöön. Venäjän historia toisessa maailmansodassa, sen asema Neuvostoliiton jälkeisenä perijänä ja sen

perinteiset suhteet muihin suurvaltoihin ovat osa kansallista narratiivia, joka korostaa Venäjän ainutlaatuista roolia maailmanhistoriassa. Venäjän imperiumin ajoista, Neuvostoliiton kautta nykypäivän Venäjään, maassa on kokeiltu monia eri hallitusmuotoja, sotiin ja konflikteihin osallistumista, sekä geopoliittisia muutoksia. Niin kuin Bradley Klein (1988) sanoo, että ”strateginen kulttuuri on historiallisen kokemuksen tuote. Koska nämä kokemukset eroavat valtioiden välillä, eri valtiot ilmentävät erilaisia strategisia kulttuureja”. Nämä historialliset kokemukset ovat luoneet venäläisen kertomuksen, että vahva valtiollinen kontrolli ja itsenäinen ulkopolitiikka ovat välttämättömiä sen suvereniteetin ja turvallisuuden takaamiseksi. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että nämä ”kokemukset” ovat suurin osin Venäjän omia sisäisiä prosesseja ja esimerkiksi hallintamuotoja, joissa Venäjä ei niinkään ole ollut vain osattomana osapuolena. Jotkin näkemykset korostavat, että Venäjän kansallisen identiteetin ydin ei niinkään ole sen imperialistissa perinteissä vaan uskonnolliskulttuurisissa piirteissä. (Sakwa 2008, 266)

Suuri elementti Venäjän strategisessa kulttuurissa on juuri suvereniteetin ja suurvalta-aseman korostaminen. Vladimir Putin heijasti valtaosan venäläisten johtajien uskomuksia, kun hän sanoi: "Venäjä voi selviytyä ja kehittyä nykyisissä rajoissaan vain, jos se pysyy suurvaltana". (Tsygankov 2012, 31) Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Venäjä on joutunut määrittelemään uudelleen paikkansa kansainvälisessä yhteisössä ja kylmän sodan jälkeisessä maailmassa. Tämä on johtanut pyrkimykseen palauttaa ja ylläpitää Venäjän suurvalta-asemaa sekä korostaa sen yksinvaltaista oikeutta tehdä päätöksiä omilla lähialueillaan (Cadier & Light, 2015). Voidaan sanoa, että tämä näkemys suvereniteetista kumpuaa pitkälti neuvostoliittolaisesta ajattelusta ja kaksinapaisen maailman ”status quosta”, eli muiden maiden suvereniteetti nähdään hyvin eri tavalla. Suurvalta-asema nähdään kuitenkin nykyisin hieman eri tavalla. Venäläisen etnisen nationalismin uudelleennousu voimakkaana voimana nykyaikaisessa venäläisessä politiikassa ja yhteiskunnassa heijastaa siirtymää imperiumi-identiteetistä uskoon itsenäisestä kansallisvaltiosta – kehitys, joka luo omat ongelmansa monietnisessä, moniuskontoisessa Venäjän federaatiossa. (Mankoff 2011, 272) Tämä Mankoffin ajatus on kuitenkin ennen Ukrainan sodan alkamista ja imperialistisen retoriikan uudelleen käynnistämistä.

Kansallisen suvereniteetin ensisijaisuus, vahvoine viittauksineen patrioottisiin sotiin, joita venäläiset taistelivat ulkomaalaisia hyökkääjiä vastaan, erityisesti saksalaisia natseja toisessa maailmansodassa, on sopusoinnussa useimpien tavallisten venäläisten tuntemusten kanssa, erityisesti mutta ei yksinomaan niiden, jotka saivat koulutuksensa neuvostoaikana. (Trenin 2014, 14) Uhkakäsitykset kokonaisuudessaan ovat olleet keskeisiä Venäjän strategisen kulttuurin muodostumisessa. Venäjä on

historiallisesti kokenut olevansa suurvaltojen keskellä ja potentiaalisten uhkien ympäröimänä. Nämä uhkakäsitykset ovat erityisesti kylmän sodan jälkeen kärjistyneet Naton laajentumisen myötä, mikä on johtanut Venäjän turvallisuuspolitiikan uudelleenarviointiin ja sotilaallisten kyvykkyyksien lisäämiseen (Venäjän mukaan). Putinin näkee Venäjän ulkoisen historian olleen monesti poliittisen itsenäisyyden puolustamista ei ainoastaan Venäjälle, vaan kaikille slaaveille, ja tehdä niin perustamalla vahva valtio, joka ei korvaa eikä rajoita yhteisöllistä ihannetta." (Tsygankov 2012, 28) Venäjä monesti sanoo kokevansa olevan potentiaalisten uhkien ympäröimä, mikä on ohjannut sen puolustuspolitiikan suunnittelua ja strategista ajattelua. Venäläiset uskovat, että heidän valtiollaan on ainutlaatuinen historia, kulttuuri ja kieli, sekä erityisoikeuksia kansainvälisesti. Venäjän julkisen mielipiteen kyselyt 2000-luvun alusta lähtien, valtiollisen median vaikutuksesta riippumatta, osoittavat, kuinka vahvasti nämä ajatukset resonoi laajan venäläisen väestönosan kanssa. (Hill 2016, 140)

Jotkin näkemykset korostavat, että Venäjän kansallisen identiteetin ydin ei niinkään ole sen imperialistissa perinteissä vaan uskonnolliskulttuurisissa piirteissä. (Sakwa 2008, 266) Mielenkiintoinen kehitys tämän näkökulman kautta on viimevuosina tapahtunut sotilaiden koulutuksen saralla. Maanpuolustuskorkeakoulun tutkija Aleksander Malinen toteaa seuraavasti: ”*Vladimir Putinin hallinto pyrkii kasvattamaan ja kouluttamaan venäläisistä uudenlaisia soturikansalaisia. ”Soturikansalainen on patrioottinen, perinteiset arvot omaava, historiaa ja kulttuuria tunteva, uskonnollinen sekä sotilaallisia velvollisuuksia kunnioittava kansalainen. Termillä kuvataan ihanteellista venäläistä sotilasta”. (Malinen, 2023)*

Strategisen kulttuurin kehitystä Venäjällä on myös leimannut tietty kaksijakoisuus suhteessa länteen. Toisaalta Venäjä on pyrkinyt yhteistyöhön ja integroitumiseen läntisen maailman kanssa, mutta toisaalta se on halunnut säilyttää itsenäisyytensä ja vastustaa länsimaiden, erityisesti Yhdysvaltojen, globaalia hegemoniaa. Tämä kaksijakoisuus näkyy Venäjän ulkopolitiikan ristiriitaisina pyrkimyksinä ja strategioina. On kuitenkin tärkeä huomata, että myös länsimaiden suopea suhtautuminen muuttui merkittävästi samana ajanjaksona. Epäonnistunut Venäjän sulauttaminen osaksi demokraattista ja kapitalistista maailmaa muutti etenkin Yhdysvaltojen lähestymistapaa Venäjä-politiikassaan.

Venäjän sotilasdoktriini on konkreettinen ilmentymä sen strategisesta kulttuurista. Sotilasdoktriini tarkoittaa sotilaskulttuuria, joka määrittelee Venäjän sotilaalliset tavoitteet, prioriteetit ja käytännöt. Sotilasdoktriini päivitetään säännöllisesti vastaamaan uusiin turvallisuushaasteisiin. Kuitenkin

entisen venäläisen yleisesikunnan päällikön ja huomattavan uudistajan, kenraali Vladimir Lobovin, mukaan ”sotilasdoktriini ei ole olemassa itsessään vaan se on osa kokonaisvaltaista valtion doktriinia” vaikuttaen talouteen, tieteeseen, politiikkaan ja ulkopolitiikkaan (Sakwa 2008, 413). Doktriini osoittaa, kuinka Venäjä suhtautuu maailmanlaajuisiin turvallisuusuhkiin ja mitä keinoja se pitää hyväksyttävinä niiden torjumiseksi. Nykyinen sotilasdoktriini on pitkälti Neuvostoliiton perintöä, jossa suurvaltapolitiikka ja sotilaallinen voima olivat keskeisiä ulkopolitiikan välineitä. Tämä perintö vaikuttaa edelleen Venäjän tapaan lähestyä turvallisuuskysymyksiä ja ulkopoliittista toimintaa.

Venäjän sotilasdoktriini on ollut jatkuvassa kehityksessä. Ensimmäinen luonnos toukokuussa 1992 perustui muutoksiin, jotka oli otettu käyttöön Neuvostoliiton doktriinissa (viimeksi uudistettu vuonna 1987), ennen kaikkea sen ylivoimaisesti puolustukselliseen suuntautumiseen, luokkataistelun jäännösajatusten puuttumiseen ja ”kansallisen turvallisuuden” ja ”kansallisten etujen” käsitteiden uudelleenarvostamiseen. (Sakwa 2008, 413) Vieraiden joukkojen sijoittaminen Venäjän naapurimaihin katsottiin suoraksi sotilaalliseksi uhaksi, kun taas hyökkäykset venäjänkielisiä väestöjä vastaan muissa IVY-maissa antaisivat Venäjälle oikeuden puuttua heidän puolestaan (Sakwa 2008, 413). Tämä on tärkeä huomata tämän tutkimuksen kontekstissa. Kylmän sodan aikana Venäjän sotilasdoktriini keskittyi ydinpelotteisuuteen ja suuren tavanomaisen sotavoiman ylläpitämiseen. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Venäjän oli sopeuduttava uuteen kansainväliseen ympäristöön, jossa sen asema ja resurssit olivat muuttuneet. Vuoden 1993 asiakirja korosti, että Venäjän elintärkeät edut ”eivät millään tavalla liittyneet muiden valtioiden turvallisuuteen”. Keskeinen muutos aiemmasta luonnoksesta oli uhkakuvan muutos, joka nyt tunnistettiin paikallisista sodista tulevaksi. Venäjän armeijan oli puolustettava Venäjän ”alueellista koskemattomuutta”, mutta ei ollut selvää, missä rajat olivat. Doktriini virallisti käsityksen entisistä Neuvostotasavalloista osana Venäjän laajennettua turvallisuusaluetta. (Sakwa 2008, 413) Putinin aikakaudella Venäjän sotilasdoktriini on jatkanut kansallisen turvallisuuden merkityksen painottamista ja jo 1990-luvulla nähty ajatus laajasta turvallisuusalueesta on tullut keskeiseksi Ukrainan sotaa tarkastellessa. Putinin hallinto on pyrkinyt vahvistamaan Venäjän puolustusvalmiuksia ja reagoimaan mahdollisiin turvallisuushaasteisiin. Sotilasdoktriinin muutokset ovat olleet osa suurempaa strategista kulttuurin muutosta, joka heijastaa Venäjän muuttuvaa asemaa maailmassa.

Putinin hallinnon seuraamaa asialistaa ei voida luokitella "putinistiseksi” tai kohdella suurvaltapolitiikkana, joka olisi ainutlaatuinen Putinille. Näkymät, joita maailma tällä hetkellä näkee Ukrainassa ja Venäjällä, ovat paljon rakenteellisempia. (Isik 2024, 1–12) Kaiken kaikkiaan Venäjän strateginen kulttuuri on moniulotteinen ja dynaaminen kokonaisuus, joka kattaa laajan

kirjon historiallisia, kulttuurisia ja poliittisia tekijöitä. Sen ymmärtäminen on tärkeää, sillä strateginen kulttuuri voi jättää kestäviä perintöjä valtion strategiseen ajatteluun vuosikymmeniksi (Al-Rodhan, 2015). Voidaan sanoa, että Vladimir Putinin kaudella Venäjän strateginen kulttuuri on aiempaa enemmän kääntynyt kohti pragmaattisempaa ja aggressiivisempaa lähestymistapaa, jossa Venäjä pyrkii palauttamaan menetettyä vaikutusvaltaansa ja turvaamaan intressejään globaalissa kontekstissa (Giles, 2016). Hän on usein kuvannut Venäjää ”linnoituksena”, joka on ulkoisten uhkien ympäröimä, ja tämä kuva on vahvasti omaksuttu osaksi Venäjän strategista kulttuuria. Götzin ja Staunin (2022) ajatukset Venäjän strategisesta kulttuurista ovat linjoissa useimpien venäläistä strategista kulttuuria tutkivien analyytikkojen kanssa ja ne tarjoavat ajankohtaisen ja tutkimukseen perustuvan kehyksen tutkimukselle. Kaiken kaikkiaan nämä venäläisen strategisen kulttuurin piirteet ovat luoneet ideologisen ympäristön, joka ohjaa sen politiikkavalintoja koskien Venäjän lähestymistapaa itsensä suojaamiseksi, kannustaen ja estäen tiettyjen politiikkasuuntien valitsemista, ja määrittelee sopivan käyttäytymisen. (Dagi 2020, 370–386)

3.3. Hyökkäys Ukrainaan

Vuonna 2014 Itä-Euroopan geopoliittinen näyttämö koki dramaattisen muutoksen. Ukrainan presidentin, Viktor Janukovuchin päätös olla allekirjoittamatta assosiaatiosopimusta Euroopan unionin kanssa synnytti laajaa huolta ja pettymystä erityisesti maan länsimielisessä osassa. Tämä osa väestöstä näki yhteistyön Euroopan unionin kanssa mahdollisuutena vahvistaa maan demokraattisia instituutioita, taloutta ja itsenäisyyttä Venäjän vaikutusvaltaa vastaan. Yanukovychin päätös oli katalysaattori Euromaidan-mielenosoituksille, jotka paisuivat massiivisiksi protesteiksi, joissa vaadittiin poliittisia uudistuksia ja Eurooppaan lähentymistä. Protestit johtivat Yanukovychin vallasta syrjäyttämiseen, mutta samanaikaisesti ne syvensivät maan läntisten ja itäisten, Venäjään suuntautuvien osien välisiä jakolinjoja. Koko vuoden 2013 ajan Venäjän politiikka Ukrainaa kohtaan perustui Kremlin kilpailuun EU:n kanssa sen pyrkimyksessä tuoda Kiova Euraasian integraatioprojektiin. Putin ensin näytti Ukrainan presidentille Viktor Janukovitshille kepin muodossa tappioita, joita seuraisi Ukrainan valinta EU:n assosiaation puolesta, ja sitten Putin tarjosi porkkanan muodossa venäläisiä luottoja, kannustaen Ukrainan liittymistä Euraasian talousunioniin. (Trenin 2014, 18)

Maaliskuussa 2014 Venäjä käytti hyväksi Ukrainan sisäistä epävakautta ja toteutti sotilaallisen intervention Krimin niemimaalle, joka on strategisesti tärkeä alue Mustanmeren rannikolla. Interventiota seurasi kiistanalainen kansanäänestys, jonka tuloksena Krimin niemimaa liitettiin osaksi Venäjän federaatiota. Krimin niemimaan ”anneksointi” herätti kansainvälisesti voimakkaita

reaktioita, ja monet maat Euroopan unionissa ja Yhdysvallat asettivat sille talouspakotteita. Analyytikot ja poliittiset päätöksentekijät yllättyivät suurelta osin, elleivät Ukrainan kriisistä itsestään, niin ainakin sen muodosta ja laajuudesta (Cadier & Light 2015, 14). Kriisiin vaikuttivat erilaiset syytekijät ja se kävi läpi eri vaiheita (poliittisia, taloudellisia, sotilaallisia), mutta monien kertomusten mukaan Moskovan päätös liittää Krim osaksi Venäjää näyttää jälkikäteen olleen ratkaisevin kehitysaskel (Cadier & Light 2015, 14).

Mutta mikään viimeaikainen kysymys ei ole tuonut Venäjän kotimaan ja ulkopolitiikkaa yhtä läheisesti yhteen kuin Krim ja Ukraina. Tällä kriisillä Putin muutti venäläisen maailman käsitteen, joka siihen asti oli ollut matalan profiilin pehmeän voiman harjoitus, geopoliittiseksi projektiksi. Janukovitshin EU-assosiaatioprosessin keskeyttäminen syksyllä 2013 otettiin vastaan monien venäläisten kommentaattoreiden keskuudessa suurena voittona EU:ta ja länttä vastaan; se johtaisi nousevan Euraasian unionin, jossa Ukraina olisi osana, saavuttamaan kriittisen massan 200 miljoonaa asukasta. (Trenin 2014, 18)

Samaan aikaan Itä-Ukrainan Donbassissa syntyi separatistisia liikkeitä, jotka saivat nopeasti jalansijaa alueen venäjänkielisessä väestössä. On laajalti uskottu, että Venäjä tuki näitä liikkeitä ei ainoastaan ideologisesti vaan myös sotilaallisesti ja taloudellisesti, vaikka Venäjä on kiistänyt suoran osallistumisensa. Tämä tuki ilmentyi muun muassa separatistien sotilaallisessa vahvistumisessa ja Venäjältä tulleessa humanitaarisessa avussa, joka usein nähtiin verhona sotilaalliselle tuelle. (Åslund, 2015) Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun toimiston mukaan huhtikuun puolivälistä lokakuun 31. päivään mennessä "ainakin 4 042 ihmistä kuoli ja 9 350 haavoittui konfliktialueella itäisessä Ukrainassa." Epäviralliset arviot olivat kolme kertaa suurempia. (Åslund 2015, 19)

Vuonna 2015 Minskin sopimukset solmittiin tavoitteena saavuttaa rauhanomainen ratkaisu Donbassin konfliktiin. Sopimukset laadittiin monimutkaisissa neuvotteluissa, joihin osallistuivat Venäjä, Ukraina ja useat kansainväliset toimijat, kuten Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (Etyj). Vaikka Minskin sopimukset vähensivät väkivaltaisuuksia, ne rikottiin useasti ja niiden täytäntöönpano oli haastavaa, mikä johti jatkuviin taisteluihin alueella. Moskovan aktiivinen poliittisten, taloudellisten ja jopa sotilaallisten vipuvarsiensa käyttö etujensa turvaamiseksi välittömässä ”post-neuvosto” naapurustossaan ei ole uusi piirre Venäjän ulkopolitiikassa. Kuitenkin alueen liittäminen Venäjän federaatioon on. (Cadier & Light 2015, 14)

Lopulta Putin syytti länttä: "Länsimaiset kumppanimme, Yhdysvaltojen johdolla, mieluummin ohittavat kansainvälisen lain käytännön politiikassaan ja noudattavat aseen sääntöä. He ovat alkaneet

uskoa omaan ainutlaatuisuuteensa ja poikkeuksellisuuteensa, siihen, että he voivat päättää maailman kohtaloista, että vain he voivat aina olla oikeassa. He toimivat miten haluavat: Täällä ja siellä he käyttävät voimaa suvereenien valtioiden vastaan, rakentaen koalitioita periaatteella, 'jos et ole meidän kanssamme, olet meitä vastaan'" (Putin 2014). Hän ei kuitenkaan puuttunut siihen tosiasiaan, että Krimin liittämisellä Venäjä oli rikkonut puolen tusinaa ratifioitua kansainvälistä sopimusta. (Åslund 2015, 20)

Venäjän jatkoi sotilaallista vahvistamista Ukrainan rajalla, ja monet analyytikot varoittivat mahdollisesta laajemmasta hyökkäyksestä. Vuonna 2022 konflikti Ukrainassa saavutti uuden, entistä vaarallisemman vaiheen, kun Venäjä käynnisti helmikuussa laajamittaisen sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaan. Venäjän toimien syyksi mainittiin halu pitää Ukraina pois länsimaisista vaikutuspiireistä ja turvata Venäjän geopoliittisia etuja alueella. Venäjä myös perusteli toimiaan taistelulla Ukrainassa esiintyvää natsismia vastaan ja venäläisväestön suojelulla, vaikka nämä perustelut koettiin laajalti kyseenalaisiksi ja propagandistisiksi. Vuodesta 24. helmikuuta 2022 lähtien argumentti valtavirran kirjallisuudessa on pääosin luonnehtinut Kremlin toimia Putinin autoritaarisen hallinnon neo-revisionistisina ilmentyminä (Isik 2024, 1–12). Tämän aggressiivisen liikkeen seurauksena monet valtiot etenkin Euroopassa ja erityisesti Yhdysvallat päättivät tehdä voimakkaita vastatoimia. Taloudellisten pakotteiden ja osittaisin kauppasulun lisäksi rahallisen avun toimittaminen ja sotilaskaluston vieminen Ukrainaan alkoi, joka jatkuu tänäkin päivänä.

Laajamittainen sota Ukrainassa on aiheuttanut suunnattoman määrän kärsimystä ja tuhoa. OHCHR:n mukaan 24.2.2022 – 15.2.2024 välisenä aikana ukrainalaisia siviilejä on kuollut 10 582 (Statista 2024). 18. lokakuuta 2022 YK:n ihmisoikeusneuvosto julkaisi ensimmäisen raporttinsa, joka perustui tutkimuksiin neljällä sota alueella, todeten, että ”Ukrainassa on tehty joukko sotarikoksia, ihmisoikeusrikkomuksia ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksia”. Neuvosto totesi, että venäläiset joukot olivat vastuussa ”suurimmasta osasta tunnistettuja rikkomuksia” ja että ”Ukrainan joukot tekivät joissakin tapauksissa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksia, mukaan lukien kaksi tapausta, jotka täyttävät sotarikosten tunnusmerkit”. (Human Rights Watch 2022) Konflikti on myös vaikuttanut merkittävästi globaaliin turvallisuuteen, lopettamalla kauan vallinneen suhteellisen rauhan aikakauden ja esimerkiksi ydinaseilla uhkailu normalisoitui nopeasti. Sota on vaikuttanut myös maailmantalouteen, sen vaikuttaessa globaaliin nälänhätään, inflaatioon ja geopoliittisiin jakolinjoihin (WEF 2023).

Vuoden 2023 aikana taistelut Itä-Ukrainassa ovat jatkuneet, mutta puolustus- ja hyökkäyslinjat ovat pysyneet pääosin muuttumattomina. Ukrainan kyky tähän asti puolustautua ja pysäyttää Venäjän eteneminen on ollut monien mielestä merkittävä saavutus. (Cooper 2022) Tätä on usein Ukrainan vahvan sotatahdon lisäksi selitetty Yhdysvaltojen ja EU:n tarjoamalla mittavalla taloudellisella ja sotilaallisella tuella. ”Venäjän laajamittaisen hyökkäyksen alusta helmikuussa 2022 liittolaiset ovat sitoutuneet antamaan Ukrainalle noin 100 miljardin euron sotilasapua. Noin puolet on tullut Yhdysvalloista ja loput Euroopan liittolaisilta ja Kanadalta. Liittoutuneiden joukot kouluttavat myös Ukrainan joukkoja käyttämään tätä varustusta". (Nato 6.11.2023)

On epäselvää, miten konflikti tulevaisuudessa kehittyy ja miltä ratkaisu tulee näyttämään. Neuvotteluita suljettujen ovien takana luultavasti käydään, mutta ratkaisevan läpimurron saavuttaminen on osoittautunut haastavaksi. Sotilaallisen tilanteen kehityksen lisäksi on tärkeää seurata, miten taloudelliset pakotteet ja poliittinen eristäminen vaikuttavat Venäjän pitkän aikavälin strategisiin päätöksiin. Ukrainan konflikti ei ole pelkästään alueellinen ongelma, vaan sillä on laajempia implikaatioita kansainväliselle järjestykselle, Euroopan turvallisuudelle ja maailmanpolitiikalle.

VUOSI	TAPAHTUMA
2014	Viktor Yanukovychin päätös olla allekirjoittamatta assosiaatiosopimusta Euroopan Unionin kanssa, mikä johti Euromaidanin protesteihin ja lopulta hänen syrjäyttämiseensä.
Maaliskuu 2014	Venäjän sotilasinterventio Krimillä ja sitä seurannut kiistanalainen kansanäänestys, joka johti Krimin liittämiseen Venäjään.

2014-2015	Separatistiliikkeiden nousu Itä-Ukrainan Donbassin alueella, jota Venäjän väitetään tukeneen.
2015	Minskin sopimukset, jotka tähtäsivät Donbassin konfliktin ratkaisemiseen.
2018	Kertšinsalmen tapaus: Venäjän laivasto takavarikoi kolme ukrainalaista alusta.
Helmikuu 2022	Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan, mikä johti kansainvälisiin reaktioihin, mukaan lukien talouspakotteisiin ja sotilaalliseen apuun Ukrainalle.
2022-2023	Jatkuva, paljon kuolemia tuottava konflikti Ukrainassa. Jatkuva kansainvälinen tuki Ukrainalle. Venäjä hakee kauppakumppania erityisesti Kiinasta.

(Havainnollistava taulukko Ukrainan sodan tapahtumista)

4. METODOLOGIA

4.1. Abduktiivinen tutkimustapa

Tämän tutkimuksen metodologiana toimii abduktiivinen laadullinen diskurssianalyysi. Tässä luvussa keskitytään esittelemään, mitä on abduktiivinen tutkimustapa. Abduktiivinen tutkimustapa edustaa monipuolista ja syvällistä lähestymistapaa tieteelliseen tutkimukseen, tarjoten ainutlaatuisen näkökulman tiedon muodostamiseen. Lyhyesti sanottuna abduktiivinen tutkimustapa yhdistää sen, mitä jo tiedetään, uusiin havaintoihin pyrkimyksessä ymmärtää aiheita paremmin ja muodostaakseen täydellisempiä teorioita (Delve, 2023). Tämä metodologia siis yhdistää deduktiivisten ja induktiivisten lähestymistapojen parhaat puolet, luoden väylän uusien ideoiden ja teorioiden kehittämiseen tutkimusaineiston pohjalta. Abduktiolla on ”looginen muoto”, joka eroaa induktiosta ja deduktiosta. "Abduktio on selittävän hypoteesin muodostamisen prosessi. Se on ainoa looginen muoto, sillä se tuo esiin uusia ideoita; induktio tekee vain arvon määrityksen, ja deduktio sisältää vain puhtaan hypoteesin välttämättömät seuraukset" (Peirce 1934:171). Terminä abduktio on syntynyt jo Antiikin-Kreikan aikana, kun Aristoteles käytti termiä ”apagoginen päättely”. Apagoginen tulee

kreikankielisestä sanasta ”apagei’n”, joka tarkoittaa epäsuoraa. (Eriksson & Lindström 1997, 195–198)

Abduktiivisessa analyysissä teoria ja empiria kietoutuvat toisiinsa, mahdollistaen uudenlaisen näkökulman ja oivallusten synnyn. Tämä lähestymistapa auttaa monimutkaisten ideoiden ymmärtämisessä ja mahdollisten selitysten kehittämisessä tutkimusaiheen paremmin ymmärtämiseksi (Delve, 2023). Tässä yhteydessä on hyvä esitellä tarkemmin mitä deduktiivinen ja induktiivinen tutkimustapa tarkoittavat, sillä niitä molempia tarvitaan abduktiivisessa tutkimusprosessissa. Deduktiivinen lähestymistapa alkaa ennalta määritellyistä käsitteistä tai teorioista ja soveltaa ”ylhäältä alas” analyysiä dataan (Delve, 2023). Toisin kuin induktiivinen tutkimustapa, joka tarkoittaa datassa olevien kuvioiden ja teemojen löytämisen ja antaa teorioiden, havaintojen ja merkitysten nousta "alhaalta ylös" (Delve, 2023), deduktiivinen analyysi lähtee liikkeelle ennalta määritellyistä kategorioista tai teemoista, jotka perustuvat olemassa oleviin teorioihin tai aiempaan tutkimukseen. Kumpikin menetelmistä ovat kvalitatiivisia, eli laadullisia tapoja tutkia. Deduktiivista analyysiä käytetään, kun analyysin rakenne operoidaan aiemman tiedon perusteella ja tutkimuksen tarkoituksena on teorian testaus (Kyngäs & Vanhanen 1999 3–12).

Perustuen pitkälti Charles S. Peircen tieteenfilosofisiin pohdintoihin, abduktiivinen tutkimustapa tarjoaa kriittisen ja joustavan tavan lähestyä tieteellistä tutkimusta, painottaen tutkijan aktiivista roolia tiedonluojana. Peircen näkökulmasta abduktio on olennainen osa tieteellistä metodia. Kun hypoteesi on muodostettu, deduktio auttaa työstämään hypoteesia tarjoamalla uskottavan yleistyksen tai syy-seurausketjun. Induktio muodostaa hypoteesin arvioinnin, koska se tarjoaa tiedot, jotka pitäisi olla yhdenmukaisia deduktiivisesti hahmoteltujen premissien kanssa. (Timmermans & Travory 2012, 171) Sen erityispiirre on kyky tunnistaa ja hyödyntää aineistosta nousevia odottamattomia havaintoja, jotka voivat johtaa uusiin tulkintoihin ja teoreettisiin näkökulmiin. (Buchler 1955) Abduktiivisen analyysin historiallinen kehitys ulottuu 1800-luvulle, jolloin juuri Charles Peirce esitteli sen osana pragmaattista filosofiaansa. Peirce näki abduktion keskeisenä menetelmänä, jonka avulla voidaan edetä tutkimuksessa uusille, tuntemattomille alueille, ja se on sittemmin laajentunut monille tieteenaloille. Abduktiivinen tutkimustapa erottuu deduktiivisista ja induktiivisista menetelmistä sen kyvyllä yhdistää looginen päättely ja empiirinen havainnointi uusien teorioiden kehittämiseksi (Buchler 1955). Tämä analyysin muoto on erityisen merkittävä laadullisessa tutkimuksessa, jossa se mahdollistaa monimutkaisten ja dynaamisten ilmiöiden syvällisen ymmärtämisen. ” Toisin sanoen Abduktio on päättelyn muoto, jonka kautta havaitsemme ilmiön liittyvän muihin havaintoihin joko siinä mielessä, että näkymättömissä on syy-seuraussuhde, siinä mielessä, että ilmiötä pidetään

samankaltaisena kuin muita jo koettuja ja selitettyjä ilmiöitä muissa tilanteissa, tai siinä mielessä, että luodaan uusia yleisiä kuvauksia.” (Timmermans & Travory 2012, 171) Abduktiivinen tutkimustapa antaa tutkijalle mahdollisuuden aktiivisesti osallistua merkitysten muodostumiseen tutkimusprosessissa, tuoden esiin uusia tulkintoja ja näkökulmia.

” Peirce hyvin tiivistää eri lähestymistapojen järkeilyn: Deduktio todistaa, että jonkin täytyy olla; Induktio näyttää, että jokin oikeasti on operatiivinen ja abduktio vain ehdottaa, että jokin voi olla.” (Mcauliffe 2015)

Timmermans ja Tavory, jotka ovat kirjoittaneet mittavasti abduktiivisesta tutkimustavasta ja itse tutkimusprosessista mainitsemisen arvoisesti artikkelissaan ”Theory Construction in qualitative research: From grounded theory to abductive analysis (2012)”, myös korostavat, että abduktiivinen tutkimustapa ei ole lineaarinen prosessi, vaan iteratiivinen, jossa teoriat ja hypoteesit kehittyvät jatkuvasti aineiston ja sen analyysin pohjalta. Tämä tutkimustapa mahdollistaa sen, että tässä tutkimuksessa voidaan yhdistää empiirisiä havaintoja ja teoreettista ymmärrystä strategisesta kulttuurista. Tutkimusprosessissa tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että tutkija tuottaa abduktiivisia koodeja koodauskehykseen odottamattomien löydösten perusteella (Delve, 2023). Tutkimusprosessi aloitetaan tutkimalla puheita aiemman tutkimuksen muodostaman tietyn viitekehyksen puitteissa, joka tarkoittaa analyysin aloittamista teoreettisten ennakko-oletusten kanssa, jotka ovat esitelty teoria kappaleessa. Tutkija siis aloittaa abduktiivisen koodauksen deduktiivisen koodauskehyksen kanssa (Delve, 2023). Tutkimuksen edetessä analyysi syventyy ja laajenee, kun uudet teemat ja näkökulmat tulevat esille, joka mahdollistaa uusien datavetoisten induktiivisten koodien sisällyttämisen koodauskehykseen. Abduktio siis auttaa rakentamaan kokonaisvaltaisen koodauskehyksen ja tehtäväksi tulee yhdistää aineistosta saadut havainnot aiempaan tutkimukseen ja teoriaan. Tämä lähestymistapa edellyttää tutkijalta kykyä tehdä luovia loikkia ja yhdistellä erilaisia tietolähteitä ja näkökulmia.

Schurtz (2008) on luokitellut abduktion erilaisia muotoja:

Abduktion muoto	Selitettävä ilmiö	Abduktio tuottaa	Abduktiota ohjaa
Factual Abduction	Yksittäiset empiiriset totuudet	Uusia totuuksia (syyt/seuraukset)	Tiedetyt lait tai teoriat
Law-Abduction	Empiiriset lait	Uusia lakeja	Tiedetyt lait
Theoretical-model-Abduction	Yleinen empiirinen ilmiö (lait)	Ilmiöiden uusia teoreettisia malleja	Tiedetyt teoriat
2nd Order Existential-Abduction	Yleinen empiirinen ilmiö (lait)	Uusia lakeja/teorioita uusilla konsepteilla	Teoreettinen tausta tieto

Taulukko (Nummelin, 2021): Abduktion muotojen pääluokkia. Perustuu lähteeseen (Schurtz 2008).

Tässä tutkimuksessa nojataan ”Factual Abduction” (faktuaalinen abduktio) abduktion muotoon, eli tekstiaineistosta pyritään löytämään tiedettyjä teorioita käyttämällä uusia totuuksia, jotka valaisevat syy/seuraus suhteita. Selitettävä ilmiö on yksittäinen empiirinen totuus, jota ei välttämättä voida yleistää koskevan muita samankaltaisia tilanteita.

Abduktiivista tutkimustapaa on sovellettu laajasti eri tieteenaloilla, esimerkiksi sosiologiassa, psykologiassa, kasvatustieteessä ja terveystieteissä. Esimerkiksi sosiologisessa tutkimuksessa abduktiivinen analyysi on ollut keskeinen työkalu yhteiskunnallisten rakenteiden ja vuorovaikutussuhteiden ymmärtämisessä ja psykologiassa ihmisen käyttäytymisen ja mielen ymmärtämisessä. Peircen mukaan abduktiolla oli innovatiivista potentiaalia. Abduktio muotoilee selityksen ja kategorian, johon havainnot sopivat. (Timmermans & Travory 2012, 171)

Elias Götzin ja Jørgen Staunin (2022) näkemys Venäjän strategisesta kulttuurista ohjaa tämän tutkimuksen tutkimusprosessia. Abduktiivista tutkimustapaa käyttämällä puheet käydään läpi heidän artikkelissaan esiteltyjen strategisen kulttuurin pääpilareiden kautta, joita tässä tutkimuksessa kutsutaan ”pääteemoiksi”, joista johdetaan analyysiä tukevia ”alateemoja”. Lähestymistapa antaa mahdollisuuden vastaa kattavasti tutkimuskysymykseen, sillä alateemojen avulla voidaan saada tarkempi kuva puheiden sisällöstä.

Tarkoituksena on generoida koodeja, jotka ovat perusteltuja datassa. Induktiivinen koodaus jakaa laadullisen deduktiivisen datan pienempiin osiin ja määrittelee niille koodeja. Kun tutkija tuntee, että

induktiivisia koodeja ei ole enää lisättävänä, on abduktiivinen koodauskehys finalisoitu. Tämä iteratiivinen prosessi auttaa ymmärtämään ilmiötä, vahvistamaan tai kumoamaan hypoteeseja ja tarjoamaan monipuolisempia lopputuloksia. Tärkeää on myös muistaa, että abduktiivinen tutkimusote vaatii olemaan avoin yllätyksille. (Timmermans & Tavory, 2012)

Tässä tutkimuksessa abduktiivisen tutkimustavan käyttö tutkimusmenetelmänä on looginen valinta, sillä se antaa parhaan mahdollisuuden vastata tutkimuskysymykseen ankkuroimalla tutkimusprosessin vanhaan teoreettiseen tietoon, mutta antamalla mahdollisuuden havaintojen muokata tätä prosessia. Se mahdollistaa uusien näkökulmien ja teorioiden kehittämisen suoraan aineistosta, mikä on erityisen tärkeää monimutkaisten ja dynaamisten ilmiöiden, kuten strategisen kulttuurin ymmärtämisessä. Abduktiivinen analyysi korostaa, että tutkijoiden ei pitäisi jättää kaikkia ennakko-oletettuja teoreettisia ideoitaan syrjään tutkimusprojektissa, vaan heidän tulisi astua kentälle mahdollisimman syvällä ja laajalla teoreettisella ymmärryksellä ja kehittää teoreettisia repertuaarejaan tutkimusprosessin aikana. Timmermans & Travory 2012, 180) Seuraavassa luvussa esitellään, kuinka diskurssianalyysi istuu osaksi tätä metodologista lähestymistapaa.

4.2. Diskurssianalyysi

Diskurssianalyysi on menetelmä, joka keskittyy siihen, miten kieli ja kommunikaatio muodostavat merkityksiä ja sosiaalisia rakenteita. Diskurssianalyysiä ei luonnehdi yksi kysymysten joukko, yksi tutkimuksen kohde, yksi metodologia tai yksi teoria. Kenttä on moninainen ja lähestymistavat ovat rikkaita. (Tannen et.al., 12) Tämä menetelmä on saanut alkunsa kielitieteestä, antropologiasta ja filosofiasta, jotka tarjosivat ensimmäiset mallit diskurssin ymmärtämiseksi ja analysoimiseksi. Nykyisin se hyödyntää ja laajentaa näitä malleja ja menetelmiä myös viestinnän, kognitiivisen psykologian, sosiaalipsykologian ja tekoälyn kaltaisilla aloilla, käsitellen ongelmia näiden omista akateemisista näkökulmista. (Schiffrin et al. 2015, 736) Se on arvokas työkalu ymmärtämään, miten kieli vaikuttaa yhteiskunnallisiin ilmiöihin, kuten identiteettiin, sukupuoleen, politiikkaan ja mediaan. Vaikka diskurssianalyysi tarjoaa syvällisen ymmärryksen kielen roolista sosiaalisissa prosesseissa, sen monitieteisyys ja monimuotoisuus voivat myös tehdä siitä haastavan. Eri tutkijat voivat soveltaa diskurssianalyysia eri tavoin, mikä tekee siitä joustavan, mutta samalla monimutkaisen tutkimusvälineen.

Diskurssianalyysin juuret ovat 1900-luvun puolivälissä, kun lingvistit, kuten Ferdinand de Saussure 1960 ja myöhemmin Michel Foucault 1974, alkoivat tutkia kielen rakenteita ja niiden merkitystä yhteiskunnallisissa konteksteissa. Saussuren strukturalistinen lähestymistapa keskittyi kielen sisäisiin

rakenteisiin, kun taas Foucaultin työ laajensi näkemystä kielen roolista valta- ja tietorakenteiden muodostamisessa. Diskurssianalyysin perusperiaatteena on, että kieli ei vain heijasta tai kuvaa todellisuutta, vaan se myös luo ja muokkaa sitä. Tämä tarkoittaa, että kun ihmiset kommunikoivat, he eivät vain välitä tietoa, vaan myös rakentavat sosiaalisen todellisuuden, jossa he elävät. Diskurssianalyysi pyrkii tunnistamaan ja analysoimaan näitä prosesseja. Tätä voidaan tehdä monin eri keinoin lauserakenteiden ja retoriikan analyysistä alkaen.

”Diskurssi" ja "diskurssianalyysi" terminologiat vaihtelevat suuresti eri tutkimusalojen keskuudessa. Diskurssianalyysin määritelmiä on niin paljon, että monet menetelmää käsittelevät teokset aloittavat esittelemällä näitä määritelmiä laajasti. (Schiffrin et al. 2015) Tässä tutkimuksessa sen rajallisuuden vuoksi, tämä ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista. Tämän tutkimuksen tarpeisiin on riittävää esitellä yksi diskurssianalyysin muodoista – poliittinen diskurssianalyysi. Poliittinen diskurssi voi viitata monin eri tavoin erilaisiin puheen tai tekstin tyyppeihin, kuten puheisiin tai väittelyihin tai mihin tahansa puheeseen tai tekstiin, joka joko käsittelee poliittista aihetta tai joka on poliittisesti motivoitunut. (Tannen et.al., 776) Poliittisen diskurssin analyysi ei rajoitu vain kielen rakenteellisiin ominaisuuksiin, vaan se ulottuu myös diskurssin sosiaalisen käyttäytymisen tutkimiseen sen toiminnallisesta näkökulmasta. Vaikka kielianalyysi on keskeistä poliittiselle diskurssille, sitä tulee pitää työkaluna selittämässä tällaisen diskurssin toimintaa eikä kieltä itsessään (Tannen et.al., 776). Tämä näkemys korostaa diskurssin roolia kommunikaatiossa ja sen merkitystä ihmisen mielen sisäisten representaatioiden ja käsitysten muodostumisessa. (Schiffrin et al. 2015, 736)

Tässä tutkimuksessa diskurssia tarkastellaan siis vuorovaikutuksellisena toimintana, joka on suunnattu tietylle yleisölle ja jolla pyritään saavuttamaan tiettyjä tavoitteita. Tutkimuksessa korostetaan, että puheen tuottaminen on aina suunniteltua ja kohdistettua, ja että sen merkitys muodostuu vastaanottajan reaktioissa. Tämä lähestymistapa ottaa vakavasti huomioon kommunikaation strategisen luonteen ja sen, miten puheella pyritään vaikuttamaan yleisöön ja saavuttamaan kommunikatiivisia päämääriä. (Schiffrin et al. 2015, 736) Tätä kutsutaan kommunikatiiviseksi kielenkäytöksi. Kommunikatiivinen kielenkäyttö on suunnattu ymmärryksen ja konsensuksen saavuttamiseen dialogisen prosessin kautta. (Fierke 2002, 331–354) Tämä metodologinen lähestymistapa sopii tälle tutkimukselle luontevasti.

Diskurssianalyysiä sovelletaan abduktiivista tutkimustapaa käyttäen poliittisten puheiden analysointiin tässä tutkimuksessa seuraavalla tavalla:

1. Aineiston valinta ja esivalmistelu
Valitaan joukko poliittisia puheita, jotka ovat relevantteja tutkimukselle. Tässä tutkimuksessa aineistoksi on valikoitunut presidentti Vladimir Putinin vuosipuheet (poslanije) vuosilta 2012–2023. Perehdytään puheiden historialliseen ja kulttuuriseen kontekstiin.

2. Puheiden tekstin analyyttinen lukeminen
Puheet luetaan huolellisesti läpi, kiinnitetään huomiota substanssiin ja retoriikkaan. Etsitään toistuvia teemoja ja aiheita, jotka liittyvät ennalta määriteltyihin pääteemoihin.

3. Analyysivaihe
Seuraavaksi analysoidaan, miten puheissa välitetään tiettyjä ideologioita ja arvoja, jotka ovat keskeisiä tutkimuskysymyksen kannalta. Tarkastellaan miten puhuja käyttää diskurssia strategisen kulttuurin rakentamiseen ja tunnistetaan, kuinka eri teemat yhdistyvät kokonaisuuksiksi.

4. Johtopäätösten tekeminen
Yhdistetään havainnot ja muodostetaan johtopäätöksiä siitä, millaisia tarkoituksia puheilla on ollut ja kuinka validi tutkimuskysymys on. Arvioidaan, miten puheet vaikuttavat yleisön käsityksiin kansallisesta identiteetistä ja millaisia yhteiskunnallisia seurauksia niillä voi olla.

Diskurssin voima politiikan kontekstissa ilmenee erityisesti sen kyvyssä muokata ja vahvistaa kansakuntien sosiaalisia rakenteita ja identiteettikäsityksiä. Kuten esimerkiksi Ted Hopf on korostanut, valtioiden identiteetit rakentuvat sosiaalisessa kontekstissa, ja diskurssi on keskeinen väline tämän identiteetin muodostamisessa ja ylläpitämisessä (Hopf, 2002). Diskurssi ei ainoastaan heijasta yhteiskunnallista todellisuutta, vaan se myös luo ja määrittelee sen. Siispä Vladimir Putinin puheet eivät ole vain viestintää, vaan ne ovat osa laajempaa diskurssia, joka pyrkii muovaamaan Venäjän kansallista identiteettiä ja sen paikkaa kansainvälisessä yhteisössä. Diskurssianalyysin käyttö metodologisena välineenä mahdollistaa poliittisen kommunikaation ymmärtämisen. Diskurssianalyysin valinta tutkimuksen metodina perustuu sen kykyyn tarkastella syvällisesti kielenkäytön roolia merkitysten ja todellisuuksien rakentamisessa. Diskurssianalyysi mahdollistaa monimutkaisten sosiaalisten ilmiöiden, kuten poliittisen vallan, ideologioiden ja identiteetin rakentumisen tarkastelun, joten tähän tutkimukseen se sopii luontevasti. Putinin vuosipuheiden kontekstissa diskurssianalyysi tarjoaa kehyksen, jonka avulla voidaan tutkia, miten uhkakuvia luodaan ja miten Venäjän sisä- ja ulkopolitiikkaa narratiivisesti muotoillaan.

Diskurssianalyysin valintaa tukee Norman Fairclough (1995) kirja ”Critical Discourse Analysis”, jossa hän tarjoaa työkaluja ymmärtää, miten kieli ja teksti ovat osa laajempia sosiaalisia ja kulttuurisia prosesseja. Hän tutkii, miten diskurssi toimii valtaa ylläpitävänä voimana ja miten se on osa yhteiskunnallisen kontrollin ja dominanssin rakenteita. Faircloughin mukaan diskurssilla on kyky vaikuttaa yleiseen tietoisuuteen ja sosiaalisiin asenteisiin, ja tämän vuoksi sen voidaan nähdä olevan keskeinen väline myös politiikassa ja ulkopolitiikan oikeuttamisessa. Tämä näkökulma tukee näkemystä siitä, että poliittiset johtajat, kuten Putin, käyttävät diskurssia perustellakseen toimiaan, luodakseen legitiimiyttä päätöksilleen ja muokatakseen kansainvälistä mielikuvaa valtiostaan.

Myös Paul Chilton (2004) on käsitellyt diskurssia kansainvälisen politiikan kontekstissa. Chiltonin työ valottaa, miten kieli ja metaforat toimivat poliittisen vaikuttamisen välineinä, jotka pystyvät luomaan ja ylläpitämään tietynlaisia käsityksiä ja uskomuksia. Metaforien ja muiden kielellisten keinojen kautta poliittiset toimijat pystyvät rakentamaan kuvaa maailmasta tietyllä tavalla. Stuart Hall (1997) tukee tätä näkemystä, sillä hänen mukaansa diskurssit ovat merkityksellisiä käytäntöjä, jotka eivät ainoastaan heijasta kulttuurisia ja yhteiskunnallisia olosuhteita, vaan ne myös aktiivisesti muovaavat ja uusintavat näitä olosuhteita. Hallin työ diskurssien ja ideologian alueella osoittaa, miten diskurssin kautta yhteiskunnalliset normit ja valtasuhteet eivät ainoastaan välity, vaan ne myös syntyvät ja saavat vahvistusta.

Sosiaalinen konstruktivistinen teoreettinen viitekehys myös vahvistaa tätä näkökulmaa, jonka mukaan diskurssilla on valtava voima muokata kansakuntien sosiaalisia rakenteita ja identiteettiä. Tämä voima ei ole pelkästään retorinen tai symbolinen; se on konkreettinen ja sillä on todellisia vaikutuksia kansainväliseen politiikkaan. Diskurssianalyysin avulla tätä ilmiötä voidaan ymmärtää ja arvioida. Tutkimusta ohjaa edellä mainittujen kirjoittajien ajatukset diskurssin voimasta, mutta etenkin Norman Faircloughin näkemys diskurssin roolista yhteiskunnan kontrolloijana.

4.3. Putinin puheet tarkastelun kohteena

Diskurssianalyysissä on ollut enemmän painotusta sille, miten johtajat rationaalisesti manipuloivat merkitystä tai määräävät sosialisaation ehdot kuin näiden johtajien riippuvuudelle jo olemassa olevista merkityksistä. (Fierke 2002, 331–354) Venäjällä presidentin vuosipuhe, joka tunnetaan nimellä "poslanije" (kirjelmä suomeksi, joka tarkoittaa käytännössä kansakunnantilapuhetta), on merkittävä valtiollinen tapahtuma, jossa presidentti kokoaa yhteen ja esittää kansakunnan nykytilan, tulevaisuuden suunnitelmat sekä strategiset tavoitteet. Vuosipuheen vertauskuvallinen ja käytännöllinen merkitys on verrattavissa Yhdysvalloissa pidettävään ”State Of The Union” -

puheeseen ja se palvelee merkittävänä foorumina kansallisen ja kansainvälisen politiikan suunnan esittelyssä ja määrittelyssä. Puheet tarjoavat arvokkaan ikkunan Putinin diskursiivisiin strategioihin ja mahdollisiin päämääriin vaikuttaa Venäjän kansalaisten sotilaallispolitiikkaan kohdistuviin asenteisiin. Putinin vuosipuheet ovat hyvä kohde analyysille tämän tutkimuksen kontekstissa, sillä puheet toimivat yhtenä välineenä, jolla mahdollisesti pyritään muokkaamaan ja vahvistamaan Venäjän kansallista identiteettiä ja kansainvälistä asemaa, sekä vastaamaan ulkopoliittisiin haasteisiin. Puheet ovat monipuolisia ja laaja-alaisia, käsitellen sekä kotimaan että ulkomaan politiikkaa, ja tarjoten näin kokonaisvaltaisen kuvan Venäjän strategisista suuntaviivoista. Putinin suosio kotimaassa johtuu suurelta osin hänen kyvystään kotimaisessa ja ulkopolitiikassaan esittää valtaosalle venäläisistä mitä he haluavat nähdä ja kuulla. (Hill 2016, 140) Lisäksi vuosipuheissa Putinilla on mahdollisuus määritellä maan suunta ja visio ilman välitöntä ulkoista vaikutusta, toisin kuin muissa julkisissa esiintymisissä, joissa hän voi joutua reagoimaan ulkopuolisten toimijoiden asettamiin kysymyksiin tai tapahtumiin.

Aikarajauksena vuodet 2012–2023 sopivat tämän tutkimuksen tarkoituksiin. Vuonna 2012 Putin palasi presidentiksi Dmitri Medvedevin jälkeen, jonka jälkeen hän ei ole luopunut vallasta. Seurannut vuosikymmen kattaa Krimin kriisin vuonna 2014 ja sitä seuranneen jännitteisen ajankauden aina täysmittaisen sodan syttymiseen asti. Vuosi 2023 on valittu mukaan siitä syystä, että on mielenkiintoista tarkastella diskurssia myös vuosi sodan syttymisen jälkeen. Aikarajauksen valintaan on myös vaikuttanut se, että valitut puheet kattavat useiden vuosien ajanjakson, jotta voidaan seurata diskurssin muutoksia ajan kuluessa. Tämä pitkittäislähestymistapa on olennaisen tärkeä, jotta voidaan ymmärtää, miten Putinin diskurssi on kehittynyt ja muuttunut ulkopolitiikan tapahtumien kontekstissa. On tärkeää huomauttaa, että vaikka tutkimuksessa on valittu Putinin puheet vuosilta 2012–2023, puheet vuosilta 2017 ja 2022 puuttuvat. Tämä johtuu siitä, että vuoden 2017 ja 2022 puheita ei pidetty. Tämä saattaa johtua useista syistä, mutta tutkimuksessa ei niitä spekuloida vaan keskitytään pidettyihin puheisiin.

Strategisen kulttuurin muutoksen ollessa tutkimuksen keskiössä, kysymys siitä, onko aikarajaus liian lyhyt muutoksen huomaamiseksi, on luonnollinen. Perustelu aikarajauksen valinnasta tämä näkökulma huomioiden kiteytyy hyvin Alexander Motylin (2016) toteamuksesta: ”Huomaamme esimerkiksi, että 2000-luvun alussa Putinin puheelle oli ominaista sovittelevampi sävy länttä kohtaan ja yhteistyön korostaminen. Myöhempinä vuosina on kuitenkin havaittavissa muutos kohti itsevarmempaa asennetta.” Muutoksen tarkastelu siis pidemmältä aikaväliltä ei olisi tarkoituksenmukaista ja itseään toistavaa. Kappaleessa ”Tarkastelussa Venäjä” annetaan kattava

katsaus Venäjän strategista kulttuurista ja ulkopolitiikasta, joka vahvistaa näkemystä siitä, että tälle tutkimuksella on sopivaa, että mielenkiinnon kohteena ovat vuodet 2012–2023.

Putinin vuosipuheiden yleisö on moniulotteinen. Sen primäärinen yleisö koostuu Venäjän kansalaisista ja kotimaisesta poliittisesta eliitistä, joille puheiden sisältö on suunnattu ensisijaisesti. Sekundäärinen yleisö kattaa kansainvälisen yhteisön, mukaan lukien poliitikot, diplomaatit, analyytikot ja median, jotka analysoivat puheiden sisältöä ja yrittävät hahmottaa Venäjän ulkopoliittista linjaa. Putinin viestit on aina suunnattu samanaikaisesti kahdelle yleisölle, sisäiselle ja ulkoiselle. Venäläisille korville Putin on hyvin selvä siitä, mitä hän ja Venäjä todella haluavat, mutta hänen juonivetoinen analyysinsa ja yrityksensä kommunikoida vaatimuksensa eivät toimi läntisten keskustelukumppanien kanssa. (Hill 2016, 142) Tämä kaksitahoinen yleisö vaikuttaa siihen, miten puheet muotoillaan ja millaisia viestejä niissä korostetaan. Venäjän politiikan ja diplomatian kieli, jota Putin suosii, on luonteeltaan "alfauros". Joskus Putin on tahallaan karkea, kun hän haluaa korostaa, että Venäjä pitää kiinni jokaisesta uhkauksesta sekä jokaisesta lupauksesta. Jos Putin sanoo tekevänsä jotakin, hän on valmis tekemään sen. Venäläiset ymmärtävät tämän. (Hill 2016, 142) Putinin puheet ovat tämän merkityksellisyyden vuoksi iso asia Venäjällä. Huomiona tässä, että tästä on myös toisenlaisia näkemyksiä.

Putinin vuosipuheet tarjoavat ainutlaatuisen näkökulman hänen näkemyksestään Venäjän asemasta maailmassa, sen ulkopoliittisista tavoitteista ja sisäpoliittisista prioriteeteista. Analysoimalla näitä puheita voidaan ymmärtää, miten Putinin diskurssi on muuttunut ajan mittaan ja miten puheita on pyritty käyttämään strategisesti.

5. TUTKIMUSPROSESSI

5.1. Prosessin vaiheet

Tutkimusprosessi on monimutkainen ja järjestelmällinen kokonaisuus, joka vaatii huolellista toteutusta. Abduktiivinen analyysi on lähestymistapa ja prosessi, joka on tutkiva, luova, spekulatiivinen ja perustuu päätelmään. (Rinehart 2021, 309) Tarkoituksena on Götzin ja Staunin (2022) artikkelin perusteella määriteltyjä pääteemoja käyttämällä käydä läpi tutkimuksen aineisto (Putinin vuosipuheet 2012–2023). Pääteemojen pohjalta tutkimusprosessissa tullaan johdattamaan alateemoja, jotka auttavat yksityiskohtaisten elementtien erottelussa ja lopullisen analyysin rakentamisessa. Löytämisen prosessi, joka pyrkii tarjoamaan selityksen uudelle tai yllättävälle faktalle, on loogisten kategorioiden ja kriteerien alainen. (Levin-Rozalis 2004, 3–5) Abduktiivisen

metodin mukaisesti alateemat syntyvät aineistosta esiin nousevien diskursiivisten teemojen ja olemassa olevan teoreettisen viitekehyksen ”vuoropuhelusta”. Esimerkiksi ”tunne haavoittuvaisuudesta” pääteema voi johtaa alateemoihin, kuten "ulkopoliittiset uhkat", "Naton laajentuminen" tai "kansallinen turvallisuus". Alateemojen avulla tutkimuksessa analysoidaan, kuinka Putinin puheissa käsitellään ja vahvistetaan näitä strategisen kulttuurin elementtejä. Havaintoja vasten tapahtuu syklinen tarkastus- ja uudelleentarkastusprosessi, laajentaen ja muokaten selitystä tämän prosessin kautta (Levin-Rozalis, 2000, 2003, 2004). Tämän kappaleen tarkoitus on esitellä tämä prosessi askel askeleelta. Tämänkaltaisen prosessin onnistuminen perustuu pitkälti sen eri vaiheiden ymmärtämiseen ja kykyyn noudattaa hyväksi havaittuja käytäntöjä. Haasteena on kartoittaa, mistä alateema tuli käyttäen todisteita (aiempi teoria). Hyödyllisiksi havaitsemiani kysymyksiä sisälsivät seuraavat: Sopiiko tämä idea todisteisiin? Tekeekö tämä idea järkeä todisteista? (Rinehart 2021, 309) Abduktiivisesta tutkimustavasta on olemassa laaja kirjallisuus, jota käyttää hyväksi. Tässä tutkimuksessa käytetään hyväksi koodauskehystä, jonka avulla puheet käydään läpi.

Abduktiivisessa prosessissa olennaista on aineiston toistuva läpikäynti, jotta jokainen tärkeä yksityiskohta saadaan huomioitua ja ymmärrettyä kontekstissaan. Tutkimusmuuttujat eivät ole täysin etukäteen tiedossa. (Levin-Rozalis 2004, 3) Eri näkökulmien kautta tapahtuva toistuva lukeminen auttaa varmistamaan, että mikään tärkeä seikka ei jää huomaamatta. Tutkimuksen koko prosessin ajan on muistettava, että vaikka onkin olennaista pitää silmällä sen alkuperäisiä tavoitteita, mutta pitää myös olla valmis muokkaamaan näkemyksiä ja metodeja uuden tiedon valossa. Laadullisessa tutkimuksessa haluamme usein paljastaa ilmiön, joten meillä ei ole etukäteen tutkimusmuuttujia tai tutkimuskysymyksiä (Levin-Rozalis 2004, 3). Prosessin systemaattisuuden takaamiseksi apuna käytetään koodauskehystä. Koodaus helpottaa aineistosta relevantin tiedon irrottamista, joka osuu ennalta määriteltyihin teemoihin. Uusia koodeja syntyy, kun tutkimuskysymykselle olennaisia alateemoja löytyy aineistoista. Koodit visualisoidaan eri värein, joka antaa mahdollisuuden systemaattiselle ja selkeälle prosessille. Koodauskehys ohjaa aineiston analysointia ja teemojen tunnistamista ja tämä vaihe on syvällinen yhdistelmä deduktiivista ja induktiivista ajattelua, missä ennalta määritellyt yläteemat ohjaavat aineiston läpikäyntiä ja aineistosta nousevat alateemat muokkaavat tutkimuksen rakennetta ja suuntaa. Tämä prosessi on aikaa vievä ja vaatii tutkijalta kykyä katsoa aineistoa monista eri näkökulmista.

Koodausprosessi on syklinen, ja se käsittää useita kierroksia teemojen tunnistamista aineistosta ja niiden kategorisointia. Jokainen koodauskierros syventää ymmärrystä ja tuo esille uusia yhteyksiä ja

näkökulmia, jotka rikastuttavat tutkimuksen tuloksia. Koodaus on siis enemmän kuin mekaanista luokittelua; se on luova ja kriittinen prosessi, joka vaatii jatkuvaa pohdintaa ja valppautta.

TEORIA	TEEMAT	OPERATIONAALISET MÄÄRITELMÄT	KOODIT
Götzin ja Staunin hypoteesit strategisesta kulttuurista	**Tunne haavoittuvuudesta**	**Puheessa ilmenevät seikat, jotka viestivät historiallisista vääryyksistä, lännen uhasta ja turvallisuuspolitiikasta.**	**1.0 Sininen**
	Tunne suurvalta statuksesta	**Puheessa ilmenevät seikat, jotka viestivät historiallisesta suuruudesta, suurvaltavisiosta ja kansallisesta ylpeydestä.**	**2.0 Vihreä**

Taulukko 1. *(Ensimmäinen koodauskehys)*

Tutkimuksen teoreettista viitekehystä esitellessä, esiteltiin tutkimusta ohjaavat kaksi pääteemaa, jotka ovat näkyvissä koodauskehyksessä. Koodauskehys itsessään koostuu siis ensin näistä kahdesta pääteemasta ja muuttuu palvelemaan tutkimusprosessia sen edetessä. Koodauskehys on siis muotoutuva työkalu, joka auttaa puheiden systemaattista läpikäymistä. Pääteemojen avulla havaitaan relevantteja alateemoja, jotka koodataan tietyllä värillä ja numerolla sekä koodataan osaksi tiettyä pääteemaa. Tämä tehdään käymällä analyysin kohteena olevat puheet niin monta kertaa läpi, ettei uusia relevantteja alateemoja synny, eikä olemassa oleviin alateemojen löydy enää havaintoja. Koodauskehys, jota voidaan lopullisessa vaiheessa kuvata ”analyysikehyksenä” on silloin valmis ja sitä voidaan käyttää hyväksi teemojen analysointiin, yhdistelyyn ja uusien havaintojen ryhmittelyyn. Tutkimuksen kohteena ollessa Putinin puheet eri vuosina, on koodaus helpompaa ja selkeämpää, sillä

puheiden sisältö ja konteksti ovat rajattuja. Koodauskehys tarjoaa selkeän rakenteen, jonka koodit auttavat jäsentelemään aineistoa ja tekevät myöhemmin analyysista johdonmukaista.

Ensimmäisessä koodauskehyksessä (Taulukko 1) on kuvattu kaksi pääteemaa, jotka ovat koodattu koodein 1.0 ja 2.0. Alateemojen koodit johdetaan päätemoista tyylillä *1.1, 1.2, 2.1, 2.2...* Taulukossa on sarake ”operationaaliset määritelmät”, joka tarkoittaa tekstiaineiston koodausperusteita. Operationaalinen määritelmä auttaa tunnistamaan pääteemojen mukaisia havaintoja, jotka myöhemmin jaetaan yksityiskohtaisemmiksi teemoiksi. Koodi sarake kertoo teeman numerokoodin ja sen värin. Tämänkaltainen koodijärjestelmä tekstiä uudelleen luettaessa takaa järjestelmällisen lähestymistavan jokaisen relevantin kohdan tunnistamiselle.

Ennen puheiden läpikäymistä koodauskehyksen avulla, puheet tullaan kääntämään venäjästä suomeksi. Seuraavassa luvussa käydään kääntämisprosessin vaiheet läpi ja esitellään alateemat ja uudet teemakehykset, jotka nousivat esiin prosessin kautta.

5.2. Prosessi

Tutkimusprosessi alkoi valittujen puheiden kääntämisellä alkuperäiskielestään, venäjästä, suomeksi. Tämä on keskeinen vaihe prosessia, joka voi vaikuttaa tuloksiin merkittävästi. Käännöksen tulee heijastaa alkuperäistä tekstiä mahdollisimman tarkasti, ja tätä varten on otettava huomioon venäjän kielen monimutkaisuus, sanastolliset erityispiirteet ja kulttuuriset kontekstit. Kääntäminen voi myös hämärtää kulttuurien erityispiirteitä eri paikoissa peittämällä niiden väliset erot (Mignolo 2000, 1). Tieteellinen tutkimus vaatii äärimmäistä tarkkuutta käännöstyössä. Jokainen sana, lauseenrakenne ja retorinen keino kantaa mukanaan merkityksiä, jotka muokkaavat kuulijoiden ja lukijoiden käsityksiä ja asenteita. Kääntäjän on kyettävä tunnistamaan ja tulkitsemaan näitä piilossa olevia merkityksiä ja välittämään ne niin, että alkuperäisen puheen intentio ja sävy säilyvät sekä välttämään omien arvojen väliin tulemista. Kääntäjät voivat jättää pois aineistoa, jonka he katsovat ”sopimattomaksi”, ja siten estää lukijoita pääsemästä käsiksi tekstin tiettyihin osiin. (Evans & Fernandez 2018, 18) Kääntäminen vaatii aina eittämättä jonkin verran tulkintaa. Puheiden kääntäminen sanasta sanaan on usein tarkoituksenvastaista, sillä niiden sisällön oikeudenmukainen ymmärtäminen vaatii tutkijalta tulkintaa.

Täsmällinen kääntäminen tässä tutkimuksessa on saavutettu muutamalla eri tavalla. Käännöstyössä ensinnäkin auttaa tutkijan hyvä venäjän kielen taito, mutta tutkimuksessa on myös käytetty apuvälineitä tarkan käännöksen saavuttamisessa. Tässä tutkimuksessa on käytetty hyödyksi Kremlin

virallisia englanninkielisiä käännöksiä ja tekoälypohjaista käännöstyökalua nimeltä DeepL. Vaikka täydellistä varmuutta käännöksen tarkkuudesta ei voida saavuttaa, voidaan sanoa käännöksen ja puheiden tulkinnan olevan tämän tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi perusteellista. Käännös toteutetaan käytännössä siis kahdella – toisiaan tukevalla tavalla. Puheet käännetään ensin oman kielitaidon avulla ja pyritään huomaamaan kielelliset ominaisuudet ja vivahteet, joita käännöstyökalut eivät helposti huomaa. Tämän jälkeen puheet ajetaan DeepL ohjelman läpi, joka on laajalti tunnustettu hyväksi käännöstyökaluksi. Eri käännöksiä sitten vertaillaan ja muodostetaan tarkin ja totuudenmukaisin käännös, mitä näillä kahdella metodilla voidaan saavuttaa. Vielä tarkempi käännös olisi mahdollista saavuttaa venäjän kielen asiantuntijoiden avulla, mutta tämän tutkimuksen tarkoituksiin edellä mainittu käännösmetodi tarjoaa riittävän tarkan tulkinnan Putinin puheista.

Seuraavaksi aineisto käytiin läpi koodauskehyksen kanssa. Prosessin aikana koodattiin puheista löytyviä alateemoja ja saatiin selville niiden esiintymistiheyksiä. Alateemoille annettiin omat koodinsa, joka auttoi tekstiaineiston systemaattisessa läpikäynnissä. Tutkimuksen aineisto on luettu viiteen kertaan läpi ja sovellettu järjestelmällisesti koodauskehyksen ennalta määriteltyjä koodeja. Alla on esitelty kehittynyt koodauskehys, jossa löydetyt alateemat ovat yhdistetty jompaankumpaan pääteemaan. Koodauskehys toimii samalla yhtenä analyysikehikkona analyysi vaiheessa. Alateemat, joita prosessin aikana aineistosta nousi esiin ovat: Ukrainan demonisointi ja valtaus, historiallinen trauma, Nato ja länsimainen aggressio, suvereniteetti / kansallinen turvallisuus, kansallinen ylpeys ja etninen perimä, Neuvostoliiton mahti ja nostalgia ja Venäjän tulevaisuus suurvaltana.

Tässä tutkimuksessa nojataan ”Factual Abduction” abduktion muotoon, eli tekstiaineistosta pyritään löytämään tiedettyjä teorioita käyttämällä uusia totuuksia, jotka valaisevat syy/seuraus suhteita. Selitettävä ilmiö on yksittäinen empiirinen totuus, jota ei välttämättä voida yleistää koskevan muita samankaltaisia tilanteita. (Schurtz 2008)

Pääteemat	Alateemat	Koodit
Tunne haavoittuvaisuudesta (1.0)	Ukrainan demonisointi ja valtaus	1.1. Sininen
Tunne suurvaltastatuksesta (2.0)	Historiallinen trauma	1.2. Oranssi
	Nato ja länsimainen aggressio	1.3. Vihreä
	Suvereniteetti / kansallinen turvallisuus	1.4. Punainen
	Kansallinen ylpeys ja etninen perimä	2.1. Liila
	Neuvostoliiton mahti ja nostalgia	2.2. Ruskea
	Venäjän tulevaisuus suurvaltana	2.3. Vaaleanpunainen

***Taulukko 2**. (Toinen koodauskehys)*

Tässä koodauskehyksessä (2) näkyvät alateemat, jotka nousivat aineistoista esiin. Alateemojen valintojen kriteerit eivät olleet vain numeraalisia, vaan jos kahteen pääteemaan löytyi sopivia alateemoja, vaikkakin kuinka pienin maininnoin, päätettiin ne ottaa mukaan harkinnan kautta analyysiin. Esimerkiksi ”historiallisen trauman” alateema ei tullut puheissa monesti esille, mutta vaikutti silloin kuin se tuli tärkeältä. Tätä koodauskehystä käyttämällä puheet käytiin läpi vielä monesti, jotta mitään niihin kuuluvia puheiden osia ei jäisi huomaamatta. Aineiston nyt ollessa koodattu on tuloksien havainnollistamisen vuoro. Tässä tutkimuksessa koodattua aineistoa havainnollistetaan taulukkomuodossa, jossa jokainen rivi edustaa yhtä Putinin puhetta ja sarakkeet kuvaavat koodauskehyksen puitteissa löytyneitä mainintoja. Tämä antaa niin tutkijalle, kuin lukijalle selkeän kuvan siitä, kuinka usein ja missä yhteydessä eri alateemoja on mainittu. Huomio-sarake taulukossa on oleellinen, sillä se antaa tutkijalle mahdollisuuden kirjata ylös erityisiä huomioita tai havaintoja, jotka voivat nousta esiin aineiston analysoinnin aikana. Tämä voi olla esimerkiksi tiettyjen teemojen toistuminen tai jokin erityinen seikka, joka erottuu aineistosta. Taulukossa on kuvattu määrällisesti, kuinka paljon esiin nousseita teemoja on eri puheissa mainittu ja tehty huomioita puheissa olevista erityispiirteistä.

VUOSI	KOODIT / SUORIEN MAININTOJEN MÄÄRÄ		MUUT HUOMIOT
2012	1.1.	1	Putin keskittyy vuoden 2012 puheessaan paljon yhteisen arvomaailman tärkeyteen. Puheessa on paljon nationalistisia elementtejä ja venäläisyyden ihannointia.
	1.2.	3	
	1.3.	1	
	1.4.	2	
	2.1.	4	
	2.2.	3	
	2.3.	1	
2013	1.1.	3	Vuoden 2013 puheessa Putin kiinnittää paljon huomiota talouteen. Hän puhuu uusista hankkeista ja talouden tulevaisuudennäkymistä. Myös koulutuksen edistäminen on vahvasti puheen agendana.
	1.2.	2	
	1.3.	1	
	1.4.	2	
	2.1.	2	
	2.2.	1	
	2.3.	5	
2014	1.1.	4	Vuoden 2014 puheessa Ukraina on noussut vahvasti pääteemaksi. Krimin liittäminen osaksi Venäjää näkyy paljon puheessa.
	1.2.	4	
	1.3.	6	
	1.4.	6	
	2.1.	3	
	2.2.	4	
	2.3.	5	
2015	1.1.	1	Vuonna 2015 Isiksen ollessa suuri globaali puheenaihe, myös Putin painottaa puheessaan paljon terrorismin torjunnan tärkeyttä. Isiksen voittaminen Putinin mukaan ensisijaista.
	1.2.	1	
	1.3.	1	
	1.4.	0	
	2.1.	0	
	2.2.	0	
	2.3.	2	

2016	1.1.	1	Vuonna 2016 Putinin puheessa on näkyvissä optimistisuus taloudellisesta yhteistyöstä polarisoituneen lännen kanssa. Presidentti Trumpin ehdokkuus Yhdysvaltojen presidentinvaaleissa ja Brexit huokuvat puheesta.
	1.2.	3	
	1.3.	1	
	1.4.	0	
	2.1.	2	
	2.2.	0	
	2.3.	3	
2018	1.1.	1	Vuoden 2018 puheessa Putin painottaa moneen otteeseen teknologisten muutoksien perässä pysymisen tärkeyttä ja yhteistyötä muiden valtioiden kanssa, erityisesti nousevien suurvaltojen, mutta myös lännen kanssa, jos he vain siihen suostuisivat siihen Venäjälle otollisin tavoin.
	1.2.	1	
	1.3.	7	
	1.4.	5	
	2.1.	1	
	2.2.	1	
	2.3.	7	
2019	1.1.	2	Vuoden 2019 puheessa Putin kiinnittää paljon huomiota yhteiskunnallisiin asioihin, kuten väestörakenteeseen ja lapsien syntyvyyden tärkeyteen.
	1.2.	0	
	1.3.	6	
	1.4.	2	
	2.1.	1	
	2.2.	0	
	2.3.	2	
2020	1.1.	0	Vuonna 2020 on myös paljon puhetta lapsiperheistä, väestörakenteesta ja köyhyyden vähentämisestä.
	1.2.	1	
	1.3.	0	
	1.4.	3	
	2.1.	2	
	2.2.	0	
	2.3.	4	
2021	1.1.	1	Vuonna 2021 Putin puhuu puheessaan paljon infrastruktuurin parantamisen tärkeydestä, etenkin liikenneväylien kehittämisestä. Koronapandemia on noussut suureksi aiheeksi, ja siihen liittyen esimerkiksi sairaaloiden toiminnasta paljon puhetta.
	1.2.	0	
	1.3.	2	
	1.4.	3	
	2.1.	0	

	2.2.	0	
	2.3.	4	
2023	1.1.	8	Vuoden 2023 puheessa on sävy muuttunut paljon aggressiivisemmaksi länttä kohtaan ja vuoden käynnissä ollut hyökkäys Ukrainaan on suurimpana aiheena. Puheessa mainitaan paljon esimerkiksi Venäjän kyvykkyyksistä ja moititaan länsimaiden provokaatioita.
	1.2.	4	
	1.3.	18	
	1.4.	5	
	2.1.	8	
	2.2.	2	
	2.3.	2	

Seuraava vaihe on esitellä tarkemmin tulokset teema teemalta. Tämän jälkeen on analyysiosion vuoro, jossa tunnistetaan yleisiä kuvioita, pohditaan niiden esiintyvyyden määrän merkitystä, verrataan tuloksia ulkopoliittisia päätöksiä vasten sekä katsotaan, kuinka tulokset liittyvät tutkimuskysymykseen. Hypoteeseja muodostetaan sitten ”tapahtumasta”: Onko se yhteydessä muihin tapahtumiin ja jos on, miten? (Levin-Rozalis 2004, 3–5) Tällaiset kysymykset stimuloivat jatkuvaa pohdintaa, edistymisanalyysia ja auttavat punnitsemaan tutkimuksen mahdollisten panosten hyödyllisyyttä. (Rinehart 2021, 309) Analyysin perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä ja suositella jatkotutkimuksia. On tärkeä huomata, että abduktiivinen laadullinen tutkimusprosessi näyttäytyy hyvin erilaiselta eri konteksteissa ja siinä näkyy tutkijan kädenjälki vahvasti. Esitellyt tutkimusprosessin vaiheet eivät siis ole johdettu suoraan vakiintuneesta kirjallisuudesta tai teoriasta, vaan se on uudenlainen yritys päästä tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksen ytimeen.

6. ANALYYSI

6.1. Tunne haavoittuvaisuudesta

Ukrainan demonisointi ja valtaus

Vuoden 2012 presidentti Putinin kansakunnantilapuheessa Ukraina mainitaan vain kerran. Ukrainalaiset luetellaan yhdessä muiden kansallisuuksien kanssa kuuluvan maapallon näkökulmasta yhteen kansaan – venäläisiin. Kuulijoille välitetään tunne siitä, että vaikkakin Venäjällä asuu eri etnisiin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä, niin Venäjän ulkopuolella kaikkiin sen asukkaisiin on aina suhtauduttu ja tullaan suhtautumaan venäläisinä. Tämä viestiä vahvistetaan sillä, että tämän sanova henkilö on sotaveteraani eli kokenut ja arvostettu henkilö, jota Putin siteeraa.

”Maapallolle me olemme etnisestä taustastamme riippumatta, olimme ja tulemme olemaan yhtenäinen kansa. Muistan yhden tapaamiseni veteraanien kanssa. Siellä oli eri kansallisuuksia olevia ihmisiä; tataareja, ukrainalaisia, gruusialaisia, ja tietenkin venäläisiä. Eräs veteraani, joka ei itse ollut kansallisuudeltaan venäläinen, sanoi: ”Koko maailmalle me olemme yksi kansa, me olemme venäläisiä”. Näin on ollut sekä sodan aikana, että aina.” (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Vuoden 2013 puheessa presidentti Putin on korostanut taloudellisen kanssakäymisen merkitystä ja esittänyt yleisölle valoisan kuvan Euraasian integraation etenemisestä. Tähän taloudelliseen yhteistyöhön osallistuminen ratkaisisi Putinin mukaan Ukrainassa olevia ”kasaantuneita” ongelmia. Ongelmista puhutaan sivumennen avaamatta niiden sisältöä. Annetaan kuva, että Ukraina on itse kasannut itselleen ongelmia. Eurooppalaisia partnereita kutsutaan puheessa ”ystäviksi”. Puheessa muun muassa epämääräisesti viitataan Ukrainan aiempaan halukkuuteen olla mukana Venäjän vetämässä integraatiossa ilmeisesti tarkoituksena tuoda esiin hiljattain tapahtuva Venäjälle epämieluinen kehityskulku, josta on syytä kääntyä takaisin.

”Nyt me olemme siirtymässä Euraasian talousliiton sopimuksen valmistelun ratkaisevaan vaiheeseen. Katsomme, että sopimustekstistä päästään sopuun 1. toukokuuta 2014 mennessä, ja se lähteen Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin parlamentteihin. Pyydän teitä, arvoisat kollegat, käsittelemään ja tukemaan tätä asiakirjaa prioriteettijärjestyksessä. Lisään, että jo nyt toimivat työryhmät, jotka valmistelevat tiekarttoja Kirgisian ja Armenian liittymiseksi tulliliittoon. ”Olen varma siitä, että euraasialaisen integraation todelliset saavutukset tulevat lisäämään muiden meidän naapureidemme kiinnostusta integraatiota kohtaan, muun muassa ukrainalaisten partnereiden kiinnostusta. Vielä ennen kaikkia näitä tapahtumia, joita me nyt näemme Kiovassa, ja minä toivon erittäin paljon, että maan kaikki poliittiset voimat onnistuvat sopimaan ja ratkaisemaan kaikki kasaantuneet ongelmat ukrainalaisen kansan intressien mukaisesti, mutta vielä ennen näitä kaikkia ongelmia, alkaen tämän vuoden toukokuusta, Ukraina on ilmoittanut halukkuudestaan ja osallistunut kaikkiin troikka-kokouksiin tarkkailijana, osallistunut keskusteluihin ja monesti aiemmin ilmoittanut omasta kiinnostuksestaan tulliliiton joihinkin erillisiin sopimuksiin. Meidän integraatioprosessimme perustuu tasavertaisuuteen ja todellisiin taloudellisiin intresseihin. Tulemme määrätietoisesti viemään euraasialaista prosessia eteenpäin, asettamatta sitä vastakkain muille integraatioprosesseille, mukaan lukien tietenkään sellaiselle kypsälle integraatioprojektille mitä eurooppalainen on” (Poslanije, 2013) (käännös tekijän).

Vuonna 2014 Ukrainaa koskeva puheen osuus on selvästi lisääntynyt ja muuttunut aiemmista vuosista dramaattisesti. Ukrainalaiset ovat nyt ennen kaikkea veljeskansaa, ”meidän” ihmisiämme tai samaa kansaa. Puheeseen on tullut viittauksia muinaisiin venäläisiin lähteisiin, henkisiin asioihin ja uskonnollisiin traditioihin. Ulkovaltioiden puuttumista tapahtumiin Ukrainassa korostetaan voimakkaasti. Krimin alueen strateginen merkitys alueena on noussut puheessa esiin, samoin kuin Venäjän kuulemisen tarve päätettäessä Ukrainan eurointegraatiosta. Puheen tyyli on muuttunut

vaikeaselkoisemmaksi ja abstraktisemmaksi. Puheesta on myös alkanut kuulua läpi loukkaantuminen siitä, ettei Venäjää oteta vakavasti. Krimin laittomasta liittämisestä Venäjään ei puhuta lainkaan, vaan siitä mainitaan paikkana, jossa ruhtinas Vladimir kastettiin. Lisäksi epämääräisesti viitataan Ukrainan kaakkoisosassa tapahtuvaan ”tragediaan”.

”Koska Krimillä asuu meidän ihmisiämme, ja itse alue on strategisesti tärkeä, koska juuri täällä sijaitsee moninäköisen, mutta yhtenäisen venäläisen kansan ja Venäjän keskusvaltakunnan perusteiden henkinen lähde. Juurihan tässä, Krimillä, muinais-Hersonissa, tai kuten sitä venäläiset kronikankirjoittajat kutsuivat - Korsunissa, ruhtinas Vladimir kastettiin, ja sittemmin hän kastoi koko Venäjän. Etnisen läheisyyden, kielen ja yhteisten materiaalisen kulttuurin elementtien rinnalla, yhteisen, vaikkakin ei vielä tarkasti rajatun alueen, joka on alkanut kehittyä yhteisen elinkeinotoiminnan ja ruhtinaan vallan ympärille, kristinuskosta on tullut vahva henkinen yhdistävä voima, joka on mahdollistanut sen, että yhteisen venäläisen kansakunnan ja yhteisen valtiollisuuden perustamiseen ovat liittyneet veriperimältään erilaiset heimot ja heimoliitot kaikkialta laajalta itäslaavilaiselta maailmalta. Ja juuri tällä henkisellä maaperällä meidän esi-isämme ensimmäistä kertaa ja lopullisesti ymmärsivät olevansa yhtenäinen kansa.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

”Jokaisella kansalla on peruuttamaton suvereeni oikeus valita oma kehitystiensä, valita omat liittolaisensa, yhteiskunnan poliittisen järjestäytymisen muoto, talousrakenne sekä oman turvallisuutensa takeet. Venäjä on aina suhtautunut tähän kunnioittavasti ja tulee suhtautumaan jatkossa. Tämä koskee kaikilta osin myös Ukrainaa, ukrainalaista veljeskansaa. Kyllä, me olemme tuominneet tämän vuoden helmikuun vallankaappauksen, voimalla tapahtuneen vallan kaappauksen Kiovassa. Se mitä me nyt näemme Ukrainassa, tragedia kaakossa, vahvistaa täysin kantamme oikeellisuuden.” (Poslanije, 2014) (käännös tekijän).

”Ukrainan ja EU:n assosiaatiosopimuksesta ei ylipäätään käyty mitään dialogia, minä jo mainitsin tästä. Meille sanottiin, että ei ole mukamas teidän asianne. Jos sanoo yksinkertaisesti, kansakielellä, niin meidät vain käskettiin painua pois. Kaikki perustelut siitä, että Venäjä ja Ukraina ovat IVY-maiden vapaakauppa-alueen jäseniä, että meillä on historiallisesti muodostunut syvä teollisuuden ja maatalouden yhteistoiminta, käytännössä yhtenäinen infrastruktuuri – kaikkia näitä argumentteja ei kukaan halunnut käsitellä, eikä edes kuulla niistä.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Krimin laiton liittäminen Venäjään tuodaan esiin vapaana kansantahtona ja legitiimin Krimin paikallisparlamentin vuonna 2010 tekemän itsenäisyysjulistuksen tuloksena. Legaalisuusperiaate on se, mihin Venäjän toimet pyritään liittämään niin tässä puheessa kuin jatkossakin. Asiat myös esitetään historiallisena jatkumona. Kaiken kaikkiaan Krimin liittämiselle ei omisteta kovin merkittävästi tilaa ottaen huomioon asian merkitys. Venäläisille kuulijoille annetaan kuva suhteellisen tavanomaisesta prosessista.

”Kuten tiedetään, tämän vuoden maaliskuussa Krimillä järjestettiin kansanäänestys, jossa niemimaan asukkaan ilmoittivat halustaan liittyä Venäjään. Sittemmin seurasi Krimin parlamentin päätös. Ja korostan, ettei saa unohtaa, että

se on täysin legitiimi, se valittiin jo vuonna 2010, ja se teki päätöksen itsenäisyydestä. Ja lopulta tapahtui Krimin ja Sevastopolin historiallinen yhdistyminen Venäjän kanssa." (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Vuoden 2015 puheessa Ukraina mainitaan taas vain kerran. Voidaan olettaa, että Ukrainan tapahtumat halutaan näyttää jo toteutuneina ilman, että niihin liittyisi ongelmia. Talouden haasteet lännen pakotteiden vuoksi näin ollen jäävät puheessa ilman perusteluita. Puheessa huomio kiinnitetään Isikseen, Syyrian tilanteeseen ja terrorismin vastaiseen taisteluun yleisesti.

Ukrainaa ei mainita sanallakaan vuoden 2016 puheessa. Ainoana mainintana on Krimin silta. Pakotteet mainitaan puheessa pilkun jälkeen, päähuomio kiinnitetään epäsuotuisaan markkinatilanteeseen maailmassa puhuttaessa Venäjän kohtaamista taloushaasteista. Viestiin sisältyy ajatus varautumisesta ja kotimaisten kyvykkyyksien lisäämisestä.

"Huomioimme tarvittavalla tavalla tärkeimmät liittovaltiotason tiet ja yleiskansallista merkitystä omaavan kohteen rakentamisen – Krimin sillan, sen rakentaminen on sujumassa aikataulun mukaisesti. Arvoisat kollegat, kaksi vuotta sitten me törmäsimme vakaviin taloushaasteisiin, epäsuotuisaan kilpailutilanteeseen maailman markkinoilla, pakotteisiin, joilla meidän on yritetty saada tanssimaan vieraan pillin mukaan, kuten meillä kansan keskuudessa puhutaan, laiminlyömään omia perustavanlaatuisia kansallisia arvojamme. Mutta kuitenkin, toistan, talouden jarruttamisen tärkeimmät syyt piilevät ennen kaikkea meidän sisäisissä ongelmissamme. Ennen kaikkea kyse on investointien, nykyaikaisten teknologioiden, ammattiosaajien, kilpailun, elinkeinoilmapiirin puutteet." (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Vuoden 2019 puheessa Ukraina mainitaan vain kahdessa yhteydessä: ensin sitaatti 'Krimin valloitus' venäläisen Gribojedovin näytelmässä "Vastus viisaudesta" (1824) ja sitten Krimin sillan tilanne.

"Siinä joillakin aloilla, joissakin virastoissa on sellaisia folianteja, sellaista paksuutta, niitä vuosikymmeniä on varastoitu, monet töissä vielä neuvostoajoilta, "Ochakovin ja Krimin valloituksen ajoilta". Mutta en tarkoita vuotta 2014, tietenkään (nauru salissa).
"Tänä vuonna alkaa rautatieliikenne Krimin siltaa pitkin, mikä antaa vahvan impulssin. […] Tämä antaa mahdollisuuden kehittää vahvasti sekä Krimiä että Sevastopolia". (Poslanije, 2019), (käännös tekijän).

Vuoden 2020 puheessa keskityttiin pitkälti tulevaan perustuslain muuttamiseen. Ukrainaa ei taaskaan mainita.

Vuoden 2021 puheessa Ukraina mainitaan ohimennen liittyen presidentti Janukovichiin kohdistuneeseen vallankaappaukseen, johon länsimaat eivät ole reagoineet. Vuoden 2021 puheen

aiheet ovat olleet poikkeuksellisen sosio- ja talouspoliittisia sekä koskivat monesti Covid-19 pandemiaa.

Vuoden 2023 puhe on käytännössä omistettu Ukrainalle, sodalle ja länsimaiselle aggressiolle. Se alkaa näin:

”Pidän tämänpäiväisen puheeni vaikeaan aikaan, me tiedämme sen hyvin, taittokohta-aikaan maallemme, ratkaisevien, peruuttamattomien muutosten aikaan koko maailmassa, tärkeimpien historiallisten tapahtumien aikana, jotka määrittävät maamme ja kansamme tulevaisuuden, aikana, jolloin meidän kaikkien hartioillamme on valtava vastuu. Vuosi sitten ihmisten suojelemiseksi meidän historiallisilla maillamme, meidän maamme turvallisuuden turvaamiseksi, uhkan torjumiseksi, joka oli lähtöisin Ukrainassa vuoden 2014 vallankaappauksen jälkeiseltä uusnatsiregiimiltä, oli tehty päätös erikoissotaoperaation suorittamiseksi. Ja me tulemme askel kerralla, varovasti ja johdonmukaisesti ratkaisemaan edessämme olevia tavoitteita. Vuodesta 2014 alkaen Donbass on taistellut, puolustanut oikeuttaan elää omalla maallaan, puhua äidinkieltään, taistellut eikä luovuttanut piirityksen ja jatkuvan ammuskelun sekä Kiovan regiimin peittelemättömän vihan tilanteessa, uskonut ja odottanut, että Venäjä tulee apuun.” (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Vuoden 2023 puheessa länsimainen aggressio, Venäjän kansallinen turvallisuus ja puhe oman maansa suojelemisesta, johon kansaa on jo opetettu huomaamatta laskemaan Krim ja Sevastopol, ja Ukrainan valtaus Venäjän toimesta kietoutuvat yhteen.

”Haluan korostaa, ja itse asiassa tämän kaikki hyvin tietää, millään maailman maalla ei ole niin paljon sotilastukikohtia maansa rajojen ulkopuolella kuin Yhdysvalloilla. Niitä on satoja, ja minä haluan alleviivata tämän, satoja sotilastukikohtia ympäri maailmaa, koko planeetta on niitä täynnä, riittää kun vilkaisee karttaa. Koko maailma on todistanut sitä, miten he irtaantuivat perussopimuksista aseistuksen alalla, mukaan lukien sopimus keskimatkan ohjuksista, yksipuolisesti purkivat perustavanlaatuisia sopimuksia, jotka turvasivat rauhan planeetalla. Jotakin varten he sen tekivät, he eivät tee mitään muuten vain, kuten tiedetään. Lopulta, joulukuussa 2021 me lähetimme virallisesti USA:lle ja Natolle turvallisuustakuusopimusluonnoksia. Mutta saimme käytännössä suoraan kieltävän vastauksen kaikkiin avain- ja meille periaatteellisiin kysymyksiin. Silloin on tullut lopullisesti selväksi, että aggressiivisten suunnitelman toteuttamiselle on annettu lupa, ja he eivät aio enää pysähtyä. Uhka kasvoi, ja kasvoi päivä päivältä. Saapuva informaatio ei jättänyt arvailujen varaan, että helmikuuhun 2022 mennessä kaikki tulee olemaan valmista seuraavaan veriseen rangaistustoimeen Donbassilla, jota vastaan, muistutan, jo vuonna 2014 Kiovan regiimi suuntasi niin tykistön, kuin panssarivaunut ja lentokoneet. […]

Kaikki tämä, minä muistutan, on täysin YK:n turvallisuusneuvoston asiakirjoja ja päätöslauselmia vastaan, täysin, kaikki näyttelivät, ettei mitään tapahdu. Haluan toistaa tämän, he olivat niitä, jotka käynnistivät sodan, taas me käytimme voimaa ja käytämme sitä sen pysäyttämiseksi. He, jotka suunnittelivat uutta hyökkäystä Donetsiin, Donbassille, Luhanskiin, tiesivät tarkoin, että seuraava tavoite on isku Krimille ja Sevastopoliin, ja me tiesimme ja ymmärsimme sen. Ja nyt näistä pitkälle mentävistä suunnitelmista puhutaan jopa avoimesti Kiovassa, avautuivat, paljastivat sen, minkä me

muutoinkin tiesimme hyvin. Me puolustamme ihmisten elämää, omaa kotiamme. Kun taas lännen tavoita on rajaton valta." (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Erikoisoperaatiolle on selvä tarve antaa selitykset. Vasta vuoden 2023 puheessa alkaa tarina Ukrainan natsismista. Puheeseen ilmestyy maininta, että Ukraina on alue, jota tänä päivänä kutsutaan Ukrainaksi, mutta se kuuluu Venäjän historiallisiin maihin.

"Muistutan, että viime vuosisadan 30-luvulla länsi käytännössä avasi natseille tien valtaan Saksassa. Ja meidän aikanamme Ukrainasta on ruvettu tekemään "anti-Venäjää". Projekti ei sinänsä ole uusi. Edes hiukan historiaan perehtyneet ihmiset erinomaisesti tietävät, että tämän projektin juuret ovat 1800-luvulla, sitä viljeltiin Itävalta-Unkari imperiumissa ja Puolassa ja muissa maissa ainoana tavoitteena irrottaa meidän maaltamme nämä historialliset maat, joita tänään kutsutaan Ukrainaksi. Siinä on tämä tavoite. Mitään uutta ei ole, ei mitään uutuutta, kaikki on toistoa." (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Tapahtumia perustellaan venäläisessä yhteiskunnassa vahvalla kortilla eli natsismin vastaisella taistelulla vasta vuoden 2023 puheessa. Todisteita luetellaan puheessa. Natsismia ei nähdä kuitenkaan Ukrainan omana valintana, vaan se on lännen suunnitelma taistelemiseksi Venäjää vastaan.

"Länsi on edistänyt tämän hankkeen [tekijän huom. 'anti-Venäjä-hanke'] toteuttamista tukemalla vuoden 2014 vallankaappausta. […] Ideologiseen pohjaan laitettiin russofobia, erittäin aggressiivinen nationalismi. Vähän aikaa sitten eräälle Ukrainan asevoimien prikaatille on, noloa sanoa, meille noloa – heille ei, on annettu nimi "Edelweiss", kuin Hitlerin divisioonalle, joka osallistui juutalaisten karkottamiseen, sotavankien teloitukseen, Jugoslavian, Italian, Tshekkoslovakian ja Kreikan sissejä vastaisiin rangaistusoperaatioihin. Ukrainan puolustusvoimilla ja Ukrainan kansalliskaartilla on erityisessä suosiossa "Das Reich", "Totenkopf", "Galizische" ja muiden SS-joukkojen, joiden kädet ovat kyynärpäitä myöten veressä, tunnukset. Ukrainalaisiin panssariajoneuvoihin laitetaan natsi-Saksan Vehrmachtin tunnusmerkkejä." (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Historiallinen trauma

Vuoden 2012 puheessa historiallista traumaa kuvataan seuraavasti:

"Pelkästään 1900-luvulla Venäjä kulki kahden maailmansodan ja kansalaissodan läpi, vallankumousten läpi, kahdesti koki yhtenäisen valtion hajoamisen katastrofin. Monta kertaa maassamme muuttui perustavanlaatuisesti koko elinrakenteen järjestelmä. Tämän tuloksena 2000-luvun alussa me kohtasimme todellisen demografisen ja arvomaailman katastrofin, todellisen demografian ja arvojen kriisin. Mutta jos kansakunta ei ole kykeneväinen suojelemaan itseään ja uudistumaan, jos se menettää elämänsuunnan ja ideaalinsa, niin ei se ulkoista vihollistakaan tarvitse, vaan kaikki hajoaa ihan itsekseen." (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

”Kansallistunteen uudestisyntymiseksi meidän täytyy kutoa yhteen historialliset vaiheet ja palata yksinkertaisen totuuden ymmärtämiseen koskien sitä, että Venäjä ei ole alkanut vuodesta 1917 eikä vuodesta 1991, vaan meillä on yhtenäinen, katkeamaton, tuhatvuotinen historia, johon nojaten me saamme sisäistä voimaa sekä kansallisen kehityksen tarkoituksen.” (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Vuoden 2013 puheessa ei juurikaan ole viittauksia siihen, että Venäjä olisi kokenut historiallista traumaa. Edellisen vuoden jälkeen kuitenkin on jatkunut teema demografisesta kriisistä. Siitä puhuessa korostetaan 1980-luvun menestystä esimerkiksi asuntotuotannossa ja 1990-luvun syntyvyyden dramaattista laskua.

”Nyt 90-luvun sukupolvi alkaa perustaa omia perheitään. Silloin syntyvyyden lasku oli kaikista syvin, se oli katastrofaalinen. Sen vuoksi tarvitaan erityisiä panostuksia, jotta Venäjän positiiviseksi kääntynyt demografinen muutos olisi pysyvä. Haluan muistuttaa, että yksi parhaista syntyvyyden tuloksista maassamme oli mitattu 80-luvun loppupuolella. Silloin myös asuntotuotanto oli korkeimmillaan. Myös tänään asuntopolitiikan tulee tulla yhdeksi merkittäväksi demografisen kehityksen tekijäksi.” (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

Maan kohtaamat aiemmat vaikeudet ja niiden voittaminen liitetään vuoden 2014 puheessa ulkoisiin vihollisiin, kun vielä vuonna 2012 puheessa korostettiin omien arvovalintojen merkitystä ja sittemmin otollisten olosuhteiden luomista esimerkiksi syntyvyyden lisäämiseksi. Nyt kuuluu loukkaantuneen Venäjän ääni. Tämä ääni kantautuu läpi puheen osioissa, joissa puhutaan Ukrainasta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Länsimaisia yhteistyökumppaneita esitetään jo ”entisinä vihollisina”.

”Ei kuitenkaan ole mieltä keskustella Venäjän kanssa voima-asemaan nojaten. Jopa silloin, kun maa törmää sisäisiin ongelmiinsa, kuin se tapahtui 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

”Pidättelypolitiikka ei ole eilen keksitty asia. Sitä on harjoitettu maatamme kohtaa monia, monia vuosia, voidaan sanoa, että kymmeniä vuosia, jos ei satoja vuosia. Niinpä joka kerta, kun joku on katsonut, että Venäjä on tullut liian voimakkaaksi ja itsenäiseksi, niin nämä mekanismit kytketään päälle saman tien.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

”Mutta vielä kerran sanon, että me muistamme sen, kun korkealla tasolla otettiin vastaan terroristeja vapauden ja demokratian taistelijoina. Jo silloin tuli selväksi, että mitä enemmän me peräännymme ja selitämme toimiamme, sitä enemmän meidän opponenttimme tulevat röyhkeämmiksi ja käyttäytyvät kyynisemmin ja aggressiivisemmin. Huolimatta meidän ennennäkemättömästä silloisesta avoimuudestamme, yhteistyövalmiudestamme kaikissa vaikeimmissa asioissa, huolimatta siitä, että me suhtauduimme heihin, jotka olivat entisiä vihollisia, kuin läheisiin ystäviin ja miltei liittolaisiin (ja te tiedätte sen ja muistatte sen), ”rapakon takaa” tuleva tuki - informaatio-, poliittinen ja taloudellinen - separatismille on ollut ilmeinen, eikä se jättänyt arvailujen varaan sitä, että meille suotaisiin mielellään Jugoslavian hajoamisen ja

pilkottamisen käsikirjoitus. Siihen liittyvine kaikkine traagisine seurauksineen Venäjän kansoille." (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Historiallisen trauman toteamiselle ei vuosien 2015–2022 välillä ole annettu juurikaan sijaa, mutta vuonna 2023 samantapaiset lausunnot nousivat taas pinnalle.

Nato ja länsimainen aggressio

Vuoden 2012 puheessa kuuluu selkeästi kannanotto globaaliin geopoliittiseen kehitykseen ja tuleviin haasteisiin:

"Globaalikehitys alkaa muuttua yhä epätasaiseksi. Kypsyy uusien taloudellisten, geopoliittisten, etnisten konfliktien pohja. Kilpailu resursseista kovenee." (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Vuonna 2013 puheen kautta välitetään tieto siitä, miten Venäjä tulee vastaamaan globaalihaasteisiin. Puhe kovenee ja siinä on mukana sotilaallisen vastauksen mahdollisuus. Länttä ei kuitenkaan suoraan nimitetään viholliseksi.

"Me ymmärrämme tämän hyvin. Ja tiedämme mitä meidän tulee tehdä tähän liittyen. Kenelläkään ei tulisi olla illuusioita koskien mahdollisuutta saavuttaa sotilaallinen ylivoima Venäjää nähden. Me emme salli sitä. Venäjä vastaa kaikkiin näihin haasteisiin: poliittisiin ja teknologian haasteisiin. Kaikki siihen tarvittava potentiaali meiltä löytyy." (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

Ensimmäinen suora maininta vastakkaisasettelusta lännen kanssa esiintyy vuoden 2014 puheessa. Länsimaiden toiminnan katsotaan tavoittelevan Venäjän hajoamista Jugoslavian tapaan. Puheessa vedotaan kansallisen turvallisuuden vahvistamisen tarpeeseen ja pelotellaan lännen suunnitelmilla vahingoittaa Venäjää. Länsimaiden reaktio Krimin laittomaan liittämiseen Venäjään nähdään tekosyynä, länsi olisi "keksinyt" jonkin muun syyn joka tapauksessa. Alkaa myös laajemman sotilaallisen yhteydenoton valmistelun sanoittaminen.

"Täytyy kunnioittavasti suhtautua kaikkien kansainvälisen kanssakäymisen osallistujien intresseihin. Vain silloin oikeusnormit tulevat luotettavasti puolustamaan maailmaa verisiltä konflikteilta eikä tykit, raketit tai sotalentokoneet. Ja silloin ei tule tarvetta pelottelemaan itsepetoksella ketään oletettavalla eristyksellä tai sanktioilla, jotka tietenkin ovat vahingollisia, mutta jotka ovat vahingollisia kaikille, muun muassa niille, jotka ovat niiden takana. Sanktioista puheen ollen. Se ei ole pelkästään USA:n tai sen liittolaisten hermostunut reaktio meidän kantaamme liittyen Ukrainan tapahtumiin ja vallankaappaukseen, eikä edes liittyen ns. "Krimin kevääseen". Olen varma, että jos mitään tällaista ei olisi tapahtunut, ja haluan korostaa tätä arvoisat kollegat, erityisesti teille poliitikoille, teille, jotka istutte nyt salissa, jos

mitään tällaista ei olisi tapahtunut, niin he keksisivät jonkin toisen syyn sille, että voisivat jarruttaa Venäjän kasvavia mahdollisuuksia, vaikuttaa siihen, ja vielä paremmin – käyttää sitä omiin tarkoituksiinsa." (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Länsimaita ei suoraan osoiteta vihollisiksi myöskään vuoden 2015 puheessa, mutta puheessa todetaan, että kaikki tietävät, että on itsestään selvyys, kuka on syyllinen terrorismiin ja levottomuuksiin Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa.

"Terrorismin uhka kasvaa. Afganistanin tilannetta ei ole vielä ratkaistu. Maan tilanne on huolestuttava eikä luo optimismia. Vielä vähän aikaa sitten vakaat ja suhteellisen hyvinvoivatkin valtiot Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa: Irak, Libya, Syyria ovat muuttuneet kaaoksen ja anarkian alueeksi, josta lähtee uhka koko maailmalle. Ja mehän tiedämme, miksi näin on tapahtunut. Tiedämme, kuka halusi korvata ei-sopivat valtajärjestelmät, törkeästi pakottaa omiin sääntöihin. Ja mitä on tuloksena? Saatiin aikaiseksi sotku, hajotettiin valtiollisuus, usutettiin ihmiset toistensa kimppuun, ja sitten, kuten meillä Venäjällä sanotaan, pestiin kädet avaamalla tie radikalisteille ja terroristeille." (Poslanije, 2015), (käännös tekijän).

Vuoden 2015 puheessa Natoa ei mainita kertaakaan. Ei myöskään vuonna 2016.
Vuoden 2016 puheessa presidentti Putin on todennut Venäjän valmiudesta "vakavaan keskusteluun 2000-luvun kansainvälisten suhteiden kestävän järjestelmän luomisesta".

"Olemme valmiita vakavaan keskusteluun 2000-luvuon kansainvälisten suhteiden kestävän järjestelmän luomisesta. Valitettavasti tässä asiassa menivät hukkaan vuosikymmenet, jotka kuluivat kylmän sodan jälkeen. Kannatamme turvallisuutta ja kehittymisen mahdollisuutta ei ainoastaan valituille, vaan kaikille maille ja kansoille, kannatamme kansainvälisen oikeuden kunnioittamista ja maailman moninaisuutta. Olemme kaikkia monopolia vastaan […]." (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Länsimaiden ja nimenomaan Yhdysvaltojen aggressio tulee presidentin puheeseen todella vuonna 2018. Samoin kyseisessä puheessa ensimmäistä kertaa mainitaan Nato ja sen itälaajentuminen:

"Huolimatta meidän lukuisista vastalauseistamme ja vetoomuksistamme amerikkalainen koneisto käynnistyi, liukuhihna lähti liikkeelle. Nyt jo toimii ohjuspuolustusjärjestelmiä Alaskalla ja Kaliforniassa, Naton itälaajentumisen tuloksena on ilmestynyt kaksi ohjuspuolustusjärjestelmää Itä-Eurooppaan; Romaniassa se on jo perustettu, Puolassa ollaan sen saamisen loppupuolella. Ohjustorjunta-aseiden kantamat tulevat kasvamaan, on suunnitteilla niiden levittäminen Japaniin ja Etelä-Koreaan." (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Vuoden 2018 puheen aikana on katsojille esitetty useita videoita venäläisistä uusimmista aseista, joilla Venäjä vastaa mahdolliseen aggressioon. Vihollisia ei puheen aluksi suoraan osoiteta.

Asejärjestelmiä esitellään yksityiskohtaisesti aina niiden teknisiä ominaisuuksia myöten. Tällä vahvistetaan sekä uskoa omaan erinomaisuuteen kuin luodaan pelotetta. Puheessa korostetaan, ettei Venäjä ole kenellekään uhka, se ei aio hyökätä mihinkään, mutta myös uhkaavasti korostetaan, että Venäjä voi vastata myös ydinaseilla uhkaan, joka uhkaisi Venäjän olemassaoloa. Presidentti Putin katsoo, että Venäjä on merkittävä tasapainotekijä aina toisen maailman sodan jälkeen.

”Me emme uhkaa ketään, emmekä aio hyökätä mihinkään, aseilla uhaten emme aio keneltäkään ottaa mitään, meillä itsellämme on kaikkea. Päinvastoin näen tarpeelliseksi korostaa sen (ja tämä on erittäin tärkeää), että Venäjän kasvava sotavoima on planeettamme rauhan vahva takuu […]. Niille, jotka kaikki viimeiset 15 vuotta ovat lisänneet asevarustelukilpailua, yrittäneet saada yksipuolisia etuja Venäjään nähden, asettaneet kansainvälisen oikeuden näkökulmasta laittomia rajoituksia ja sanktioita tavoitteena jarruttaa maamme kehitystä, muu muassa sota-alalla, sanon: kaikki mitä te olette yrittäneet häiritä, estää omalla politiikallaan on jo tapahtunut. Venäjän pysäyttäminen ei onnistunut!” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Erittäin merkittävän tilan vuoden 2018 puheessa saa puheen edetessä Venäjän ja Yhdysvaltojen välinen ns. aseidenriisuntasopimus (Anti-Ballistic Missile Treaty (ven. Договор об ограничении систем противоракетной обороны) eli ABM-sopimus, joka rajoitti ballististen ohjusten torjuntaohjuksia. Yhdysvallan irtisanoutui tästä sopimuksesta vuonna 2002. Puheessaan presidentti Putin kertoo historiallisista vaiheista ja siitä, kuinka Venäjä on yrittänyt pitää Yhdysvallat sopimuksessa mukana. Kuulijoille rakentuu looginen ketju aina Neuvostoliiton ajoilta alkaen, miksi juuri nyt Venäjän on lisättävä puolustukseen tarvittavaa asetuotantoa uhkien lisääntyessä Yhdysvaltojen suunnasta. Yhdysvallat ensimmäistä kertaa vuoden 2012 jälkeen esitetään puheessa konkreettisena uhkana lähteenä.

”Periaatteessa tällainen asema, tällainen logiikka on ymmärrettävissä sen ajan realiteetit huomioon ottaen, me itse olemme siihen syypäitä. Kaikki nämä vuodet, kaikki 15 vuotta sen jälkeen, kun USA on irtisanoutunut ABM-sopimuksesta, me määrätietoisesti yritimme palauttaa amerikkalaiset keskustelemaan vakavasti strategiseen vakauteen liittyvien sopimusten aikaansaamiseksi. Kyse tule olemaan uusimmista venäläisten strategisten aseiden järjestelmistä, joita me luomme Yhdysvaltojen yksipuoliseen ABM-sopimuksesta irtisanoutumiseen liittyvänä vastauksena ja vastauksena sen järjestelmän levittämiseen käytännössä niin USA:n alueella kuin sen kansallisten rajojen ulkopuolellekin.” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Vuonna 2019 presidentti Putin jatkoi vuoden 2018 puheen teemaa Yhdysvaltojen aseidenriisuntasopimuksesta irtaantumisesta sekä sieltä tulevasta uhkasta muun maussa ohjustorjuntajärjestelmien vuoksi Euroopassa. Puheeseen tulee mukaan myös INF-sopimus keskimatkan ohjuksista luopumisesta. Venäjä näyttää olevan loukkaantunut, kun kyseisestä

sopimuksesta Yhdysvaltojen irtaantuminen on tapahtunut Venäjää syyllistämällä. Nyt uhkakuva konkretisoidaan ja puhe kovenee koskien Venäjän toimia. Uhka jätetään avoimeksi ”en luule, että kansainvälinen tilanne on tällä hetkellä tällainen, että se vaatisi lisä- ja vastuutonta kärjistämistä” (Poslanije, 2019, käännös tekijän) ja sen realisointiaikataulusta mainitaan epämääräisesti ja summittaisesti.

”Minä jo puhuin ja haluan toistaa: Venäjä ei aio, ja tämän on erittäin tärkeää ja toistan tämän tarkoituksella, Venäjä ei aio ensimmäisenä sijoittaa vastaavia ohjuksia Eurooppaan. Mutta jos tällaisia valmistetaan ja niitä tullaan sijoittamaan eurooppalaiselle mantereelle, ja USA:lla on tällaisia suunnitelmia, joka tapauksessa me ei oltu kuultu päinvastaisia ilmoituksia, niin tämä kovasti kärjistää kansainvälisen turvallisuuden tilanteen, muodostaa Venäjälle merkittäviä uhkia, kun joillakin ohjuksille lentoaika Moskovaan voi olla 10–12 minuuttia. Tämä onkin erittäin suuri uhka meille. Joka tapauksessa me joudumme, ja haluan korostaa sen, juuri joudumme turvautumaan peili- ja asymmetrisiin toimiin. Mitä tämä tarkoittaa. Sanon nyt tänään suoraan ja avoimesti, jottei myöhemmin kukaan meitä syyttäisi mistään, jotta kaikille olisi etukäteen selvää mistä tässä nyt on kyse. Venäjä joutuu luomaan ja sijoittamaan asejärjestelmiä, joita voi käyttää ei ainoastaan niitä alueita kohtaan, joista lähtee suoraa uhkaa meitä kohtaan, vaan myös niitä, joissa sijaitsevat meitä uhkaavien ohjusjärjestelmien käyttämistä koskevat päätöksentekokeskukset. […] Tiedämme, miten teemme tämän ja toteutamme suunnitelmat välittömästi heti sen jälkeen, kun kyseiset uhkat muuttuvat meille todellisiksi.” (Poslanije, 2019), (käännös tekijän).

Vuoden 2019 puheessa todetaan kuitenkin tilanteen kypsyminen siihen pisteeseen, ettei Venäjä ole enää halukas ”koputtamaan suljettuihin oviin”. Presidentti toteaa, että ”jäämme odottamaan meidän partnereidemme kypsymistä, kun he ymmärtävät tasavertaisen dialogin tarpeen tästä aiheesta” (Poslanije, 2019, käännös tekijän).

Vuonna 2020 mainitaan puheessa suoraan, että Venäjällä on Neuvostoliiton ambitiot.

”Ei saa unohtaa sitä, arvoisat kollegat, mitä on tapahtunut maallemme 1991 jälkeen. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen meille on jäänyt entisiä ambitioita, ja samalla tietenkin säilynyt valtava potentiaali: ihmis-, aivo-, resurssi-, alue-, kulttuurishistoriallinen ja niin edelleen. Mutta on myös ilmennyt uhkia, ja vielä ison luokan uhkia, joista ei kukaan aiemmin edes ajatellut. Sääli, olisi pitänyt ajatella niitä aikoinaan.” (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Vuoden 2021 puheessa presidentti Putin syyllistää ensimmäistä kertaa ”kollektiivisen lännen” Valko-Venäjän ”vallankaappauksen ja presidentin murhayrityksen järjestämisen” ja Ukrainan ”aseellisen vallankaappauksen” tuomitsematta jättämisestä.

”Samalla maailmassa valitettavasti, ilmeisesti kaikki ovat jo tottuneet, tottuneet poliittisesti motivoituneihin, laittomiin talouspakotteiden käytäntöihin, toisten törkeisiin yrityksiin pakottaa toisia omaan tahtoonsa. Mutta tänä päivänä

tällainen käytäntö on muuttumassa johonkin vielä vaarallisempaan suuntaan, tarkoitan vähän aikaa sitten tietoisuuteen tulleita tosiasioita koskien suoraa yritystä järjestää Valko-Venäjällä vallankaappaus ja tämän maan presidentin murha. Samalla on ominaista, että jopa tällaiset käsittämättömät toimet eivät tule tuomituiksi niin sanotun kollektiivisen lännen taholta. Kukaan ei olevinaan huomaa mitään. Kaikki näyttelee, ettei ylipäätään tapahdu mitään.
Ja mitä tapahtuisi, jos vallankaappausyritystä Valko-Venäjällä tosiasiassa toteutettaisiin? Siihenhän kaikki oli jo menossa. Paljonko ihmisiä vahingoittuisi? Mitä yleisesti tapahtuisi Valko-Venäjän kohtalolle? Tätä ei kukaan ajattele. Niin kuin ei ajatellut Ukrainan kohtalosta, kun kyseissä maassa toteutettiin vallankaappaus." (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Vuoden 2023 puheessa Ukraina nähdään lännen orjuuttamana maana, jota länsi valmisteli suursotaan. Lännen tavoitteiden katsotaan olleen alusta alkaen salaiset tavoitteena tukea Ukrainan nationalisteja Venäjä vastaan. Puheessa käytetään aiempien puheiden tapaan keinoa lisätä vaikuttavuutta toteamalla, että faktat ovat yleisesti tiedossa eli ovat täten tosiasioita.

"Samalla, ja te tiedätte tämän hyvin, me teimme kaiken mahdollisen, todellakin kaiken mahdollisen tämän ongelman rauhanomaiseksi ratkaisemiseksi, neuvottelimme kärsivällisesti rauhanomaisesta pääsystä tästä vaikeimmasta konfliktista. Mutta selkiemme takana valmisteltiin täysin erilaista käsikirjoitusta. Länsimaisten vallanpitäjien lupaukset, heidän vakuuttelunsa pyrkimyksistä rauhaan Donbassilla kääntyivät, kuten me nyt näemme, petokseksi, törkeäksi valheeksi. He vain venyttivät aikaa, harjoittivat pilkunviilaamista, sulkivat silmänsä poliittisilta murhilta, Kiovan regiimin repressioilta sopimattomia vastaan, uskovaisen kiusaamiselta, yhä enemmän palkitsivat ukrainalaisia uusnatseja Donbassilla tekemistä terroriteoista. Länsimaisissa akatemioissa ja opistoissa koulutettiin uusnatsipataljoonien upseereita, toimitettiin aseita. Ja minä haluan erityisesti alleviivata sen, että vielä ennen erikoissotaoperaation alkamista oli menossa Kiovan ja Lännen välisiä neuvotteluita ilmatorjuntajärjestelmien, sotalentokoneiden ja muun raskaan kaluston toimittamisesta Ukrainaan. Muistamme myös Kiovan regiimin yrityksistä saada ydinaseita, siitähän puhuttiin julkisesti. USA ja Nato kiireisesti perustivat meidän maamme rajojen läheisyyteen sotilastukikohtia, salaisia biolaboratorioita, harjoitusten aikana perehtyivät tulevien sotatoimien näytökseen, valmistelivat heille sopivaa Kiovan regiimiä, heidän orjuuttamaansa Ukrainaa suursotaan." (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Länsimainen aggressio nähdään jatkumona ja se kuvataan vuonna 2023 mittarein, antaakseen kuvan sen mittasuhteista.

"Vastikään pidetyssä Münchenin konferenssissa kuultiin loputtomia syytöksiä Venäjää kohtaan. Syntyy mielikuva, että tämä tehtiin vain sen vuoksi, jotta kaikki unohtaisivat mitä niin sanottu länsi on tehnyt viimeisten kymmenien vuosien aikana. Mutta hehän "päästivät hengen pullosta", vajottivat kokonaisia alueita kaaokseen. Itse amerikkalaisten asiantuntijoiden arvioiden mukaan sotien tuloksena, haluan kiinnittää tähän huomiota, emme me ole keksineet näitä lukuja, amerikkalaiset itse ovat niitä antaneet, USA:n vuoden 2001 jälkeen käynnistämien sotien tuloksena on kuollut miltei 900 tuhatta ihmistä, yli 38 miljoonaa on joutunut pakolaisiksi. Tämän kaiken he haluavat nyt yksinkertaisesti pyyhkiä ihmiskunnan muistista, esittävät, ettei mitään ole ollut. Mutta tätä ei ole kukaan unohtanut maailmassa eikä unohda." (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Vastuu Ukrainan sodasta siirretään lännen eliitille ja nykyiselle Ukrainan johdolle. Venäjän strateginen häviö on lännen tavoite, ja siihen presidentti Putinin mukaan pyritään sekä sotilaallisesti että henkisesti. Informaatiosodankäynti, mukaan lukien seksuaalivähemmistöjen kysymykset on kudottu vuoden 2023 puheessa lännen aggressioon mukaan.

”Vastuu Ukrainan konfliktin sytyttämisestä, eskalaatiosta, uhrien määrän kasvusta, on kokonaan lännen eliitillä, ja tietenkin tämänpäiväisellä Kiovan regiimillä, jolle ukrainalainen kansa on tosiasiassa vieras. Ukrainalainen tämänpäiväinen regiimi palvelee ei kansallisia intressejä, vaan kolmansien maiden intressejä. Länsi käyttää Ukrainaa puskurina Venäjää vastaan ja polygonina. […] Lännen eliitit eivät salaa omaa tavoitettaan – aiheuttaa, kuten he sanovat, ja tämä on lainaus, ”strategisen tappion Venäjälle”. Mitä tämä tarkoittaa? Mitä se tarkoittaa meille? Se tarkoittaa lopettaa meidät kerralla ja lopullisesti, eli he aikovat siirtää paikallinen konflikti globaalin vastakkaisasettelun vaiheeseen. Me ymmärrämme tämän juuri näin ja asianvaatimalla tavalla tulemme siihen reagoimaan, koska tässä tapauksessa kyse on jo meidän maamme olemassaolosta.
Mutta heidän täytyy ymmärtää, että Venäjän ei voi voitta taistelukentällä, sen vuoksi he tekevät meitä vastaan yhä aggressiivisempia informaatiohyökkäyksiä. Kohteiksi he valitsevat tietenkin ennen kaikkea nuorison, nuoria sukupolvia. Ja tässäkin koko ajan valehtelevan, vääristelevät historiallisia faktoja, jatkavat hyökkäyksiään kulttuuriamme kohtaan, Venäjän ortodoksikirkkoa ja muita maamme perinteisiä uskonnollisia organisaatioita kohtaan. Katsokaa, mitä he tekevät omalle kansalleen: perheiden sekä kulttuurisen ja kansallisen identiteetin hajoamisen, perversion, lasten kiduttamisen, jopa pedofiliaan asti, ilmoitetaan olevan normi, heidän elämänsä normi, kun taas uskonpalvelijoita, pappeja pakotetaan siunaamaan samaa sukupuolta olevien avioliittoja.” (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Vuoden 2023 puheessa suoraan osoitetaan Yhdysvaltoja, joka suoraan tai Naton kautta esittää vaatimuksia Venäjälle ja toivoo sille strategista tappiota. Länttä pidetään myös Ukrainan Venäjä-vastaisten sotatoimien tukijana ja suoraan osallisena. Puheeseen sisältyy uutena tietona Venäjän päätös keskeyttää ydinasesopimuksen (Treaty between the United States of America and the Russian Federation on Measures for the Further Reduction and Limitation of Strategic Offensive Arms, New START, 2011) soveltaminen.

”Juuri he, juuri he Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen ryhtyivät uudelleen tulkitsemaan toisen maailmansodan tuloksia, rakentamaan maailmaa amerikkalaisittain, jossa on vain yksi isäntä, yksi herra. Tätä varten he ryhtyivät törkeästi hajottamaan maailmanjärjestyksen kaikkia perusteita, joita asennettiin toisen maailmansodan jälkeen, tavoitteenaan yliviivata Jaltan ja Potsdamin perintö. Askel askeleelta he ryhtyivät uudelleen tarkastelemaan muodostunutta maailmanjärjestystä, purkamaan turvallisuus- ja asevalvontajärjestelmää, suunnittelivat ja toteuttivat joukon sotia ympäri maailmaa.
Tietenkin tilanne maailmassa on muuttunut vuoden 1945 jälkeen. On muodostunut ja nopeasti kehittyvät uudet kehityksen ja vaikuttamisen keskukset. Tämä on luonnollinen ja objektiivinen prosessi, jota ei voi sivuuttaa. Mutta ei ole sallittuna

se, että USA on alkanut muuttaa maailmanjärjestystä juuri itselleen sopivaksi, ainoastaan omien itsekeskeisten intressiensä vuoksi.
Tässä yhteydessä minun täytyy tänään ilmoittaa, että Venäjä keskeyttää osallistumisensa ydinasesopimukseen. Toistan, ei irtisanoudu sopimuksesta, ei, vaan nimenomaan keskeyttää oman osallistumisensa." (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Suvereniteetti / Kansallinen turvallisuus

Puhe Venäjän suvereniteetista, Venäjän voimasta ja vaikutusvallasta enteili myöhempiä puheita Venäjän globaalista roolista. Jo vuonna 2012 kansakunnanpuheessa mainittiin Venäjän pyrkimys moninapaiseen maailmaan. Tämä tavoite kytkettiin voimakkaasti Venäjän paremmuuteen ja kykyyn johtaa monia kehityskulkuja sekä naapureiden riippuvuuteen Venäjästä. Tätä tavoitetta palvelemaan tarvitaan kansallisen turvallisuuden vahvistamista. Nationalismi ja separatismi kytkettiin diskurssiin ja liitettiin uhkiin Venäjän suvereniteetille. Poliittiset repressiot tuotiin keskusteluun mukaan.

"2000-luvun maailmassa, uudessa talous-, sivilisaatio- ja sotilaallisten voimien asetelmassa, Venäjän tulee olla suvereeni ja vaikuttava valtio. Mitä tarkoittaa Venäjän suvereniteetti 2000-luvulla? Me usein ja paljon puhumme siitä tänään. Ensinnäkin kyse on maan riittävistä omista resursseista. Ei sitä varten, että tuottaisimme kaikki täällä, tänään ei kukaan enää elää tällä tavoin eikä tule elämään. Venäjän täytyy ei ainoastaan säilyttää oman geopoliittisen tarpeellisuutensa, vaan monistaa sen, sen täytyy olla kysytty naapurimaiden ja partnereiden taholta. Tämä on tärkeää meille itsellemme, haluan korostaa tätä. Tämä koskee talouttamme, kulttuuriamme, koulutustamme. Se koskee meidän diplomatiamme, erityisesti kykyämme rakentaa kollektiivisia toimia kansainvälisellä areenalla. Ja tietenkin, ei viimeisimpänä, se koskee meidän sotilaallista voimaamme, joka on Venäjän turvallisuuden ja itsenäisyyden tae." (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

"Jotta Venäjä tulisi suvereeniksi ja voimakkaaksi, meitä tulee olla enemmän ja meidän tulee olla parempia arvoiltamme ja osaamiseltamme sekä työssä ja taiteessa. Ensiksi Venäjän yhtenäisyys, kokonaisuus ja suvereniteetti ovat ehdottomat. Mikä tahansa separatismin tai nationalismin ilmeneminen ei ole sallittuna poliittisessa agendassa. Toiseksi suora tai epäsuora puuttuminen meidän sisäisiin poliittisiin prosesseihimme ei ole sallittuna. Tekijä, joka saa poliittiseen toimintaan liittyen rahaa ulkomaista ja siten todennäköisesti palvelee vieraita kansallisia intressejä, ei voi olla poliitikkona Venäjällä." (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

"Kaikille on täysin selvää, että maailma on vakiintunut omassa moninapaisuudessaan. Se muodostaa sekä riskejä, että mahdollisuuksia". (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Vuonna 2013 kansallisen turvallisuuden uhkia kuvailtiin edelleen korostamalla länsimaiden haluttomuutta nähdä Venäjä voimistuneena valtiona. Puheessa korostettiin mm. YK:n roolia ja

rauhanomaista kriisien selvittämistä. Länsimaiden toimintaa katsottiin destruktiiviseksi esim. Syyriassa. Voimistui puhe eri kansojen elämisestä saman valtion puitteissa.

”Sotilaallis-poliittisen, taloudellisen ja informaatiokilpailun taso maailmassa ei ole laskemaan päin, vaan kasvaa edelleen. Muut vaikuttamiskeskukset seuraavat tiiviisti Venäjän voimistumista. Me olemme aina olleet ylpeitä omasta maastamme. Me emme tavoittele minkäänlaisen supervallan nimikettä, jota ymmärrettäisiin maailman tai alueellisen hegemonian tavoitteluna, emme uhkaa kenenkään intressejä, emme pakota ketään suojeluumme alle, emme opeta ketään elämään. Mutta me tulemme tavoittelemaan johtoasemaa, kansainvälistä oikeutta suojellen, kansallisen suvereniteetin kunnioittamista ja kansojen itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä tavoitellen. Ja tämä on täysin objektiivista ja selitettävissä sellaiselle valtioille mitä Venäjä on, jolla on merkittävä historia ja kulttuuri, monituhatvuotinen kokemus hyväksymisestä, joka ei ole sukupuoleton ja lapseton ns. toleranssi, vaan yhteinen ja luonnollinen eri kansojen elämä saman valtion katon alla.” (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

”Syyrian ennakkotapaus vahvisti YK:n keskusroolin kansainvälisessä politiikassa. Kuten Syyrian ympärillä tapahtunut tilanne on osoittanut, ja nyt myös Iranin ympärillä, mikä tahansa kansainvälinen ongelma on ratkaistavissa vain ja ainoastaan poliittisesti ja näin tulee olla, turvautumatta voimallisiin toimiin, joilla ei ole tulevaisuutta ja jota vastustaa suurin osa maailmaa”. (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

Suvereniteetti esitetään vuoden 2014 puheessa Venäjän olemassaolon ehdoksi.

”Jos joillakin eurooppalaisille valtioille kansallinen ylpeys on kauan sitten unohdettu käsite, ja suvereniteetti liian suuri ylellisyys, niin Venäjälle todellinen valtiollinen suvereniteetti on absoluuttisesti tarvittava olemassaolon ehto.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Vuosi Krimin laittoman liitämisen jälkeen kansakunnantilaa koskevassa puheessa ei enää puhuttu suvereniteetista, vaan kuulijoiden katse käännetään kansainväliseen terrorismiin mainitsematta mistä sen uhka tulee. Kuulijoita valmistellaan mahdolliseen terroritekojen uhkaan ja siihen vastaamiseen.

”Venäjä on jo kauan ollut terrorismin vastaisen taistelun eturintamassa. Tämä tarkoittaa taistelua vapauden, totuuden ja oikeudenmukaisuuden puolesta. Ihmisten elämän ja koko sivilisaation tulevaisuuden puolesta. Me tiedämme mitä on kansainvälisen terrorismin aggressio. Venäjä on törmännyt siihen 90-luvun puolivälissä ja meidän maamme ja sen kansalaiset ovat kokeneet raakoja terroristisia tekoja.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Vuonna 2015 kansallisen turvallisuuden uhkaksi mainitaan terrorismi, ensin mainitsematta sen lähdettä, mutta mainitsemalla, että kyse on kansainvälisestä terrorismista. Puheen edetessä siirrytään Syyriaan ja siihen liittyvät terrorismin torjunnan tarpeeseen. Puheessa ei juurikaan viitata länsimaiseen sotilaalliseen uhkaan tai Ukrainan turvallisuuspoliittisiin näkemyksiin, vaan huomio viedään Lähi-itään. Ukrainan osien laittomalle miehitykselle ei näin ollen haluta edelleenkään antaa

kansainvälistä merkitystä eikä sotilaallisen konfliktin olemassaolon toteamista. Sotaoperaatiotermiä käytetään. Samoin nousee esiin ensimmäistä kertaa natsismin käsite.

”Venäjä on jo kauan seissut terrorismintorjunnan eturintamassa. Tämän on taistelua vapauden, totuuden ja oikeudenmukaisuuden puolesta; ihmisten elämästä ja koko sivilisaation tulevaisuuden puolesta. […] Me tiedämme, mitä tarkoittaa kansainvälisen terrorismin aggressio. Venäjä on törmännyt siihen 90-luvun puolivälissä, ja meidän maamme ja sen kansalaiset ovat kokeneet raskaita terroristisia tekoja.” (Poslanije, 2015), (käännös tekijän).

”Erityinen vaara tulee Syyriaan keskittyneiden taistelijoiden taholta. […] Meidän täytyy ottaa heidät vastaan ja tuhota kauempana. […] Sen takia on tehty päätös sotaoperaatiosta, joka perustuu viralliseen pyyntöön laillisen, legitiimin syyrialaisen valtionjohdon taholta. Asevoimamme taistelevat Syyriassa ennen kaikkea Venäjän puolesta, puolustavat nimenomaan meidän kansalaistemme turvallisuutta”. (Poslanije, 2015), (käännös tekijän).

Vuoden 2015 puheessa todetaan armeijan saavuttaneen hyvän tason ja myös kansalaisten hyväksyntä Venäjän asevoimien käytölle kansainvälisen terrorismin torjunnassa. Syyrian tapahtumiin nivotaan historiallisia ”rinnakkaiskulkuja”.

”Menneen ajan läksyt ovat kansainvälisen yhteisön edessä. Historialliset paralleelit ovat ilmeisiä. 1900-luvulla haluttomuudesta lyöttäytyä yhteen taistelussa natsismia vastaan maksettiin kymmenien miljoonien ihmisten hengellä, kaikista verisimmällä sodankäynnillä.” (Poslanije, 2015), (käännös tekijän).

Vuonna 2016 Venäjällä julistetaan puheen kautta linja kapasiteetin parantamiseen, ml. ihmispääoma. Venäjän valtionjohdon politiikkaa tukevat ihmiset nähdään keskeiseksi pääomaksi. Sotilaallisen kyvykkyyden lisääminen mainitaan ohimennen tuottavuuden kasvun näkökulmasta.

”Meidän koko politiikkaamme idea on ihmisistä huolehtiminen ja ihmispääoman lisääminen, joka on Venäjän suurin rikkaus. Sen vuoksi meidän voimamme on suunnattu perinteisten arvojen ja perheiden tukemiseen, demografisiin ohjelmiin, ympäristön parantamiseen, ihmisten terveyteen sekä koulutuksen ja kulttuurin kehittämiseen.” (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

”Suoritimme syvällisen puolustusteollisuusyritysten, puolustusteollisuuskompleksin modernisaation. Tuloksena on tuotannon lisääntyminen, ja mikä on erityisen tärkeä, työn tuottavuuden merkittävä kasvu. Asepuoli esittää tässä asiassa erittäin hyviä tuloksia ja toimii hyvänä esimerkkinä.” (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Kansallisen turvallisuuden ja riippumattomuuden kysymykseksi todetaan vuoden 2016 puheessa digitalouden luominen Venäjälle.

”Ehdotan laajaa ja systemaattista talouskehitysohjelmaa koskien uutta teknologiasukupolvea, niin sanottua digitaloutta. Sen toteuttamisessa me tulemme nojaamaan nimenomaan venäläisiin yrityksiin, maamme tiede-, tutkimus- ja

insinöörikeskuksiin. Tämä on kansallisen turvallisuuden ja teknologisen riippumattomuuden kysymys Venäjälle ja meidän tulevaisuudellemme - sanan varsinaisessa merkityksessä." (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Uhka peruuttamattoman vahingon syntymisestä Venäjän ja Yhdysvaltojen suhteiden huononemisen tuloksena nousee puheessa yllättäen jo vuonna 2016.

"Venäjän ja Yhdysvaltojen yhteistyö globaalien ja alueellisten ongelmien ratkaisemiseksi vastaa koko maailman intressejä. Meillä on yhteinen vastuu kansainvälisestä turvallisuudesta ja vakaudesta, (tekijän huom. puuttuu ilmeisesti sana 'ydinaseiden' tms.) leviämisen estämisen järjestelmän vahvistamisesta. Haluasian alleviivata sen, että strategisen tasapainon rikkomisen yritykset ovat äärimmäisen vaarallisia ja voivat johtaa globaaliin katastrofiin. Tätä ei voi unohtaa hetkiksikään. Ja tietenkin toivon, että voimme yhdistää voimia USA:n kanssa todellisen eikä kuvitellun uhkan torjumiseksi, joka on kansainvälinen terrorismi." (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Vuoden 2018 puheessa todetaan, että Venäjän läpimurron tekeminen taloudessa on strateginen tavoite, mutta on syytä muistaa myös Venäjän turvallisuudesta. Sotiminen Syyriassa on näyttänyt Venäjän asevoimien kyvyn.

"Samalla meidän ei tule unohtaa sen (tekijän huom. 'Venäjän') varman turvallisuuden toteuttamisesta. Operaatio Syyriassa on näyttänyt Venäjän asevoimien kasvavat mahdollisuudet". (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Vuonna 2020 presidentti Putin tuo esiin keskustelutarpeen maailmanjärjestyksen periaatteista sekä YK:n perustajajäsenten tehtävän estää globaalisodan alkamisen edellytysten kehittyminen. Tämä viesti toistuu myös vuoden 2021 puheessa. Globaalisota tulee puheessa esiin yllättäen heti maininnan jälkeen tapahtumista Lähi-Idässä ja Pohjois-Afrikassa. Puheessa ei anneta ymmärtää, miten nämä tapahtumat voivat johtaa globaalisotaan.

"Olen vakuuttunut, että aika on selvästi kypsynyt vakavalle ja suoralle keskustelulle vakaan maailmanjärjestyksen perusperiaatteista, niistä kipeimmistä ongelmista, joihin ihmiskunta on törmännyt. […] YK:n perustajavaltioiden tulee toimia esimerkkinä. Juuri viisi ydinasevaltiota kantaa erityisen vastuun ihmiskunnan säilymisestä ja vakaasta kehityksestä. Viiden kansakunnan tulee ennen kaikkia aloittaa globaalin sodan edellytysten poistamisen, luoda uudistettuja lähestymismalleja planeetan vakauden turvaamiseen, jotka ottaisivat nykyaikaisten kansainvälisten suhteiden poliittiset, taloudelliset, sotilaalliset seikat huomioon kokonaisuudessaan." (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Kansallisen turvallisuuden tunne rakennetaan pohjautumaan ydinaseiden olemassaoloon ja niiden kehittämiseen. Samalla viestistä välittyy uhkaus.

”Venäjä on avoin yhteistyön vahvistamiseen kaikkien siitä kiinnostuneiden partnereiden kanssa, me emme ketään uhkaa emmekä pyri sanelemaan tahtoamme. Samalla voin vakuuttaa kaikille, että meidän askeleemme kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi on tehty ajallaan ja riittävässä määrin. Ensimmäistä kertaa, haluan alleviivata tämän, ensimmäistä kertaa ydinohjusaseiden olemassaolon historiassa, mukaan lukin neuvostoaika, ja tänä päivänä, me emme ole ottamassa ketään kiinni, vaan päinvastoin maailman muut johtavat maat ovat vasta sellaisten aseiden valmistamisen edessä, joita on jo Venäjällä.” (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Venäjän suvereniteetti nousee esiin vuoden 2020 puheessa tulevaa perustuslakiuudistusta pohjustavassa osuudessa. Presidentti Putin vetoamalla ”esiin tulleisiin näkemyksiin perustuslain muuttamisesta” toteaa, että jostakin muutoksista voitaisiin keskustella. Ensimmäisenä hän mainitsee Venäjän suvereniteetista ja tarpeesta säätää perustuslain etusijasta kansainvälisiin sopimuksiin nähden. Samassa osiossa myös presidentin valtakausista.

”Ensin, Venäjä voi olla ja jäädä olemaan Venäjänä vain suvereenina valtiona. Meidän kansamme suvereniteetin täytyy olla ehdoton. Me paljon olemme tehneet tämän eteen: palautimme maan yhtenäisyys, lopetimme tilanteen, jossa jotkin viranomaistehtävät olivat käytännössä valloitettu oligarkkien klaanien toimesta, Venäjä on palannut kansainväliseen politiikkaan maana, jonka mielipidettä ei voi olla ottamatta huomioon. […] Todellakin olen sitä mieltä, että on tullut aika tehdä joitakin muutoksia maan perustuslakiin, jotka suoraan takaisivat Venäjän perustuslain prioriteettiaseman meidän oikeustilassamme. Mitä tämä tarkoittaa? Tämä tarkoittaa kirjaimellisesti seuraavaa: kansainvälisen lainsäädännön ja sopimusten vaatimukset sekä kansainvälisten elinten ratkaisut voivat toimia Venäjän alueella vain siltä osin, miltä ne eivät johda perus- ja ihmisoikeuksien rajoittamiseen eivätkä ole ristiriidassa meidän perustuslakimme kanssa”. (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Vuoden 2021 puheessa kansallisen turvallisuuden nähdään yhä enemmän olevan uhattu kuitenkaan mainitsematta konkreettisia syitä, uhkan lähteitä tai kohteita. Ainoa konkreettinen maininta on kyberturvallisuudesta. Puheessa luodaan kuva, että Venäjää kohtaan harjoitetaan epäystävällisiä toimia täysin syyttä ja kansainväliset toimijat, joita ei mainita, ovat valmiita polttamaan siltoja. Ensimmäistä kertaa mainitaan myös ”punainen viiva” sitä määrittelemättä.

”Samalla epäystävälliset toimet myös Venäjää vastaan eivät lopu. Joissakin maissa otettiin epäkohtelias tapa tökkäistä Venäjää joka asiasta ja useimmiten täysin syyttä. Urheilua, jokin uusin urheilulaji on, kuka kovemmin sanoo jotakin. Me käyttäydymme tässä suhteessa erittäin pidättyvästi, suoraan sanoen, ilman ironiaa – vaatimattomasti. Yleensä ei ylipäätään vastata ei epäystävällisiin toimiin eikä suoranaiseen törkeyteen. Me haluamme olla hyvissä suhteissa kaikkien kansanvälisen kanssakäymisen osallistujien kanssa, muun muassa niidenkin kanssa, kenen kanssa viime aikoina lievästi sanottuna suhteet eivät suju. Me emme todellakaan halua polttaa siltoja. Mutta jos joku pitää meidän hyviä aikomuksiamme välinpitämättömyytenä tai heikkoutena ja aikoo itse lopullisesti polttaa tai jopa räjäyttää näitä siltoja, niin hänen täytyy tietää, että Venäjän vastaus tulee olemaan epäsymmetrinen, nopea ja kova. Minkä tahansa sellaisten provokaatioiden järjestäjät, jotka uhkaavat meidän turvallisuutemme perusintressejä, tulevat katumaan tekojaan

enemmän kuin mitään koskaan aiemmin. Samalla meille, ja minun on pakko sanoa tämä, riittää kärsivällisyyttä, vastuullisuutta, ammattitaitoa, varmuutta itsestämme ja omasta totuudestamme ja maalaisjärkeä jokaisen ratkaisun tekemiseksi. Mutta toivon, ettei kenellekään tule mieleen ylittää Venäjän suhteen niin sanotun punaisen viivan. Missä se tulee kulkemaan, me tulemme määrittelemään jokaisessa konkreettisessa asiassa itse." (Poslanije, 2021), (käännös tekijän).

Kansallisen turvallisuuden teema liittyy vuoden 2023 puheessa myös ennakointiin tulevasta kansalaisten erimielisyydestä sotaan liittyen. Puheessa annetaan varoitus, että tällaisiin kansalaisiin tullaan suhtautumaan turvallisuutta vaarantavina henkilöinä. Syy myös tässä on lännen tavoitteet saada yhteiskunta jakautumaan.

"On ilmeistä, että länsi yrittää keinuttaa ja hajottaa meidän yhteiskuntaamme, laittaa panoksia kansallispettureiden puolesta, joilla kaikkina aikoina, haluan korostaa tätä, on yksi ja sama oman isänmaansa ylenkatsomisen myrkky ja halu tienata tällä myrkyllä niillä, jotka ovat valmiita siitä maksamaan. Näin on aina ollut. Se, joka on noussut suoran pettämisen tielle tekemällä terroristisia ja muita meidän yhteiskuntamme turvallisuuteen ja maan alueelliseen kokonaisuuteen kohdistuvia rikoksia, tulee vastaamaan lain edessä". (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

6.2. Tunne suurvaltastatuksesta

Kansallinen ylpeys ja etninen perimä

Vuonna 2012 ehkä enemmän kuin mille muulle teemalle on omistettu huomiota kansalliselle ylpeydelle ja sen vahvistamiselle. Puheessa vahvistetaan käsitys monikansallisen Venäjän väestön kuulumisesta "venäläisiin" ja samaan kansaan. Perinteisiä arvoja korostetaan ja samoin maanmiespolitiikan merkitystä alleviivataan. Yksityiselämän arvoja tärkeimmiksi nostetaan yhteiskunnan arvot.

"Meidän ei täydy pelkästään kehittyä varmalla otteella, vaan myös säilyttää oma kansallinen ja henkinen identiteetti, olla hävittämättä itseään kansakuntana. Olla ja säilyä Venäjänä. Olla patriootti ei tarkoita sitä, että vain suhtautuu kunnioittavasti ja rakkaudella omaan historiaan, vaikka sekin on tietenkin tärkeää, vaan ennen kaikkea palvella yhteiskuntaa ja maata. Tänä päivänä venäläinen yhteiskunta kokee henkisten siteiden selvän puuttumisen, kuten auttaminen, myötäeläminen, sääli, tuki ja avunanto, puutetta on juuri siitä, mikä teki meistä kaikkina historiallisina aikoina vahvempia ja voimakkaampia, mistä olimme aina ylpeitä. Meidän täytyy tukea täysimääräisesti instituutteja, jotka ovat perinteisten arvojen perustoja, jotka historian aikana ovat osoittautuneet kyvykkäiksi siirtää arvoja sukupolvesta toiselle. Laki voi puolustaa hyveellisyyttä ja sen täytyy tehdä sitä, mutta lailla ei voi säätää hyveestä. Valtion yritykset tunkeutua ihmisten mielipiteisiin ja näkemyksiin on ilman ehdottomasti totalitarismin ilmentymistä. Tämä on meille täysin ei hyväksyttävää." (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Jo vuonna 2012 presidentti Putin käytti puheessaan käsitettä sivilisaatiovaltio (gosudarstvo-tsivilizatsija). Tämän käsitteen ympärille hän myöhemmissä puheissa rakentaa tunteen venäläisestä maailmasta. Etniset vähemmistöt ovat vuoden 2012 puheen kautta määräytymässä sekä itsenäisiksi etnisiksi ryhmiksi, jotka ovat osa monikansallista Venäjää, että kansainvälisesti katsottuna osana venäläistä väestöä – kaikki ovat venäläisiä. Puheeseen on tullut huoli nationalismin kasvusta ja Putin lanseeraa puheessaan tavoitteen voimistaa maanmiespolitiikkaa ja Venäjän kansalaisuuden myöntämistä.

”Meidän tulee suojella uniikkia kokemusta, jonka saimme esi-isiltämme. Venäjä on kehittynyt vuosituhansien ajan monikansallisena valtiona (näin on ollut alusta alkaen), valtiosivilisaatio, jonka yhdistävät venäläinen kansa, venäjän kieli ja venäläinen kulttuuri, jotka ovat meille kaikille äidinkieli- ja kulttuuri, jotka yhdistävät meitä eivätkä anna liueta tähän moninaiseen maailmaan. Suhtaudumme, meidän täytyy suhtautua ja me tulemme suhtautumaan suurella huomiolla ja suurella kunnioituksella jokaiseen Venäjän federaation kansaan. Meidän moninaisuudessamme on aina ollut ja on meidän kauneutemme ja meidän voimamme. Mutta meidän täytyy myös muistaa, että millainen tahansa nationalismi ja sovinismi aiheuttavat suoran valtavan vahingon ennen kaikkea juuri sille kansalle, jonka intresseistä olevinaan nämä nationalistit kantavat huolta. Sen vuoksi Venäjälle on erittäin vaarallista, mikäli syntyy ”yksinkertaisia ja lopullisia” niin sanottuja ”päätöksiä”, joita ehdottavat erityyppiset ja eri sävyiset nationalistit ja ekstremistit. […] Me emme salli suljettujen enklaavien ilmestymistä Venäjälle, joilla olisi oma epävirallinen jurisdiktio, jotka eläisivät maan yhteisen oikeus- ja kulttuurikentän ulkopuolella, jotka räikeästi jättäisivät välittämättä yhteisesti hyväksytyistä normeista, laeista ja säännöistä.
Määrään valmistelemaan kiireinen Venäjän kansalaisuuden myöntämismenettely koskien maanmiehiämme, venäjän kielen ja kulttuurin taitajia, suoria Venäjän keisarikunnan ja Neuvostoliiton kansalaisten perillisiä. Heitä, jotka haluavat tulla pysyvästi asumaan maahamme ja vastaavasti kieltäytyä nykyisistä kansalaisuuksistaan. Samanaikaisesti pidän perusteltuna ja tarvittavana koventaa laittoman maahantulon sekä rekisteröintirikkomusten rangaistuksia.
Kuitenkin venäläinen demokratia on juuri venäläisen kansan valta, joka perustuu sen omiin paikallishallinnon perinteisiin eikä ulkopuolelta meille saneltujen standardien toteuttamiseen.” (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Vuonna 2013 puheessa annetaan vähemmän huomiota etnisille suhteille, mutta tuodaan esiin siirtotyöläisten velvollisuuksien laiminlyönti. Naapurivaltioista puhutaan entisinä Neuvostoliiton tasavaltoina, joiden kanssa ei voida riitautua ja purkaa ”erityisiä suhteita”, mutta toisaalta annetaan ymmärtää, että Venäjä vahvistaa ulkomaalaisten henkilöiden valvontajärjestelmää. Kyse ei ole enää monikulttuurisista työpaikoista, vaan ulkomaisista työntekijöistä vs. Venäjän kansalaiset - veronmaksajat.

” […] työnantajien vastuuta ulkomaisten työntekijöiden työn käyttämisestä on vahvistettavaa. Ja tietenkin, jos he asuvat ja työskentelevät Venäjällä, käyttävät opetus- ja terveydenhuoltopalveluita, niin heidän tulee kantaa tiettyjä velvollisuuksia, maksaa veroja ja muita maksuja. Ja tässä meillä on vaikea tehtävä edessä. Me emme voi rikkoa meidän

erityisiä suhteitamme entisen Neuvostoliiton tasavaltoihin, mutta järjestyskin täytyy saada aikaiseksi”. (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

Vuonna 2014 presidentti Putinin puheeseen ilmestyy venäläinen ortodoksisuus, uskonnollinen ja poliittinen filosofi Ivan Iljin (1883–1954). Hänen vaikutustaan presidentti Putinin ajatteluun on pidetty merkittävänä.

”Tuon esiin yhden sitaatin: ”Sen, joka rakastaa Venäjää, täytyy toivoa Venäjälle vapautta; ennen kaikkea vapautta itse Venäjälle, sen kansainväliselle itsenäisyydelle ja riippumattomuudelle; vapautta Venäjälle venäläisen ja kaikkien muiden kansallisten kulttuurien yhteytenä; ja lopuksi vapautta venäläisille ihmisille, vapautta meille kaikille – uskonnon, totuuden etsinnän, taiteen, työn ja omaisuuden vapautta”. Ivan Iljin. Tässä on valtava merkitys ja hyvä käsky meille kaikille nykypäivänä.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Presidentti Putin vertaa vuoden 2018 puheessaan Venäjän vaikeudet Venäjän kohtaloon, johon vaikeuksia aina on liittynyt. Puhe on täynnä ylpeyttä jo tehdystä saavutuksista, jotka ovat historiallista jatkumoa. Juuri kyseistä aikaa pidetään puheessa ratkaisevana tulevan kehityksen näkökulmasta.

”Juuri tällaisina käänteentekevinä hetkinä Venäjä on useasti todistanut kykynsä kehittyä ja uudistua, se raivasi peltoja, rakensi kaupunkeja, valloitti avaruuden, teki valtaisia löytöjä. Tällainen jatkuva katse tulevaisuuteen, perinteiden ja arvojen seos, ovat turvanneet meidän tuhatvuotisen historiamme jatkuvuuden. […] Me toteutimme kestävyyden ja vakauden miltei kaikilla elämän osa-alueilla, ja tämä on kriittisen tärkeää meidän valtavalle monikansalliselle maallemme, jolla on vaikea federatiivinen rakenne, kulttuurien moninaisuus, muisto historiallisista hajoamisista ja vaikeimmista koettelemuksista, joita oli Venäjän kohtalolle suotu.” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Vuoden 2023 kansallispuheen mukainen tunne kansallisylpeydestä liittyy ennen kaikkea Venäjän sotilaalliseen mahtiin ja ylpeyteen sotilaista. Venäjän saama sotakokemus halutaan hyödyntää sotavoimien edelleen kehittämisessä. Kansakunta on sitkeä ja talous kunnossa. Puheessa korostetaan, että lännen pakotteiden tarkoitus on nimenomaan saada venäläiset kärsimään.

”Ja haluan alleviivata sen, että meidän jatkoaskeleidemme koskien armeijan ja laivaston vahvistamista, asevoimien nykyistä ja jatkokehittämistä on tietenkin otettava mukaan todellinen sotakokemus, joka on saatu erikoissotaoperaation aikana. Se on erittäin tärkeä meille, voidaan sanoa enemmänkin, se on absoluuttisen arvokas.

”Toistan, Venäjän vastaiset pakotteet ovat vain keino. Mutta tavoite on, kuten itse länsimaiset johtajat sanovat, suora lainaus: ”saada kärsimään” meidän kansalaisiamme. ”Saada kärsimään” – tällaisia humanisteja ovat. He haluavat saada kansa kärsimään ja tällä tavoin epävakauttaa meidän yhteiskuntamme sisältä päin. […] Toistan, että Venäjän talous on ylittänyt esiin tulleet riskit, on ylittänyt.” (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Neuvostoliiton mahti ja nostalgia

Vuonna 2012 puheesta välittyy viesti yhteiskunnallisten tavoitteiden tärkeydestä verrattuna ihmisten omiin yksityistarpeisiin. Tässä suhteessa katse kääntyy takaisin neuvostoyhteiskunnan ajoilta menetettyihin arvoihin.

”70-vuotisen neuvostokauden jälkeen Venäjän kansalaiset kulkivat tarvittavan ja luonnollisen tien kohti omien yksityisten intressien merkityksen palautumista. Tämä on täysin normaalia.
Meneillään on kansalaisaktiivisuuden rakentuminen. Ihmiset alkavat suhteuttaa oman yksityiselämänsä, oman työnsä muista huolehtimiseen, koko kansan tavoitteisiin ja valtion intresseihin.” (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Tunnetta siitä, että Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen menetettiin joitain toimivia järjestelmiä eikä osattu niiden tilalle rakentaa uutta, vahvistetaan vuoden 2013 puheessa tuomalla konkreettisia teknisiä esimerkkejä.

”Ehdotan lisäksi talouden teknologisen tilan tilastollisen mittausjärjestelmän luomista, joka tuottaisi objektiivisen kuvan meidän kilpailukyvystämme. Tällainen järjestelmä toimi neuvostoaikana. Hävitettiin, mitään sen pohjalta ei luotu. Täytyy jälleenrakentaa se.” (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

Vuonna 2014 puhe kääntyi Ukrainaa koskeviin teemoihin. Neuvostoliiton roolia on tuotu puheessa korostamaan sen armeijan merkitystä toisessa maailmansodassa ja ”Euroopan vapauttamisessa”. Viestiin sisältyy varoitus vuoden 1941–42 vuosien sotatappioista ja virheiden toistamisesta.

”Tunnetaan hyvin, että Venäjä ei ainoastaan tukenut Ukrainaa ja muita entisen NL:n veljestasavaltoja niiden suvereniteettipyrkimyksissä, vaan merkittävästi edisti sitä prosessia 1990-luvun taitteessa. Siitä lähtien mikään ei ole muuttunut meidän politiikassamme. Ensi vuonna juhlimme suuren isänmaallisen sodan voiton 70-vuotisjuhlaa. Meidän armeijamme on murskannut vihollisen ja vapauttanut Euroopan. Mutta on myös muistettava vuosien 1941 ja 1942 kovista tappioista, jottei virheitä toistettaisi tulevaisuudessa.” (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Vuoden 2016 puheessa presidentti Putin muistuttaa vallankumouksen 100-vuotispäivästä vuonna 2017. Putin muistuttaa kansalaisten jakautumisesta silloin ja varoittaa jakautumisen vaaroista.

”Olen varma siitä, että suurimmalla osalla kansalaisistamme on juuri tällainen isänmaan kokemus, ja me tarvitsemme historian oppitunteja ennen kaikkea sovittamista varten, yhteiskunnallista, poliittista ja yksityistä sopimista varten, johon me olemme tänään päässeet. […] Muistakaamme: me olemme yhteinen kansa, me olemme yksi kansa, ja Venäjä on meillä ainut.” (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Vuoden 2018 puheessa Venäjän kehityslukuja verrataan suoraan Neuvostoliiton vastaaviin. Mutta nyt viesti ei ole vain haikea, vaan raportoidaan Neuvostoliiton ohittamisesta.

”Vuonna 1990 Neuvostoliiton kaikkien satamien teho oli 600 miljoonaa tonnia. Maan hajoamisen takia me menetimme melkein puolet siitä. 2000-luvun alussa Venäjän satamien teho on ollut vain 300 miljoonaa tonnia. 17 vuodessa me kasvatimme tämän luvun kolmikertaisesti. Viime vuoden alussa ensimmäistä kertaa historiassa Venäjän satamien yhteisteho ylitti 1 mrd. tonnia. Kuten näette, grafiikasta tämä on 2/3 enemmän kuin koko Neuvostoliiton tulos.” (Poslanije 2018), (käännös tekijän).

Kaiken kaikkiaan vuoden 2018 puheessa annetaan kuva Venäjän hyvästä taloudellisesta tilanteesta. Myös puolustusvoimien vahvuudessa on puheen mukaan päästy takaisin Neuvostoliiton aikaiseen tilaan.

”Venäjälle on tänä päivänä käytännössä muodostettu uusi makrotaloudellinen todellisuus, jossa on matala inflaatio ja yleisesti kestävä talous. Kansalaisille tämä tarkoittaa reaalitulojen kasvua ja asuntolainojen hintojen alentumista. Yritysmaailmalle – työn ennustettavuutta ja halvempia luottoja.” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).
”Venäjän ympärille (erittäin tärkeää!) on luotu ohjushyökkäysvaroitusjärjestelmän yhtenäinen radiolokaatiokenttä. NL:n hajoamisen jälkeen oli tullut valtavia ”aukkoja”. Kaikki on rakennettu takaisin.” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Venäjän kehitystä verrataan Neuvostoliittoon myös vuoden 2020 puheessa koskien maksutonta kouluruokailua. Kuitenkin siten, että presidentti Putin asettaa tavoitteeksi ylittää NL:n aikaiset palvelut ja järjestää ilmainen lämmin ateria kaikille koululaisille.

”Kiinnitän huomiota siihen, että jopa Neuvostoliitossa tällaista tehty, kuten jo aiemmin olen maininnut.” (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Neuvostoliiton mahdista ei suoraan puhuta, vaan se tulee esiin vuoden 2020 puheessa voiton kautta toisessa maailmansodassa. Voitto myös vaikuttaa tulevaan yhtenäisyyteen.

”Tänä vuonna me juhlimme toisen maailman sodan voiton 75-juhlavuotta. Venäjälle 9. toukokuuta on kaikista tärkein ja pyhin juhla. Me olemme ylpeitä voittajien sukupolvesta, vaalimme heidän urotekoaan, ja meidän muistimme ei ole ainoastaan suuren kunnioituksen osoitus sankarilliselle menneisyydelle, se palvelee meidän tulevaisuuttamme, inspiroi meitä, vahvistaa meidän yhtenäisyyttämme. Olemme velvollisia puolustamaan totuutta voitosta, muutoin mitä me sanomme lapsillemme, jos valhe tartunnan tavoin tulee leviämään maailmassa?” (Poslanije, 2020), (käännös tekijän).

Vuoden 2023 puheessa lännen todetaan yrittäneen kokoa ajan heikentää Venäjää ja ”sytyttää” post-neuvostovaltioita. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeinen yksityistämisprosessi tuodaan esiin epäoikeudenmukaisena, minkä vuoksi nykyisistä lännen pakotteista kärsineitä venäläisiä rikkaita ei tavallinen kansa sääli.

”Lisään yhden tärkeän, yksinkertaisen, mutta tärkeän asian: kukaan tavallisista kansalaisistamme, uskokaa pois, ei säälinyt niitä, jotka menettivät pääomansa ulkomaisissa pankeissa, ei säälinyt niitä, joilta otettiin pois veneet, ulkomaiset palatsit ja niin edelleen, vaan keittiökeskusteluissaan ihmiset varmasti muistelivat niin 90-luvun yksityistämistä, jolloin koko maan voimin rakennettuja yrityksiä myytiin pilkkahintaan, kuin näyttävää, demonstratiivista ylellisyyttä, jota oli niin sanotulla uudella eliitillä.
Mikä on vielä periaatteellisen tärkeää? Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen länsi ei lopettanut yrittämästään sytyttää post-neuvostovaltioita ja, tärkeintä, lopullisesti kaataa Venäjän meidän historiallisen valtiollisen alueen isoimpana jääneenä osana”. (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

Venäjän tulevaisuus suurvaltana

Vuoden 2012 puhe on täynnä kuvia Venäjästä hyvinvoivana suurvaltana, jonka suuntana on Aasia. Jos Ukrainaa koskevissa osioissa puhe on vuonna 2012 enemmänkin rauhanomaisesta taloudellisesta kanssakäymisestä, niin Venäjän tulevaisuutta koskevissa osioissa puhe on aggressiivisempaa. Presidentti Putin näkee Venäjän mahdollisuuden maailmanpoliittisessa tilanteessa mainitsematta kilpailevia johtovaltioita. Maailman katsotaan muuttuvan radikaalisti ja Venäjällä nähdään olevaan siinä muutoksessa merkittävä rooli. Venäjän tulevaisuuden kuva liitetään vahvasti itään.

”Meidän tavoitteemme on nyt luoda vauras ja hyvinvoiva Venäjä. Samalla haluan, että me kaikki ymmärtäisimme selvästi sen, että tulevat vuodet tulevat olemaan ratkaisevia ja voi olla, että jopa taittavia, eikä ainoastaan meille, vaan jopa koko maailmalle, joka parhaillaan astuu perustavanlaatuisten muutosten aikakauteen ja voi olla, että jopa järkytyksiin.
Ja muutoinkin, arvoisat kollegat, puhun tietenkin ennen kaikkea teille, jotka työskentelette tällä alalla, laadukkaalle venäjän kielellä tapahtuvalle koulutukselle on annettava globaali luonne. Yleensä ottaen täytyy puhua siitä, että Venäjän läsnäolo maailman humanitaarisella, informaatio- ja kulttuurialalla laajenisi.
Venäjälle on ominaista vahvan valtion traditio.
Tulevan neljän-viiden vuoden aikana meidän täytyy kokonaan siirtyä kaikkien pääelintarvikkeiden osalta omavaraisuuteen, ja sitten Venäjän täytyy tulla suurimmaksi elintarvikeviejäksi maailmassa. Tämä avaa meille valtavia uusia mahdollisuuksia. Parhaillaan saatetaan loppuun Venäjän tiede- ja teknologisen kehityksen ennusteen laatiminen vuoteen 2030 mennessä. On valittu konkreettisia tavoitteita niin perinteisten alojen kasvulle, kuin myös läpimurrolle korkeiden teknologioiden markkinoilla. Huomisen päivän puolustusteknologian kehittämiseksi perustetaan lupaavien tutkimusten erityinen säätiö.
Juuri tässä suunnassa olemme liikkeellä, ja vielä kun ottaa huomioon, että Venäjän liittyminen osaksi WTO:ta antaa Venäjälle mahdollisuuden sijoittaa Venäjälle tuotantoja, joiden tuotteet eivät suuntaudu vain meidän markkinoillemme vaan myös vientiin. 2000-luvulla Venäjän kehityksen suunta on kehittyminen itään päin. Siperia ja Kauko-Itä ovat meidän

valtava potentiaalimme, siitä puhui vielä aikoinaan Lomonosov. Nyt meidän täytyy toteuttaa tämä kaikki. Tämä on mahdollisuus saada itselle arvoinen paikka Aasian ja Tyynenmeren alueella, joka on kaikista energisimmin ja dynaamisimmin kehittyvä alue maailmassa." (Poslanije, 2012), (käännös tekijän).

Suuntaa itään korostetaan myös vuoden 2013 puheessa, samoin kuin Venäjän ideologisen ja mm. venäjän kielen aseman vahvistamistavoitetta. Kuitenkin siihen sisältyy viesti etenevästä epävakaudesta maailmassa ja uudelleen korostuu tunne Venäjän historiallisesta tehtävästä ratkaista ristiriidat. Haasteita nähdään enemmän kuin edellisenä vuonna. Venäjän nähdään pääsevän myös isommaksi ulkopolitiikan vaikuttajaksi Aasian taloudellisen yhteistyön kautta.

"Meidän täytyy myös merkittävästi kasvattaa laadukkaiden opetuspalveluiden tarjontaa, luoda koulutuksen saamisen olosuhteet yliopistoissamme ulkomaisille opiskelijoille ja maanmiehillemme, ennen kaikkea entisen NL:n alueelta. Tämä on erittäin tärkeä väline vahvistaa Venäjän kulttuurista ja intellektuaalista vaikutusta maailmassa.
Korostan uudelleen, että sekä valtion että yritysmaailman resurssien tulee suuntautua kehitykseen, strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kuten esimerkiksi Siperian ja Kaukoidän kehittämiseen. Tämä on meidän kansallinen tavoitteemme koko 2000-luvulle. Ratkaisuja tarvittavat tavoitteet ovat suuruudeltaan ennennäkemättömiä, niinpä askeleidemme täytyy myös olla ei-tavanomaisia.
Olen varma, että Venäjän kääntyminen Tyynenvaltamerta kohtaan, kaikkien meidän itäisten alueidemme dynaaminen kehittäminen ei ainoastaan avaa meille uusia talousmahdollisuuksia ja horisontteja, vaan myös antaa lisävälineitä harjoittaa aktiivista ulkopolitiikkaa.
Arvoisat kollegat, maailmanlaajuinen kehitys on muuttumassa yhä ristiriitaisemmaksi ja yhä dynaamisemmaksi. Venäjän historiallinen vastuu kasvaa näissä olosuhteissa. Se ei liity ainoastaan globaalin ja alueellisen vakauden avainturvaajan rooliin, vaan myös valtiona, joka johdonmukaisesti puolustaa omaa arvopohjaista lähestymistapaa. Muun muassa kansainvälisiin suhteisiin." (Poslanije, 2013), (käännös tekijän).

Vuoden 2014 puhe on erilainen kuin vuosien 2012 ja 2013 puheet. Puheessa korostetaan Venäjän edistymistä kehityksessään ja että se on vahvoissa talouspoliittisissa suhteissa maailmanlaajuisesti, joita halutaan vahvistaa edelleen, mm. Afrikan ja Aasian maiden kanssa. Afrikan maiden kanssa tehtävä yhteistyö on uusi lisäys edellisiin vuosiin nähden. Kuulijoille välitetään nyt selvemmin tunne, että Venäjää uhataan sotilaallisesti ja Venäjästä piirretään ulkomailla tarkoituksellisesti väärä kuva. Venäjä halutaan eristää, vaikka Venäjä itse tavoittelee vain mahdollisimman paljon partnereita, myös lännessä. Krimin ja Sevastopolin laittomasta liittämisestä Venäjään ei puheessa haluta tehdä suurta numeroa, kansalaisille tulisi jäädä kuva, että kyse on jostain erittäin tavanomaisesta. Vaikutukset Venäjään esitetään lähinnä väestön lisäyksenä.

"Kukaan ei voi saada sotilaallista otetta Venäjään nähden. Meidän armeijamme on nykyaikainen ja taistelukuntoinen. Kuten tänään sanotaan, se on kohtelias, mutta julma. Vapautemme puolustamiseksi meillä riittää niin voimaa kuin tahtoa

ja rohkeutta. Me tulemme puolustamaan maailman moninaisuutta. Me tulemme välittämään ulkomaiden ihmisille totuuden, jotta kaikki näkisivät todellisen, aidon eikä vääristetyn ja väärän kuvan Venäjästä. Tulemme aktiivisesti edistämään työ- ja humanitaarisia kontakteja, tiede-, koulutus- ja kulttuurisuhteita. Tulemme tekemään tämän jopa tilanteissa, joissa joidenkin maiden hallitukset yrittävät rakentamaan Venäjän ympäri miltei uuden "rautaesiripun".
Tavoitteemme on saada mahdollisimman paljon tasavertaisia kumppaneita lännessä ja idässä. Me lisäämme läsnäoloamme niillä alueilla, joissa nyt vahvistuvat integraatioprosessit, missä politiikkaa ja taloutta ei sekoita keskenään… Me emme missään nimessä supisteta suhteitamme Eurooppaan ja Amerikkaan. Mutta samalla me jälleenrakennamme perinteisiä suhteitamme Etelä-Amerikan kanssa. Jatkamme yhteistyötämme Afrikan kanssa ja Lähi-idän valtioiden kanssa. Me näemme, kuinka voimakkaasti on etenemässä Aasian ja Tyynenmeren alue. Venäjä Tyynenmeren valtiona tulee monipuolisesti käyttämään tätä valtavaa potentiaalia.
Olen varma siitä, että Venäjä kykenee ei ainoastaan uudistamaan omaa teollisuuttaan, vaan myös tuottaa ideoita ja teknologioita koko maailmalle, päästä johtavaan asemaan tavaroiden ja palveluiden tuotannossa, jotta yhtiöittämme saavutukset nousivat kansallisen menestyksen ja ylpeyden symboleiksi, jollaisia aikoinaan olivat ydin- tai avaruushankkeet.
Lisään samalla, että jo kahtena vuotena peräkkäin, vuosina 2013 ja 2014 Venäjällä on havaittavissa syntyvyyden kasvu ja on odotettavissa, että 2014 tulosten mukaan ottaen huomioon Krimin ja Sevastopolin luvut, Venäjän väkiluku ylittää 146 miljoonaa ihmistä. […] Haluaisin kiinnittää huomiotanne vielä yhteen merkittävään seikkaan. Maailmanlaajuisessa terveydenhuoltoindeksissä Venäjä on ensimmäistä kertaa saanut hyvinvointivaltion statuksen." (Poslanije, 2014), (käännös tekijän).

Länsimaiden kesäkuussa 2014 voimaan tulleet EU:n pakotteet Krimin ja Sevastopolin laittoman miehityksen takia eivät saaneet huomiota kansakunnantilanpuheessa vuonna 2014, eikä vuonna 2015, mutta on nähtävissä, että reaktion voimakkuus on yllättänyt Venäjän, koska vuoden 2015 puheessa on huomattavan paljon sisältöä koskien Venäjän talouden selviytymiskeinoista sekä valmistautumista pitkään rajoitusten aikakauteen. Tilannetta väheksytään puhumalla "juoksevista ongelmista", kuulijoille kuvataan tilannetta täysin riippumattomana Venäjän Ukrainaan kohdistamista toimista ja globaaliin kehitykseen liittyvänä. Tilanteessa halutaan edelleen nähdä mahdollisuus uusiin markkina-avauksiin.

"Meidän täytyy olla valmiita matalien raaka-ainehintojen aikaan, ja mahdollisesti ulkoisen rajoituksetkin pitenevät ja mahdollisesti kestävät pitkäänkin. Mitään muuttamatta me yksinkertaisesti syömme omat reservimme ja talouskasvumme jää junnaamaan noin nollatasolle. Mutta kyse ei ole ainoastaan siitä. Juoksevien ongelmien vuoksi, me emme saa päästä näkyvistä globaalin kehityksen päätrendejä. Maailman talouden rajat muuttuvat nopeasti, uusia talousliittoja perustetaan, teknologian alalla tapahtuu radikaaleja muutoksia. Juuri nyt muotoutuvat valtioiden kymmenvuotiset asemat suhteessa globaaliin työnjakoon ja me voimme ja meidän tulee saada oma paikkamme johtavien valtioiden keskuudessa." (Poslanije, 2015), (käännös tekijän).

Vuoden 2015 puheessa Venäjä tavoittelee johtopaikkaa, mutta ei mainita millä aloilla tai missä kysymyksissä tai miten. Puhe keskittyy Venäjän selviytymiseen lännen rajoittavien toimenpiteiden aikana ja ulkomaisten tuotteiden korvaamiseen kotimaisilla. Edelleen uskotaan yhteistyöhön Aasain kanssa ja siinä kuulijalle välitetään viesti, että Venäjällä on mahdollisuus selviytyä.

”Venäjälle tällainen kumppanuus antaa kokonaan uusia mahdollisuuksia kasvattaa elintarvike-, energia-, insinööri- ja konsultti-, koulutus-, terveydenhuolto- ja turistipalveluja, mahdollistaa meidän johtavan roolimme uusien teknologiamarkkinoiden luomisessa sekä mahdollistaa isojen globaalikauppavirtojen suuntaamisen Venäjälle päin.” (Poslanije, 2015), (käännös tekijän).

Ulkopoliittinen tilanne näkyy vuoden 2016 puheessa siten, että se tarjoaa presidentti Putinille mahdollisuuden puhua avoimesti oppositiopolitiikan haitallisuudesta. Puheessa lisääntyy viesti, että Venäjän tulevaisuus on vain voima-Venäjän tulevaisuus, joka tekee päätöksensä itse ja sitä kuunnellaan. Kansainvälisen kanssakäymisen tavoitteita selitetään kansalaisille inhimillistämisen kautta, valtion reaktio on kuin ihmisen reaktio toisen ihmisen käytökseen.

”Toistan, kun me puhumme solidaarisuudesta ja yhtenäisyydestä, me tarkoitamme tietoisen, luonnollisen kansalaisten yhdistymisen Venäjän menestykselliseksi kehittymiseksi. Voidaanko saavuttaa strategisia tavoitteita hajanaisessa yhteiskunnassa? Voiko ratkaista näitä tehtäviä parlamentissa, jossa tuloksellisen työn asemasta käydään ambitioiden taistelua ja turhia väittelyitä? Voidaanko kunnioittavasti kehittyä heikon valtion heiveröiseltä pohjalta, jota johdetaan tahdonvoimaattoman ja kansalaistensa luottamuksen menettäneen valtionjohdon ulkopuolelta? Vastaus on ilmeinen – tietenkään ei voi.” (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

”Valmius työskentelemään Venäjän eteen, sydämellinen, aito huolehtiminen Venäjästä – tämä on tämän yhdistymisen takana. Samalla ihmiset laskevat sen varaan, että heille taataan laajat ja tasavertaiset oikeudet itsensä toteuttamiseksi, yritystoiminnan, luovuuden ja kansalaistoiminnan aloitteiden toteuttamiseksi, ja että he saavat kunnioitusta itseään kohtaan, omia oikeuksiaan, vapauksiaan ja työtään kohtaan. Oikeudenmukaisuuden, kunnioituksen ja luottamuksen periaatteet ovat universaaleja. Me vahvasti puolustamme niitä, ja kuten näemme onnistuneesti kansainvälisellä areenalla. […] Mikä tahansa epäoikeudenmukaisuus ja valhe otetaan vastaan erittäin kärkevästi. Tämä on ominaista yleisesti meidän kulttuurillemme. Yhteiskunta vahvasti vastustaa koppavuutta, törkeyttä, ylenkatsomista ja egoismia, keneltä tahansa ne olisivatkaan peräisin, ja eniten arvostaa sellaisia piirteitä, kuten vastuullisuus, korkea moraali, yhteisistä intresseistä huolehtiminen, valmius kuulla toisiaan ja kunnioittaa toisten mielipiteitä.” (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Vuoden 2016 puheessa on pyritty luettelemaan merkittävä määrä kotimaisia ajankohtaisia hankkeita eri aloilla. Näin välittyy lyhytaikainen kuva Venäjästä tulevana suurvaltana, jossa on hyviä teitä, sairaaloita, kouluja ja innovaatiokeskuksia. Kuitenkin puheessa viitataan tehtävään, jossa hallituksen

tulee laatia Venäjän taloussuunnitelman vuoteen 2025 saakka, jonka avulla Venäjän vahvistaa asemiaan maailmassa: *” […] yksityiskohtainen toimintasuunnitelma vuoteen 2025 saakka, jonka toteuttaminen antaa jo vuosina 2019–2020 päästä maailmanlaajuisia talouskasvulukuja korkeimmalle tasolla, ja siten vahvistaa Venäjän aseman globaalitaloudessa.”* (Poslanije, 2016), (käännös tekijän).

Vuoden 2018 puheen kautta välittyy kuva Venäjästä, joka on jo saavuttanut lähiajan tavoitteet, muuttunut merkittävämmäksi vallaksi ja jatkaa työtään pitkäaikaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Ihmispääoman merkitystä korostetaan puheessa uudelleen. Kuitenkin kaikki suurvaltakuvat kuvaillaan tulevaisuuden kuvina, jotka ovat saavutettavissa tahdonvoimalla.

”Nykymaailmassa valtion roolin ja aseman määrittelevät ei ainoastaan luonnonvarat ja tuotantokapasiteetti, vaan, ja minä olen jo tästä puhunut, ennen kaikkea ihmiset, jokaisen ihmisen kehittymisen, itsensä toteuttamisen ja luomisen olosuhteet. […] Juuri tässä meidän on tehtävä ratkaiseva läpimurto. Toistan, hyvä perusta tälle on jo luotu. […] Meidän taloutemme on näyttänyt oman kestävyytensä, saavutettu vakaa makrotaloudellinen tilanne avaa meille uusia mahdollisuuksia ratkaisevalle kehitykselle, pitkäaikaiselle kasvulle.
Ja tässä mielessä tulevat vuodet tulevat olemaan maan tulevaisuuden kannalta ratkaisevia. Korostan tämän – juuri ratkaisevia.
Meidän täytyy saada aikaan sellainen luomisvoima, sellainen kehityksen dynamiikka, jottei mitkään esteet estäisivät meitä varmasti ja itsenäisesti kulkemasta eteenpäin. Meidän itse täytyy ja me tulemme päättämään omasta tulevaisuudestamme.
Venäjän täytyy ei ainoastaan hyvin kiinnittyä maailman viiteen suurimpaan talouteen, vaan seuraavan vuosikymmenen puoliväliin mennessä kasvattaa BKT:tä 1,5 kertaisesti. Tämä on erittäin vaikea tehtävä. Olen varma, että me olemme valmiita ratkaisemaan sen.” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Vuonna 2018 Arktinen alue tulee mukaan Venäjän tulevaisuuden kuvaan. Myös tässä tehdään vertailu Arktisen alueen merenkulun suurempaan merkitykseen Neuvostoliiton aikana, mihin halutaan palata ja ylittää. Myös Arktisen alueen strateginen merkitys tuodaan esiin.

”Pohjoisesta meritiestä tulee avain venäläisen Arktisen alueen ja Kauko-idän kehittämiseen. Meidän tehtävämme on tehdä siitä todella globaalin ja kilpailukykyisen liikenneväylän. Kiinnittäkää huomiotanne, että neuvostoaikana sitä käytettiin aktiivisemmin, kuin mitä me tähän mennessä. Mutta me kasvatamme lisää ja pääsemme uusiin mittoihin. Tästä ei ole epäilystäkään.
Useita laajoja teollisia projekteja on jo käynnistetty Arktisella alueella. Ne vastaavat kaikista vaativimpia ekologisia standardeja. Vahvistamme tiede-, liikenne-, merenkulku-, sotainfrastruktuuria, mikä mahdollistaa Venäjän intressien varman turvaamisen tällä strategisesti tärkeällä alueella. Rakennamme nykyaikaisia jäämurtajia. Meidän arktinen laivastomme oli, on ja tulee olemaan maailman vahvin.” (Poslanije, 2018), (käännös tekijän).

Vuonna 2018 Venäjä korostaa hyviä suhteitaan Kiinaan ja Intiaan ja edelleen korostuvat Euraasian talousliiton kysymykset. Presidentti Putin ei kuitenkaan enää mainitse vuoden 2016 tapaan ideaa laajemmasta ns. suuresta Euraasian kumppanuudesta.

Vuoden 2019 puhetta leimaa laaja luettelo eri aloista, joiden kehittämisessä tulee edetä. Puheessa korostuu Venäjän demografinen ongelma, terveydenhuoltoalan ongelmat, köyhyyden torjunta yms. Tarina siitä, että venäläiset itse tulevat ratkaisemaan nämä ongelmansa toistuu, samoin idea valtiosivilisaatiosta.

”Meidän edessämme on laajat tavoitteet. Me olemme matkalla kohti niiden ratkaisua systemaattisesti ja johdonmukaisesti, rakentaen sellaisen sosiaali-, talouskehityksen mallia, joka mahdollistaa parhaat itsensä toteuttamisen olosuhteet ihmiselle, ja tarkoittaen sitä, että se antaa kunniakkaat vastaukset nopeasti muuttuvan maailman haasteille, säilyttää Venäjän sivilisaationa, joka perustuu omaan identiteettinsä, vuosisatojen perinteisiin, kansojemme kulttuuriin, arvoihin ja meidän perinteisiimme. Voimme saavuttaa asetettuja tavoitteita tietenkin vain yhdistämällä voimia, vain yhdessä, yhteiskunnan ollessa yhtenäinen, meidän kaikkien, Venäjän kansalaisten, ollessa valmiita saavuttamaan menestystä konkreettisissa asioissa.” (Poslanije, 2019), (käännös tekijän).

Edellisten vuosien tapaan vuoden 2020 puheessa piirretään optimistinen kuva Venäjän suotuisasta kehityksestä sekä talous- ja sosiaalialaan suunnatuista kehittämis- ja tukitoiminnoista, joilla odotetaan kasvua ja hyvinvoinnin lisääntymistä myös jatkossa. Vahvan Venäjän tulevaisuus nähdään asevarustetun ja turvallisuudestaan huolehtivan Venäjän tulevaisuutena. Tulevaisuus on vahvan valtion ja hyvinvoivien ihmisten harmonia: *”Tässä vahvan valtion ja ihmisten hyvinvoinnin harmoniassa minä näen tulevaisuutemme perustan”* (Poslanije, 2020, käännös tekijän).

Puheessa on omistettu paljon tilaa myös Covid-19 pandemialle ja sen vaikutuksiin muun muassa kuolleisuuteen. Puhetta leimaa painotteisuus sosiaalisiin, ekologosiin ja terveydenhoidollisiin haasteisiin ja niiden ratkaisemiseen. Venäjän tulevaisuus nähdään pandemian jälkeen muun muassa kansainvälisen turismin maana, mihin pääsee muutaman päivän sisällä myönnettävällä sähköisellä viisumilla.

Vuoden 2023 puheessa toistetaan tavoitteet Aasia-yhteistyön kehittämiseksi, mutta myös Arktisen alueen ja Venäjän Kauko-Idän kehittämiseksi. Kaikki nämä suunnitelmat kuulostavat erittäin suurilta, mutta niiden toteuttamisen aikataulusta tai resursseista ei edelleen mainita. Venäjän kiinnostus Arktista aluetta kohtaan tuodaan esiin selvästi.

”Ensin. Tulemme laajentamaan lupaavia ulkomaankauppasuhteita ja rakentamaan uusia logistisia käytäviä. On jo tehty päätös jatkaa moottoritietä Moskova-Kazan Jekaterinburgiin, Tsheljabinskiin ja Tjumeniin, ja myöhemmin Irkutskiin ja Vladivostokiin päästäen Kazakstaniin, Mongoliaan ja Kiinaan ja muun muassa laajentaen meidän taloussuhteitamme Kaakkois-Aasian markkinoiden kanssa. Tulemme kehittämään Mustanmeren ja Asovanmeren satamia. Erityistä huomiota kiinnitämme, olemme jo kiinnittäneen, ketkä tekevät tätä päivätyökseen, he tietävät, tulemme kiinnittämään huomiota Pohjola-Etelä-käytävälle. Jo tänä vuonna Volga-Kaspiankanavaa pitkin pääsevät kulkemaan laivat, joiden syväys on yli 4,5 metriä. Tämä avaa uudet reitit yhteistyölle Intian, Iranin, Pakistanin, Lähi-Idän valtioiden kanssa. Me tulemme kehittämään tätä väylää jatkossakin. Meidän suunnitelmissamme on Transsibin ja BAM:in rautateiden itäisen puolen modernisaatio, pohjoisen merenkulun tehokkuuden kasvattaminen. Kyse ei ole ainoastaan lisätavaraliikenteestä, vaan kansallisten tavoitteiden saavuttamisen perustasta koskien Siperian, Arktisen alueen ja Kauko-Idän kehittämistä.” (Poslanije, 2023), (käännös tekijän).

7. KESKUSTELU

7.1. Teemojen analyysi

Tässä vaiheessa tutkimusta, kun aineisto on huolellisesti koodattu ja esitelty, on aika syventyä analysoimaan koodattuja osioita ja niiden välisiä yhteyksiä. Ennen diskurssin muutoksen analysointia, on tarkoituksenmukaista omistaa luku aineistosta esiin nousseiden teemojen analysoinnille. Eri alateemojen esiintymätiheydet ovat esitelty, ja nyt tarkoituksena on perustella niiden valinta ja analysoida, kuinka ne heijastavat ja vastaavat tutkimuskysymystä ja teoreettista kehystämistä.

Götzin ja Staunin tunnistama Venäjän strategisen kulttuurin osa-alue ”tunne haavoittuvaisuudesta” ilmenee aineistossa monin eri tavoin. Putinin puheissa Venäjää kuvataan maana, joka on joutunut lännen aggressiivisen politiikan kohteeksi, mikä luo kuvaa ulkoisista uhkista ja Venäjän haavoittuvuudesta kansainvälisessä ympäristössä. Tämä pääteema ilmenee selkeästi Putinin diskurssissa, kun hän puhuu Venäjän kansallisen turvallisuuden uhista ja maan suvereniteetin puolustamisen tarpeesta. Tämä teema on läsnä myös puhuttaessa Venäjän historiallisista traumoista ja Neuvostoliiton hajoamisen seurauksista.

Suurvaltastatuksen tunne ilmenee Putinin puheissa Venäjän pyrkimyksenä palauttaa ja vahvistaa maan asemaa globaalina toimijana. Tämä näkyy erityisesti diskurssissa silloin, kun Putin puhuu pyrkimyksestä kehittää Venäjän sotilaallista kapasiteettia, taloudellisesta itsenäisyyttä ja teknologista edistystä. Putin korostaa usein Venäjän historiallista roolia voittajana toisessa maailmansodassa sekä merkitystä kansainvälisen vakauden ylläpitäjänä. Hän myös nostaa esiin

Venäjän kulttuurisen ja hengellisen perinnön merkityksen kansakunnan yhtenäisyyden ja identiteetin vahvistajana.

Götzin ja Staunin esittelemät Venäjän strategisen kulttuurin pilarit näkyvät selkeästi Putinin vuosipuheissa. Putinin diskurssi luo narratiivin, jossa Venäjä on yhtaikaa uhattu ja voimakas toimija, joka on valmis puolustamaan itseään ja omia intressejään kansainvälisellä näyttämöllä.

Alateemat, jotka nousivat aineistosta pääteemojen avulla esiin antavat mahdollisuuden käsitellä aihetta yksityiskohtaisemmalla tavalla. Alateemat valikoituivat aineistosta systemaattisen prosessin seurauksena ja ne valottavat pääteemojen paikkansapitävyyden perusteluja. Alateemojen kautta voidaan nähdä pienempinä osina, mistä Venäjän strateginen kulttuuri muodostuu ja ne tekevät diskurssin muutoksen huomaamisesta helpompaa. Analyysin pirstaloituessa pienempiin teemoihin, jotka yhdessä muodostavat isommat tutkimusta ohjaavat teemat, voidaan tehdä mielenkiintoisia löydöksiä. Seuraavaksi analysoidaan hieman alateemoja itsessään:

Ukrainan demonisointi ja valtaus: Ukraina mainitaan vuosipuheissa jatkuvasti, mutta vuosien varrella Putinin puheissa on havaittavissa selkeä muutos suhtautumisessa Ukrainaan. Aluksi, joskin myös huomionarvoisesti, Ukrainaa käsitellään osana laajempaa venäläistä kulttuuripiiriä, mutta myöhemmin diskurssi tiukentuu, korostaen Venäjän historiallisia siteitä Ukrainaan ja näkemystä Ukrainasta eroamattomana osana omaa valtapiiriään. Tämä kehitys huipentuu vuoden 2023 puheessa, jossa Venäjän toimet Ukrainassa esitetään suojelutoimina ja vastauksena lännen aggressiolle. ”Ukrainan demonisointi ja valtaus” alateema on tutkimukselle olennainen teema sen koskiessa nimenomaisesti Ukrainaa, joka on mielenkiinnon kohteena tässä tutkimuksessa. Tässä alateemassa on selkeästi nähtävissä tunne haavoittuvaisuudesta, mutta se sopisi myös ”tunne suurvaltastatuksesta” pääteeman alle.

Historiallinen trauma: Historiallinen trauma on vähemmän aineistosta löytyvä alateema, mutta myös merkittävä strategisen kulttuurin kannalta. Venäjän historiallinen trauma on syvä ja moniulotteinen, juontuen pitkältä aikaväliltä, johon sisältyy sekä Neuvostoliiton että sitä edeltäneen Venäjän keisarikunnan kokemuksia. Puheissa toistuvat viittaukset maan koettelemuksiin ja kärsimyksiin historian saatossa, mukaan lukien poliittiset vainot, taloudelliset haasteet ja sosiaalinen epävakaus, sekä ulkoisen painostuksen ja aggressioiden kohteeksi joutuminen. Vuoden 2014 jälkeen, erityisesti Ukrainan kriisin yhteydessä, puheissa korostuu Venäjän kokema trauma ulkovaltojen, erityisesti länsimaiden, sekaantumisen myötä. Tämä ulkopuolisten vihollisten aiheuttama paine

vahvistaa Venäjän kertomaa tunnetta olla piiritettynä ja tarvetta puolustautua sekä säilyttää itsenäisyytensä ja suvereniteettinsa. Tämä alateema linkittyy vahvasti tunteeseen haavoittuvaisuudesta.

Nato ja länsimainen aggressio: Putinin diskurssissa Naton laajentuminen kohti itää ja länsimaiden ulkopolitiikka nähdään johdonmukaisesti merkittävinä uhkina maan turvallisuudelle ja intresseille. Vuosien saatossa viittaukset tähän alateemat kasvoivat ja muuttuivat varautuneemmiksi ja vihamielisemmiksi. Puheissa Venäjän sotilaalliset toimet Ukrainassa esitetään vastauksena lännen, erityisesti Naton, toimiin ja laajentumispolitiikkaan. Aggressiivinen ulkopoliittinen linja perustellaan Venäjän tarpeella suojata kansallista turvallisuuttaan ja etupiiriään länsimaiden uhilta. Tämä alateema on toistuva puheissa ja sopii hyvin pääteemaan ”tunne haavoittuvaisuudesta”.

Suvereniteetti ja kansallinen turvallisuus: Suvereniteetin ja kansallisen turvallisuuden alateema on jatkuva ja keskeinen elementti Putinin diskurssissa. Hän korostaa Venäjän oikeutta puolustaa itseään, tehdä itsenäisiä päätöksiä kansainvälisessä politiikassa, ja vastustaa minkään ulkovallan sekaantumista sisäisiin asioihinsa monessa eri vuosipuheessa. Tämä näkemys on erityisen selvä Venäjän suhteessa Ukrainaan ja esimerkiksi länsimaiden asettamiin pakotteisiin. Tämä alateema on viimeinen alateema ”tunne haavoittuvaisuudesta” pääteeman alla”.

Kansallinen ylpeys ja etninen perintö: Vuosipuheissa korostetaan usein kansallista ylpeyden ja etnisen perinnön merkitystä, joka on mielenkiintoista strategisen kulttuurin ollessa tutkimuksen keskiössä. Putinin diskurssissa ne ilmenevät ylpeytenä Venäjän historiallisista saavutuksista, kulttuurisista rikkauksista ja merkittävästä asemasta maailmassa. Etninen ja kulttuurinen perintö sekä monia valtionrajoja rikkova venäläinen ”henki” nähdään voimavaroina, jotka vahvistavat Venäjän yhtenäisyyttä ja erityislaatuisuutta. Tämä alateema on keskeinen tutkimuskysymyksen kannalta, sillä edellä mainittuja asioita käytettiin perustelemaan hyökkäystä Ukrainaan. Alateema sopii pääteemaan ”tunne suurvaltastatuksesta”.

Neuvostoliiton mahti ja nostalgia: Vaikka Neuvostoliittoa ei mainita suoraan kovinkaan monta kertaa Putinin vuosipuheissa, on se kuitenkin olennainen osa analyysiä. Neuvostoliiton mahtia ja saavutuksia muistellaan puheissa muutamaan otteeseen nostalgisesti. Tämä nostalgia ilmenee erityisesti viittauksissa Neuvostoliiton suurvalta-asemaan, teolliseen kehitykseen ja sosiaalisen hyvinvoinnin parannuksiin. Vaikka puheet ovatkin pääosin tulevaisuuskeskeisiä, Neuvostoliiton perintö toimii inspiraationa ja perustana Venäjän pyrkimyksille palauttaa menetetty asemansa ja

vaikutusvaltansa maailmassa. Tämäkin alateema sopii osaksi pääteemaa ”tunne suurvaltastatuksesta”.

Venäjän tulevaisuus suurvaltana: Venäjän tavoite vahvistaa asemaansa maailmanpolitiikan suurvaltana on toistuva teema presidentti Putinin puheissa. Tätä teemaa käsitellään tässä tutkimuksessa yhtenä alateemana, vaikka se tarkoittaakin lähes samaa kuin pääteema ”tunne suurvaltastatuksesta”. Merkittävä ero löytyy kuitenkin puheissa esiintyvästä tulevaisuusajattelusta. Venäjän tulevaisuuden visio suurvaltana on monesti toistuva teema puheissa ja liittyy vahvasti Venäjän strategiseen kulttuuriin. Se ilmenee diskurssissa puheena kyvystä puolustaa kansallista turvallisuuttaan, edistää taloudellista kehitystä, vahvistaa sotilaallista kapasiteettiaan ja kehittää strategisia kumppanuuksia muun maailman kanssa.

Aineistosta esiin nostetut alateemat tukevat toinen toisiaan ja yhdessä muodostavat diskursiivisen kokonaisuuden, joka heijastaa Venäjän strategista kulttuuria. Teemojen analyysi osoittaa, että Venäjän puheet heijastavat jatkuvaa pyrkimystä vahvistaa omaa suvereniteettiaan, turvallisuutta, yhtenäisyyttä, kulttuurista ja historiallista identiteettiä sekä vastustusta lännen toimia kohtaan.
Teoreettisessa viitekehyksessä esitellyt Venäjän strategisen kulttuurin peruspilarit ovat selkeästi näkyvissä aineistossa, ja nostetut alateemat tukevat tätä Götzin ja Staunin näkemystä. Näiden teemoja avulla, voidaan sanoa, että Putinilla on ollut ainakin mahdollisuus vaikuttaa strategisen kulttuurin ylläpitämiseen ja muokkaamiseen. On tärkeää huomata pääteemojen päällekkäisyys joissain alateemoissa. Haavoittuvaisuus ja suurvaltastatus kytkeytyvät ja kietoutuvat toisiinsa mielenkiintoisilla tavoilla eri alateemoissa, mutta jako on kuitenkin riittävän merkittävä alateemojen erottelemiselle toiseen niistä. Huomio on kuitenkin tärkeä, sillä ilman erottelun tekoa, Venäjän strateginen kulttuuri koostuu monista eri tekijöistä, jotka linkittyvät toisiinsa.

7.2. Diskurssin muutos

Tässä luvussa analysoidaan alateemojen avulla, minkälaisia muutoksia on tapahtunut presidentti Putinin diskurssissa vuosina 2012–2023. Analyysi antaa mahdollisuuden tehdä myöhemmin johtopäätöksiä siitä, kuinka nämä muutokset eivät ainoastaan kuvasta Venäjän geopoliittisia pyrkimyksiä ja vastauksia globaaleihin haasteisiin, vaan myös paljastavat syvällisemmän prosessin, jossa venäläistä yleisöä on valmisteltu hyväksymään ja tukemaan Venäjän toimia kansainvälisessä kontekstissa, erityisesti suhteessa Ukrainan kriisiin. Näitä prosesseja pyritään löytämään analyysin aikana ja sitomaan yhteen johtopäätöksissä. Analyysi toteutetaan jakamalla se pienempiin, muutaman vuoden kattaviin osiin, jotka auttavat muodostamaan diskurssin muutoksen kaaren ja

havainnollistamaan sitä. Analyysissä keskitytään varsinkin niihin aspekteihin diskurssin muutoksessa, joilla on merkitystä Ukrainan sotaan liittyen.

2012–2013: Identiteetin ja yhtenäisyyden vahvistaminen

Vuosina 2012–2013 Putinin puheet keskittyivät vahvasti venäläisen identiteetin ja yhtenäisyyden rakentamiseen. Tällä ajanjaksolla oli puheissa näkyvissä tavoite Venäjän aseman vahvistamisesta globaalissa järjestelmässä ja pyrkimys erottautua länsimaisista käytänteistä. Näinä vuosina Putin asettaa Venäjän pyrkimykset moninapaiseen maailmaan keskeiseksi tavoitteeksi, joka linkittyy Venäjän suvereniteetin ja vaikutusvallan vahvistamiseen. Nationalismi ja separatismi esitetään uhkina Venäjän yhtenäisyydelle, ja poliittiset repressiot tuodaan osaksi keskustelua osana suvereniteetin säilyttämisen tarvetta. Puheissa oli havaittavissa myös pyrkimys taloudelliseen ja poliittiseen integraatioon Euraasian talousliiton muodossa, joka nähtiin keinona vahvistaa siteitä entisen Neuvostoliiton alueiden kanssa. Tämä ajanjakso, jolloin myös Putin palasi Venäjän presidentiksi, valmisti maaperää monella tapaa seuraavien puheiden sisällölle.

Vuoden 2012 puheessa presidentti Putin kuvaa Ukrainaa osana laajempaa venäläistä identiteettiä, jossa Ukraina ja sen kansa nähdään erottamattomana osana Venäjän historiallista ja kulttuurista perintöä. Putin käyttää puheessaan muun muassa sivilisaatiovaltio-käsitettä luodakseen kuvaa Venäjästä monikansallisena yhtenäisenä valtiona, jossa kaikki etniset ryhmät sulautuvat osaksi "venäläisiä" ja samaa kansaa. Puheissa korostetaan, että myös maailma näkee Venäjän ja sen naapurit, kuten Ukrainan, yhtenäisenä kansana. Puheet heijastavat pyrkimystä yhdistää Venäjää ja Ukrainaa yhteisen historiallisen ja kulttuurisen perinnön kautta, hämärtäen kansallisia rajoja. Vuonna 2013 Putin puhuu taloudellisesta yhteistyöstä ja Euraasian integraatiosta optimisesti, mainiten Ukrainan osallistumisen tähän prosessiin ratkaisuna sen "kasaantuneisiin" ongelmiin. Tässä vaiheessa Ukrainan itsenäisyys ja suvereniteetti vaikuttavat hyväksytyiltä, mutta samalla Venäjän taloudellinen vaikutusvalta ja integraation vetovoima asetetaan esille ratkaisuna Ukrainan haasteisiin, vihjaten siihen, että Ukrainan tulevaisuus ja hyvinvointi ovat tiiviisti sidoksissa Venäjään. Tämä kaikki voidaan nähdä pohjustuksena Ukrainan mustamaalauskampanjalle, jossa Putin iskostaa hiljalleen kansakunnan mieliin kuvan Ukrainasta, joka on osa todellisuudessa osa Venäjää. Puheissa ilmenee halu palauttaa Venäjän arvostettu asema maailmassa, mikä voidaan nähdä myös enteenä Venäjän tuleviin ulkopoliittisiin toimiin.

2014: Krimin liittäminen ja geopoliittisen narratiivin muutos

Vuoden 2014 merkittävät tapahtumat, erityisesti Krimin liittäminen osaksi Venäjää, merkitsivät selkeää käännekohtaa Putinin diskurssissa. Vuosipuheen sävy muuttui huomattavasti aggressiivisemmaksi, ja retoriikassa alettiin korostaa entistä enemmän venäläisen maailman ja historiallisten siteiden merkitystä. Puheessa Ukrainan kuvaus muuttuu dramaattisesti, kun Putin alkaa puhua Ukrainasta ”veljeskansana” ja korostaa Venäjän historiallista yhteyttä ja vastuuta Ukrainan alueen suhteen. Tämä on jatkumoa edellisille puheille ja vuoden 2014 voidaan nähdä selkeänä aloituspisteenä pyrkimykselle vaikuttaa venäläisten näkemykseen Ukrainan suvereniteetista.

Putin viittaa vanhoihin venäläisiin lähteisiin, henkisiin ja uskonnollisiin traditioihin sekä ulkovaltojen sekaantumiseen Ukrainan tapahtumiin, mikä voidaan nähdä pyrkimyksenä viestiä Venäjästä suojelijana ja pelastajana, joka toimii vastauksena länsimaiden aggressiolle. Krimin liittäminen esitettiin "kansan tahtona" ja historiallisten oikeuksien toteutumisena. Vuoden 2014 puhe oli suurin osin tarkoitettu kuvaamaan Venäjää suurvaltana, joka on valmis puolustamaan etnisiä ja kulttuurisia siteitään sekä käyttämään sotilaallista voimaa geopoliittisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Vuonna 2014 Putin tuo puheeseen myös venäläisen filosofin Ivan Iljinin ajatuksia, jotka korostavat venäläistä ortodoksisnationalistista arvomaailmaa. Diskurssissa vahvistetaan käsitystä Venäjästä lännen piirittämänä linnakkeena, mikä luo perustan yleisemmälle valmistautumiselle vastatoimiin. Huomionarvoista on myös, että Venäjän armeijan modernisaatio ja sotilaallisen voiman esittely korostuvat, joka viestii halusta vaikuttaa väestön ”hurmostilaan”. Krimin liittäminen Venäjään osoitti, että Venäjä oli valmis käyttämään sotilaallista voimaa tavoitteidensa saavuttamiseksi ja puheessa tämä valmius oli selkeästi näkyvissä.

2015–2016: Strategisen kulttuurin vahvistaminen

Vuosina 2015 ja 2016 Putinin vuosipuheet keskittyivät entistä enemmän kansallisen suvereniteetin ja itsenäisyyden korostamiseen. Tämä ajanjakso sisälsi myös sellaisen diskurssin, joka maalasi Venäjän piiritettynä linnoituksena, korostaen kansallista yhtenäisyyttä ja valmiutta vastata ulkoisiin uhkiin. Tämä on taas esimerkki, jonka voidaan nähdä osana jatkuvaa valmistelua väestön mielialojen muokkaamiseksi tulevaa konfliktia varten. Lännen vastaisen retoriikan vahvistuminen ja Venäjän esittäminen lännen hegemonisia pyrkimyksiä vastustavana suurvaltana loivat kuvaa Venäjästä, joka seisoo lujana suvereniteettinsa ja kansallisen turvallisuutensa puolesta. Puheissa korostettiin taas Venäjän sotilaallisen voiman kehittämistä ja modernisointia, joka loi kuvaa asekilpailun ja vastakkainasettelun kovenemisesta. Tämän ajanjakson vuosipuheita leimaa Putinin viestintä Venäjästä valtiona, joka on valmis puolustamaan itseään ja etujaan sekä sisäisesti että kansainvälisessä kontekstissa.

Vuosien 2015 ja 2016 puheissa jatketaan suoran viittauksen välttämistä Ukrainaan, mahdollisesti vähätelläkseen meneillään olevaa konfliktia ja normalisoidakseen tilanteen liittämisen jälkeen. Sisäisiin taloudellisiin haasteisiin ja länsimaiden pakotteisiin vastaamisen korostaminen vahvistaa narratiivia Venäjästä piiritettynä linnoituksena. Vuoden 2015 puheessa terrorismi on Isisin myötä suuresti keskiössä kansallisen turvallisuuden uutena uhkana. Putin viittaa Venäjän pitkäaikaiseen rooliin terrorismin vastaisessa taistelussa ja korostaa Venäjän asevoimien kykyä vastata tähän haasteeseen. 2016 Putin käyttää vuoden 1917 vallankumousta varoituksena nykypäivän jakautumisen vaaroista. Yhtenäisyyttä kuvataan isänmaallisuutena, joka yhdistää nyky-Venäjän ja neuvostomenneisyyden. Puhe antaa ymmärtää, että Venäjä ei siedä opposition kritiikkiä ja että kansallinen yhtenäisyys on tärkeää strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän voidaan nähdä miltei olevan suora tunnustus siitä, että tietynlaista strategista kulttuuria ensinnäkin tarvitaan ja toiseksi pyritään muokkaamaan sopivaksi.

2018–2020: Lännen vastustaminen ja moninapaisen maailman vaatimus

Vuosina 2018–2020 Putinin puheet muuttuivat entistä aggressiivisemmiksi ja suorapuheisemmiksi, varsinkin Naton ja Yhdysvaltojen osalta. Puheissa korostettiin jälleen Venäjän suvereniteetin ja turvallisuuden puolustamista, mutta enemmissä määrin myös Venäjän roolia moninapaisen maailmanjärjestyksen edistäjänä. Tämä käsitys perustui ajatukseen, että nykyinen kansainvälinen järjestys oli epäoikeudenmukainen ja että Venäjä voisi auttaa luomaan oikeudenmukaisemman maailman. Tätä ajanjaksoa leimasi myös Venäjän historian romantisointi ja tulevaisuuden suuruuden manifestointi. Puheita vahvisti Venäjän geopoliittiset toimet etenkin Syyriassa, joka symboloi Venäjän palaamista merkittäväksi geopoliittiseksi voimaksi.

Vuosien 2018–2020 puheiden sisällöt ovat keskeisiä tässä tutkimuksessa, sillä niistä on huomattavissa valmistautuminen uuden vuosikymmenen strategisiin objektiiveihin. Tämä ajanjakso on valmistautumista, jossa Putinin diskurssissa on näkyvissä narratiivi, jonka mukaan Venäjä ei ainoastaan reagoi ulkoisiin uhkiin, vaan myös aktiivisesti puolustaa historiallisia etujaan ja venäläistä maailmaa. Ukrainan tilanne nousee yhä keskeisemmäksi, ja Putin esittää Venäjän olevan venäläisten suojelija ympäri maailmaa.

Historiallisen trauman teema ei ole niin näkyvässä roolissa, mikä voi viitata strategiseen päätökseen siirtyä pois menneisyyden kärsimyksistä ja keskittyä enemmän nykyhetken ja tulevaisuuden rakentamiseen. Tämä voi olla pyrkimys vahvistaa Venäjän kansallista itsetuntoa ja kääntää huomio

tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Esimerkiksi vuosien 2018–2020 puheissa esitellään uusia asejärjestelmiä ja vahvistetaan tunnetta sotilaallisesta ylivoimasta. Tämä jakso valmistelee strategista kulttuuria ajatukseen, että Venäjän on oltava yhtenäinen ja valmis puolustamaan itseään myös sotilaallisesti.

2021–2023: Ukrainan konflikti ja strategisen narratiivin huipentuma

Vuodet 2021 ja 2023 ovat monella tapaa erilaisia diskurssin suhteen, mutta niitä on silti mielekästä käsitellä yhdessä. On huomionarvoista todeta, että vuosipuhetta ei pidetty vuonna 2022. 2023 puhe merkitsi diskurssin radikaalia kärjistymistä, kun taas vuoden 2021 puhe on tutkimuksen kannalta merkittävä sen ajankohdan vuoksi (vuosi ennen laajamittaista hyökkäystä Ukrainaan).

Vuoden 2021 puheessa diskurssin sävy muuttuu tutkimuskysymyksen kannalta mielenkiintoisella tavalla ja voidaan sanoa, että siinä on selvästi näkyvissä seuraavan vuoden suunnitelmat Ukrainan suhteen. Voi myös olla, että suunnitelmat olivat olemassa, mutta tarkkaa vuotta ei oltu valittu. Venäläistä yleisöä oli jo systemaattisesti valmisteltu monta vuotta hyväksymään Venäjän toimet Ukrainassa, ja 2021 puhe oli tässä suhteessa viimeinen silaus.

Vuoden 2021 puheessa presidentti Putin syyllistää ensimmäistä kertaa ”kollektiivisen lännen” Valko-Venäjän ”vallankaappauksen ja presidentin murhayrityksen järjestämisen” ja Ukrainan ”aseellisen vallankaappauksen” tuomitsematta jättämisestä. (Tutkimusprosessi kappaleesta)

Putinin diskurssissa on nähtävissä muitakin uusia vivahteita, jotka viestivät tiukentuneesta asenteesta. Vuoden 2021 puheessa puhutaan esimerkiksi ”punaisesta viivasta”, jonka tarkoitus oli luoda pelote länsimaisille pyrkimyksille laajentaa vaikutuspiiriään. Puheen tarkoituksena voidaan nähdä olevan venäläisen yleisön lisätotuttaminen ajatukselle, että ulkopuoliset toimijat toivovat Venäjälle pahaa.

Vuonna 2022 tapahtunut laajamittainen hyökkäys Ukrainaan on vuoden 2023 vuosipuheessa keskiössä. Puheessa hyökkäys esitetään väistämättömänä toimena Venäjän turvallisuuden varmistamiseksi ja venäläisen maailman suojelemiseksi. Perustelut seuraavat pitkälti aiempina vuosina esitettyjä huolia. Vuoden 2023 puheessa hyökkäystä perusteleva diskurssi ei siis ole yllättävää, kun otetaan huomioon vuosien mittaan rakennettu narratiivi, joka valmisteli venäläistä yhteiskuntaa ajatukseen, että konflikti on välttämätön ja oikeutettu. Puheessa konflikti esitettiin lännen laajenemispyrkimysten torjunnaksi ja venäjänkielisen väestön suojeluna. Toistuvat viittaukset "kotimme suojelemiseen" ja "rajattoman lännen vallan" torjuntaan liittyvät pitkäaikaiseen

diskursiiviseen teemaan tiukkana pysymisestä vihamielisiä ulkoisia vaikutteita vastaan. Myös taistelua ”natsismia” vastaan on paljolti esillä, joka on aikaisemmissa puheissa vähemmän käytetty ajatus.

Tarkemmin katsottuna vuoden 2023 puheessa Ukraina nähdään lännen orjuuttamana, ja länttä syytetään Ukrainan nationalistien tukemisesta Venäjää vastaan. Puheessa on mukana myös kriittisiä huomioita länsimaiden kulttuurista ja arvoista, jotka Venäjän näkökulmasta uhkaavat perinteistä elämäntapaa. Kansallisen ylpeyden teema on vahvasti puheessa läsnä ja se linkitetään erityisesti Venäjän sotilaalliseen mahtiin. Puheessa korostetaan, kuinka sotilaalliset toimet ja voima ovat keskeisiä Venäjän kansallisen identiteetin kannalta ja ylpeyden lähteitä.

Vuoden 2023 puhetta on mielenkiintoista tarkastella tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksen kannalta, sillä se antaa vertailukohdan aiempien vuosien puheille. Puheessa käytetään paljon aiempina vuosina käytettyjä teemoja ja siinä voidaan nähdä luotettavan siihen, että yleinen mielipide on paikassa, jossa se on vastaanottavainen ja hyväksyvä Venäjän toimille Ukrainassa.

Yhteenveto analyysistä

Vladimir Putinin puheiden diskurssi vuosien 2012–2023 välillä on käynyt läpi merkittävän evoluution. Alkuvaiheessa keskityttiin Ukrainan esittämiseen osana laajempaa venäläistä sivilisaatiota, korostettiin kansojen historiallista yhteenkuuluvuutta ja pyrittiin luomaan positiivista kuvaa Venäjän tulevaisuudesta. Tämä kehystys palveli venäläisen identiteetin ja historiallisen yhteenkuuluvuuden vahvistamista, mikä lopulta oli keskeinen aspekti Ukrainan sodan oikeuttamisessa.

2013 diskurssi laajeni taloudellisen integraation ja Euraasian talousunionin idean edistämiseen, jolla pyrittiin lujittamaan Venäjän asemaa alueellisena suurvaltana. Taloudellisen yhteistyön teemat peittivät alleen poliittisen dominoinnin pyrkimyksen. Diskurssi alkoi siirtyä kohti aggressiivisempaa ulkopolitiikkaa ja vaikutusvallan kasvattamiseen vanhalla Neuvostoliiton alueella.

Diskurssin kehitys näkyy erityisen selvästi vuoden 2014 puheessa. Krimin liittämisen myötä puheessa alettiin suoraviivaisemmin maalata kuvaa Ukrainasta lännen nukkena ja Venäjää vahingoittavana valtiona. Tällainen ahdistus ulkomaailmaa kohtaan johtaa "venäläiseen piiritetyn linnakkeen logiikkaan" (Igumnova 2011, s. 264). Diskurssi muuttui yhtenäisyyden ja kansallisen identiteetin korostamisesta kohti suoraa konfliktin ja lännen vastustamisen oikeuttamista.

Seuraavina vuosina Putinin puheissa on nähtävissä vuosi vuodelta enemmän pyrkimys luoda kuvaa Venäjästä historiallisten vääryyksien korjaajana, suurvaltastatuksen renessanssista ja venäläisen kulttuurin suojelemisesta. Diskurssi muuttui suhteellisen hienovaraisesta suostuttelusta ja taloudellisista argumenteista avoimeen historialliseen revisionismiin ja sotatoimien oikeuttamiseen, heijastaen Venäjän ulkopolitiikan pyrkimystä muokata kansainvälistä järjestystä omaksi edukseen. Diskurssi puheissa on systemaattisesti kehittynyt ja rakentanut kuvaa Venäjästä suurvaltana, joka ei ainoastaan puolusta historiallisia intressejään vaan myös vastustaa lännen hegemonisia pyrkimyksiä.

Kokonaisuudessaan diskurssin muutos on linjassa tämän tutkimuksen hypoteesien kanssa. Diskurssi on vaihdellut kansallisen suvereniteetin ja historiallisen suuruuden korostamisesta globaalin toimijan roolin vahvistamiseen ja lännen vastustamiseen, retoriikan kärjistyen vuosi vuodelta. Venäjän strategisen kulttuurin muokkaus ja eri aspektien painottaminen näyttää olleen tietoinen pyrkimys ja diskurssin evoluutio paljastaa, kuinka Venäjä on valmistellut yhteiskuntaansa ja muokannut kansallista mielipidettä tukemaan toimiaan Ukrainaan liittyen. Historiallisten, etnisten ja kulttuuristen siteiden korostamisen kautta Putinin puheet pyrkivät uudelleenmuotoilemaan venäläisen kansakunnan käsitettä sisällyttämään Ukrainan.

Konstruktivistisen viitekehyksen puitteissa tämä diskurssin kehitys voidaan tulkita strategiseksi sosiaalisen todellisuuden rakentamiseksi, jonka tavoitteena on muokata venäläisen yleisön käsityksiä ja strategista kulttuuria. Puheet ovat välineellinen keino kansallisen narratiivin muodostamisessa, joka oikeuttaa Venäjän toimia Ukrainassa ja vahvistaa venäläistä identiteettiä ulkoisia uhkia vastaan.

7.3. Tulosten vertailu ulkopolitiikan tapahtumiin

Tämän luvun tavoitteena on tutkimusta selkeyttävistä syistä yhdistää tärkeimmät tapahtumat Ukrainassa vuosina 2012–2023 ja Vladimir Putinin diskurssin muutokset. Tämä paljastaa syy-seuraussuhteita ja antaa mahdollisuuden esitellä Putinin diskurssin kehitystä suhteessa merkittäviin sotilaallisiin toimiin Ukrainassa. Selkeytettynä tässä luvussa pyritään vastaamaan kysymykseen: Mitä Putin sanoi ja mitä sitten teki?

Vuonna 2012 Putinin palatessa Venäjän presidentiksi, hänen puheensa keskittyivät venäläisen identiteetin ja yhtenäisyyden vahvistamiseen. Hän korosti yhä enemmän "venäläisen maailman" ("Russki Mir") käsitettä, joka perusteli Venäjän oikeutta suojella venäläisiä ja venäjänkielisiä väestöjä ulkomailla. Hän esitti Ukrainan ja sen kansan erottamattomana osana Venäjän historiallista

ja kulttuurista perintöä. Samanaikaisesti Ukrainassa oli meneillään muutoksen aalto. Puheissa oli näkyvissä huoli Ukrainan länsimaalaistumisesta. Vuoden 2013 lopulla Ukrainassa alkoi tapahtua, kun Euromaidan-protestit syttyivät vastalauseena presidentti Viktor Yanukovychin päätökselle olla allekirjoittamatta assosiaatiosopimusta Euroopan Unionin kanssa. Protestit ilmensivät syvää pettymystä ja halua lähentyä Eurooppaa, mikä oli suorassa ristiriidassa Putinin tavoitteiden ja puheiden diskurssin kanssa.

Ennen vuotta 2014, Vladimir Putinin diskurssi heijasteli protestien jälkeistä tilannetta ja keskittyi Venäjän suvereniteetin ja itsenäisyyden vahvistamiseen. Diskurssi tässä vaiheessa oli vielä suhteellisen maltillista, vaikka hän ilmaisikin huolensa NATO:n laajentumisesta itään ja EU:n vaikutuksen kasvusta entisen Neuvostoliiton alueella, joka liittyi selvästi Ukrainan tilanteeseen.

2014 Krimin niemimaa liitettiin Venäjään kiistanalaisen kansanäänestyksen jälkeen, mikä herätti kansainvälistä paheksuntaa ja johti talouspakotteisiin Venäjää vastaan. Putinin käyttämä diskurssi muuttui aggressiivisemmaksi tämän myötä. Puheissaan hän korosti Venäjän historiallista oikeutta Krimiin, puhuen "kansan tahdosta" ja "historiallisten oikeuksien toteutumisesta". Vuoden 2013 puheesta pystyy näkemään muun muassa aiemmin mainittuja teemoja, jotka jälkeenpäin voidaan yhdistää vuoden 2014 tapahtumiin ja niiden perusteluihin. Diskurssi koskien suvereniteettia ja kulttuurista perintöä ovat osa Krimin liittämisen sanoitetuista syistä.

Seuraavina vuosina, 2015 ja 2016, Putinin puheet korostivat entisestään kansallista suvereniteettia ja Venäjän asemaa piiritettynä linnoituksena. Putin alkoi suoremmalla tavalla maalaaman kuvaa ulkoisista uhista. Tämä diskurssin muutos heijasti Venäjän pyrkimyksiä vastata länsimaiden pakotteisiin ja kansainväliseen eristykseen. Samaan aikaan solmittiin Minskin sopimukset, tavoitteena saavuttaa rauhanomainen ratkaisu Itä-Ukrainan konfliktiin. Vaikka sopimukset vähensivät väkivaltaisuuksia, ne rikottiin useasti, ja konflikti jatkui.

2018 alkaen Putinin puheet muuttuivat entistä suorapuheisemmiksi, korostaen lännen vastustamista ja Venäjän roolia moninapaisen maailmanjärjestyksen edistäjänä. Diskurssi alkoi kuvastaa Venäjän pyrkimyksiä globaalin asemansa vahvistamisessa. Samaan aikaan tapahtui niin sanottu Kertšinsalmen tapaus, jossa Venäjän laivasto takavarikoi kolme ukrainalaista alusta. Hän syytti Ukrainaa provokaatioista ja korosti Venäjän oikeutta puolustaa itseään ja turvata oma alueellinen koskemattomuutensa. Ukrainan demonisointi ja väläyttely siitä, että Venäjä on toden teolla uhattuna, alkoi kasvaa.

Vuoden 2021 puhe on merkittävä, sillä seuraavana vuonna Venäjä käynnistäisi laajamittaisen hyökkäyksen Ukrainaan. Vuoden 2021 puhe jatkoi melko samoilla teemoilla kuin aikaisemmin, sitä kuitenkin kärjistäen. Puhe ”punaisesta viivasta” ilmaantui ja läntisen maailman kuvattiin haluavan Venäjän tuhoa. Ukrainan, tai ainakin sen valtiojohdon nähtiin kuuluvan tähän Venäjän tuhoa haluavaan liittoutumaan. Tärkeä ja huomionarvoinen lause vuoden 2021 puheessa oli ”Venäjän vastaus tulee olemaan epäsymmetrinen, nopea ja kova. (Putin 2021) Loppuvuodesta Venäjän armeija alkoi mobilisoitua ja kerätä joukkojaan kasaan. 24.2.2022 hyökkäys aloitettiin laajalla rintamalla ja kahdeksan vuotta jo kestänyt konflikti saavutti kiehumispisteensä. Vuoden 2023 puheessa hyökkäystä Ukrainaan esitettiin väistämättömänä toimena Venäjän turvallisuuden varmistamiseksi. Puheessa Putin perusteli hyökkäystä useilla argumenteilla, kuten "Naton uhkan torjumisella", "Ukrainan demilitarisoinnilla ja natsien torjumisella" ja "venäläisten suojelulla". Samat teemat, mitä vuosipuheissa oli totuttu kuulemaan kymmenen vuoden ajan, oli läsnä sodan perusteluissa.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1. Vladimir Putinin pyrkimykset

Tässä tutkimuksen johtopäätösluvussa pyritään vastaamaan kysymykseen siitä, onko Vladimir Putinilla ollut tarkoituksena käyttää vuosipuheitaan hyväksi Venäjän strategisen kulttuurin ylläpitämisessä, vahvistamisessa tai muokkaamisessa, valmistaakseen maan väestöä sotatoimille Ukrainassa. Johtopäätökset pohjautuu tutkimuksen aikana kerättyihin havaintoihin ja näiden havaintojen syvälliseen tarkasteluun, ottaen huomioon tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat ja strategisen kulttuurin konseptuaalisen merkityksen. Sosiaalisen konstruktivismin tarjoama tiedonfilosofinen kehys tukee johtopäätösten pätevyyttä, sillä se korostaa ymmärrystä siitä, miten yhteiskunnalliset rakenteet muovautuvat diskursiivisen toiminnan kautta.

Koko tarkastelun kohteena olleen ajanjakson ajan Putinin puheet ovat vuosien saatossa kehittyneet merkittävästi, alkaen hienovaraisista viitteistä Ukrainan ja Venäjän historiallisiin ja kulttuurillisiin kytköksiin, ja edeten kohti selkeämpää sotilaallista, poliittista ja taloudellista vastarintaa korostavaa diskurssia. Venäjän tilanne maailmassa kehystetään yhä enemmän Venäjän suvereniteetin puolustamisen, Venäjän suurvallan aseman palauttamisen ja kansallisen yhtenäisyyden ympärille. Vaikka empiirinen data suorista maininnoista ei tarjoakaan tyhjentävää kuvaa diskurssin evoluutiosta, on selvää, että puheissa ilmenee strategisen kulttuurin aspektien korostuminen ja voimistuminen ajan kuluessa.

Tehty analyysi paljastaa harkitun ja johdonmukaisen pyrkimyksen käyttää jo aiemmin muodostunutta strategista kulttuuria hyväkseen ja käyttää sen teemoja muovatakseen venäläistä ymmärrystä koskien Ukrainaa. Diskurssissa korostetaan etenkin Venäjän suvereniteettia, historiallisia siteitä Ukrainaan ja lännen Venäjän vastaisia pyrkimyksiä, korostaen Venäjän vastarintaa, itsenäisyyttä ja yhtenäisyyttä. Tutkimuksen tulokset ovat linjassa Anneli Portmanin (2014) ajatusten kanssa, joiden mukaan Putin puhuu kuin tsaari. Kun Suomi siirtyi Ruotsin vallasta Venäjän helmaan vuonna 1809, tsaari Aleksanteri I puhui siirtymästä hyvin samoin tavoin kuin presidentti Vladimir Putin puhui 18.3.2014 Krimin alueen liittämisestä Venäjään (Portman 2014). Putin on systemaattisesti rakentanut kuvaa Venäjästä suurvaltana, jonka historialliset ja kulttuuriset siteet Ukrainaan oikeuttavat sen toimet alueella. Analyysi osoittaa, että strateginen kulttuuri ei ole pelkästään passiivinen tausta, vaan aktiivinen ja hyödynnetty väline, jonka avulla Putin pyrkii saavuttamaan geopoliittisia tavoitteitaan. Strategista kulttuuria käytetään määrittelemään, miten venäläiset näkevät itsensä maailmassa ja suhteessa entisiin Neuvostoliiton maihin. Putin ei siis ainoastaan ylläpitänyt, vaan myös aktiivisesti uudelleenmääritteli Venäjän strategista kulttuuria. Putinin diskurssi suurvallasta ja haavoittuvuudesta ei heijasta pelkästään hänen arvojaan ja uskomuksiaan vaan myös edistää kansallisen yhtenäisyyden tunnetta kaikkien poliittisten ryhmien ja kansalaisten keskuudessa hänen itse määrittelemänsä "kansallisen agendan" tukemiseksi. (Isik 2024, 1–12) Hän teki tämän korostamalla Venäjän sotilaallista modernisointia, kykyä vastata globaaleihin haasteisiin, ja pyrkimystä moninapaisen maailmanjärjestyksen edistämiseen. Puheissa myös viitataan Venäjän haluun suojella kansalaisiaan ja venäläisiä arvoja ulkoisilta uhkilta, mikä on linjassa perinteisen strategisen kulttuurin kanssa, mutta myös laajentaa sen merkitystä nykygeopoliittisessa kontekstissa.

Putinin diskurssin evoluutio Ukrainan kysymyksessä osoittaa selkeää narratiivin eskalaatiota. Ukrainan kuvaamisesta veljellisenä kansakuntana ja strategisesti kiinnostavana alueena, puheet siirtyivät kuvaamaan Ukrainaa alueena, jota käytetään Venäjän intressien vastaisena lännen ”nukkena” ja valtiojohtoa kuvataan ”uusnatsihallintona”. Tämänkaltainen diskurssi tarjoaa perustelun ensin Krimin liittämiselle ja myöhemmin laajemmille sotilaallisille toimille Ukrainassa, esittäen ne suojelevina ja yhdistävinä toimina. Puheiden strateginen käyttö historiallisten ja kulttuuri-identiteetin teemojen vahvistamiseksi on ollut keskeistä kotimaisen tuen keräämisessä sekä ”piiritetyn linnakkeen” kuvan maalaamisessa ja näin ollen strategisen kulttuurin vahvistamisessa. Tulokset ovat yhtenäisiä Cadierin ja Lightin näkemyksestä asiasta: ”Putinin ulkopolitiikan lausunnoista Krimin liittämisen jälkeen voidaan havaita uusi "ideologinen käännös", mikä saattaa

tarkoittaa, että Venäjän ulkopolitiikan taustalla olevat periaatteet ovat muuttumassa”. (Cadier & Light 2015, 204)

”Vallanpitäjien parissa on ollut neuvostonostalgiaa jo pitkään. Mutta jostain syystä he alkoivat aktiivisesti käyttää sitä hyväkseen nyt. Sekä verbaalisina ilmaisuina, poliittisina muotoiluina että johtamismetodeina”, tunnettu tutkija Aleksei Makarkin sanoo. (Niemeläinen, 2023)

Tuloksia on mielenkiintoista ja hyödyllistä pohtia myös aiemman tutkimuksen valossa. Onat Isik (2024) kirjoittaa Venäjän strategista kulttuuria koskevassa artikkelissaan, että Ukrainan kriisin ”juurisyyt” on tunnistettu osaksi Venäjän ”suurvalta”-ilmaisua Naton laajentumista vastaan alueella, mutta täytyy muistaa historialliset kokemukset ja ideat, jotka muokkaavat tätä suurvaltapolitiikkaa ja strategista ajattelua. Isik viittaa myös haavoittuvaisuuden tunteeseen toteamalla: ”Venäjän selviytymisen suurvaltana riippuvan Moskovan poliittisesta hallinnasta kotimaisessa ympäristössä ja vaikutuspiirissä ’lähiulkomailla’. Hän myös kertoo Putinin puhuneen jo vuosituhannen vaihteessa Venäjän suurvalta-aseman olevan edellytys Venäjän geopoliittiselle ja kulttuurilliselle olemassaololle. Onat tunnistaa artikkelissaan monia samoja asioita, mitä tässä tutkimuksessa on nostettu aineistosta esiin. Onatin mukaan monien muidenkin Venäjä-tutkijoiden mukaan, Putinin yksi suurimmista tavoitteista on Neuvostoliiton vallan elvyttäminen ja hän käyttää perusteina usein erilaisia suurvaltaan ja uhkiin liittyvää diskurssia. Nykyisen venäläisen strategisen kulttuurin rakentamisessa länsi, lopullisena ja uhkaavana "muuna", on pelannut merkittävää roolia (Igumnova, 2011) Tämän tutkimuksen analyysi tukee tätä näkemystä ja laajentaa käsitystä, mistä nämä ”sateenvarjotermit” muodostuvat. Myös Norbert Eitelhuber (2009, 27) vahvistaa tämän tutkimuksen lähtökohtia ja johtopäätöksiä toteamalla: ”Venäjän strategisen kulttuurin kehityksen seurauksena on lähes pakkomielteinen käsitys yleisestä uhasta Venäjän suvereniteetille ja alueelliselle eheydelle”. Venäjä on siis sekä tämän tutkimuksen, että muun tutkimuskirjallisuuden mukaan suurvalta statusta havitteleva, hieman paranoidi toimija kansainvälisessä politiikassa ja tämän tutkimuksen mukaan tätä käytetään myös hyväksi diskurssissa.

Abduktiivisen analyysin kautta löydetyt alateemat palvelevat kaikki samaa päämäärää: luoda ja vahvistaa venäläistä yhtenäisyyttä ja valmiutta sotilaallisiin toimiin. Strategisen kulttuurin muokkaamisessa ja väestön valmistelussa sotaan Ukrainan kanssa nämä teemat yhdistyvät viestiksi, jossa korostetaan Venäjän oikeutusta puolustaa itseään ja "historiallisia maitaan", kuten Putin usein viittaa Krimiin ja Itä-Ukrainaan. Diskurssin muutos vuosien varrella heijastaa Venäjän sotilaallisia toimia ja strategista narratiivia, jossa Venäjän toimet esitetään vastauksena ulkoisiin uhkiin ja maan

historiallisen suuruuden palauttamisen pyrkimyksenä. Kuchinsin ja Zevelevin jo vuonna 2012 esittämä ajatus Putinin puheiden kehityksestä suhteessa Venäjän ulkopolitiikkaan näyttää pitävän paikkansa myös seuraavana vuosikymmenenä:

"Putinin puheiden kehitys on linjassa Venäjän ulkopolitiikan muutosten kanssa, mikä heijastaa puheiden ja strategisten valintojen välistä vuorovaikutusta." - Kuchins & Zevelev (2012)

Tutkimuskysymyksen osalta voidaan todeta, että Putin on ehdottomasti käyttänyt puheitaan strategisena työkaluna strategisen kulttuurin muokkaamiseksi. Putinin puheissa on selkeästi näkyvissä pyrkimys vaikuttaa yleisen mielipiteen muodostumiseen, joka tukee Venäjän sotilaallisia pyrkimyksiä ja strategisia tavoitteita. Götzin ja Staunin (2022) erittelemät venäläisen strategisen kulttuurin peruspilarit ovat selkeästi havaittavissa puheissa. Haavoittuvuuden ja suurvalta-aseman teemat ovat toimineet katalysaattoreina, jotka ovat syventäneet kansallista yhtenäisyyttä ja valmiutta sotilaallisiin toimiin, samalla kun ne ovat vahvistaneet kansallista itsetuntoa ja uskoa maan suurvalta-asemaan. venäläisen strategisen kulttuurin piirteet ovat luoneet ideologisen ympäristön, joka ohjaa sen politiikkavalintoja koskien Venäjän lähestymistapaa vastuuseen suojaamiseksi, rajoittaa päättäjien päätöksiä kannustaen ja estäen tiettyjen politiikkasuuntien valitsemista, ja määrittelee sopivan käyttäytymisen (Dagi 2020, 370–386).

Tutkimus osoittaa, miten diskurssia voidaan käyttää kansallisen mielialan ja asenteiden muokkaamisessa, erityisesti konfliktin ja kansainvälisen jännitteen aikoina. On kuitenkin muistettava, että abduktiivinen analyysi lepää suurelta osin sen varassa, mitä tutkija tuo tutkimukseen, sillä siihen vaikuttaa mittavasti tutkijan historia. Odottamattomat löydökset eivät ole pelkästään sattumia; ne riippuvat teoreettisesti herkistetystä havainnoijasta. Timmermans & Travory 2012, 173) Tutkimuksen avulla voidaan ymmärtää syvällisemmin, kuinka Venäjän valtiojohto on valmistellut kansaansa kohtaamaan haasteet ja toimimaan sotilaallisesti Ukrainassa. Johtopäätökset korostavat tarvetta jatkuvalle analyysille siitä, miten Venäjä käyttää strategista kulttuuriaan geopoliittisten tavoitteidensa saavuttamiseen. On tärkeää ymmärtää, miten diskurssi vaikuttaa kansalliseen identiteettiin ja strategiseen kulttuuriin, sillä ne voivat tarjota ennakkovaroituksia Venäjän tulevista toimista kansainvälisellä näyttämöllä.

8.2. Kontribuutiot sosiaaliseen konstruktivistiseen teoriaan

Tämä tutkimuksen johtopäätökset ovat pitkälti linjassa sosiaalisen konstruktivismin kanssa. Tutkimus on pyrkinyt antamaan kuvan siitä, kuinka puheet eivät ainoastaan heijasta kulttuuria vaan myös luovat

sitä, tarjoten näkökulman eri toimijoiden rooliin konstruktivistisessa ymmärryksessä. Vaikka konstruktivismi voi edustaa ”paradigmaattista haastetta strukturaaliselle realismille nykyisessä tieteessä, useimmat strategisen kulttuurin kannattajat ovat omaksuneet vaatimattomamman tavoitteen "tuoda kulttuuri takaisin" kansallisen turvallisuuspolitiikan tutkimukseen” (Lantis 2002, 113). Tähän on myös tämä tutkimus pyrkinyt.

Diskurssin voima sekä strategisen kulttuurin, että sosiaalisen konstruktivismin kontekstissa on merkittävä. Putinin puheiden kautta tapahtuva strategisen kulttuurin uudelleenmäärittely ja yleisön valmistelu sotatoimiin osoittaa, kuinka puheet voivat luoda ja vahvistaa kollektiivista identiteettiä sekä yhtenäisyyttä, mikä heijastaa sosiaalisen konstruktivismin ajatuksia diskurssin merkityksestä. Tutkimus korostaa, kuinka strateginen kulttuuri ei ole staattinen, vaan dynaaminen ja neuvoteltavissa oleva konstruktio, jonka muovaamisessa diskurssi on avainasemassa.

Tulevaisuuden luominen ja yleisön valmistaminen strategisen kulttuurin kautta nostaa esiin kysymyksen siitä, kuinka paljon puheet luovat kulttuuria ja kuinka paljon ne heijastavat olemassa olevaa kulttuuria. Tässä tutkimuksessa sosiaaliseen konstruktivismiin nojaten, voidaan todeta, että Putinin tapauksessa puheet eivät ainoastaan heijasta Venäjän strategista kulttuuria, vaan ne myös aktiivisesti luovat ja muokkaavat sitä, valmistellen kansalaisia tulevaisuuden geopolitiikkaan. Tutkimus osoittaa, että puheilla on merkittävä rooli ei ainoastaan kulttuurin heijastajana, vaan myös sen luojana.

Strategisen kulttuurin muokkaaminen on sosiaalisen konstruktion prosessi. Tämä prosessi vaikuttaa yksilöiden ja ryhmien käsityksiin, identiteetteihin ja toimintaan. Tutkimus näin ollen tarjoaa panoksen konstruktivistisen teorian ymmärrykseen, osoittaen, kuinka valtionjohtajat voivat käyttää diskurssia strategisen kulttuurin muokkaamiseen ja kansallisen identiteetin vahvistamiseen.

Sosiaalisen konstruktivismi ja strateginen kulttuuri voivat tulevaisuudessa tarjota mielekkäitä kehyksiä jatkotutkimukselle. Miten esimerkiksi Putin muokkaa venäläistä käsitystä Suomesta? Vaikka tutkimus keskittyy Venäjään ja Ukrainaan, sen oivallukset ovat sovellettavissa laajemmin ymmärtämään, kuinka eri valtiot ja toimijat voivat käyttää diskurssia strategisen kulttuurin muokkaamiseen, kansallisen identiteetin vahvistamiseen ja yleisön valmisteluun tulevaisuuden haasteisiin.

8.3. Loppuhuomautukset ja tutkimuksen rajoitteet

On tärkeää huomauttaa ja painottaa, että tämä tutkimus on keskittynyt nimenomaisesti Vladimir Putinin diskurssiin tietyn aikarajauksen puitteissa sekä tiettyjen puheiden kontekstissa ja strateginen kulttuuri keskiössä. Tämä näkökulma ja lähestymistapa on vain yksi monista, joita voidaan käyttää Venäjän strategian ja Ukrainan sodan mahdollistajien tutkimiseen. Eskolan ja Suorannan (2008, 145) mukaan "tulkintojen hedelmällisyys ja osuvuus ovat kiinni tutkijan tieteellisestä mielikuvituksesta". Tätä mielikuvituksen käyttöä on jonkin verran ollut tässä tutkimuksessa nähtävissä. Moniulotteisemmalla lähestymistavalla, ottaen huomioon Venäjän strategisiin valmisteluihin vaikuttaneet muutkin tekijät, on mahdollista saada kattavampi kuva aiheesta. ”Jokaisen kirjoittajan, joka ryhtyy tehtävään kirjoittaa kirja strategisesta kulttuurista ja sodankäyntitavoista tähän aikaan, on myönnettävä, että valmis tuote kantaa "tentatiivisen tutkimuksen" leimaa.” (Sondhaus 2006, 28) Tämä tarkoittaa, että tutkimuksessa on näkyvissä tutkijan oma positio ja ennakkoasenteet, eikä ole välttämättä toistettavissa ja siten tutkimuksellisesti hatara. Kokonaisvaltaisemmissa tutkimuksissa aiheesta ei tule sivuuttaa muita olennaisia tekijöitä, kuten diplomaattiset keskustelut, sotilaallinen valmistautuminen ja median rooli. Vaikka pyrkimys määritellä kulttuurin rooli strategiassa voi joskus kärsiä tarkkuuden puutteesta, keskustelu kulttuurin vaikutuksesta on edelleen asiaankuuluvaa (Al-Rodhan, 2015).

Pohdittaessa lisää tämän tutkimuksen rajoituksia ja mahdollisia jatkotutkimuksen suuntia, on syytä painottaa syy-seuraussuhteiden arvioinnin merkitystä. Tätä tutkimusta on ohjannut sosiaalinen konstruktivismi, joka on antanut mahdollisuuden lähteä vastaamaan tutkimuskysymykseen oletuksena, että puheet eivät vain heijasta olemassa olevaa strategista kulttuuria, mutta myös muovaavat sitä ja toimivat ulkopoliittisia toimia ennakoivina välineinä. Jatkotutkimuksessa olisi tärkeää lähestyä myös eri näkökulmin aihetta. Eri teoreettinen viitekehys ja taustaolettamat saattaisivat antaa erilaisia vastauksia tutkimuskysymykseen. On myös tärkeää huomauttaa, että vaikkakin vuosipuheet ovat ehdottomasti ainutlaatuisia Putinin julkisten puheiden kontekstissa, jatkotutkimuksessa olisi arvokasta analysoida myös muita hänen puheitaan ja muiden johtohahmojen puheita saadakseen kattavamman ymmärryksen Venäjän strategisesta viestinnästä.

Strateginen kulttuuri tuo mukanaan identiteettejä, ajatuksia ja kertomuksia kansainvälisen politiikan teoreettiseen tarkasteluun. Sen lähtökohtana on oletus, että valtioita ei voida tarkastella puhtaasti rationaalisina toimijoina, jotka pyrkivät maksimoimaan etunsa, ja että kulttuurillinen lähestymistapa on tarpeen ymmärtääksemme täysin niiden käyttäytymistä ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla

(Snyder 1977; Wendt 1999). Tutkielmassa on pyritty uudenlaisella tavalla näyttämään, kuinka valtiojohto valmistautuu sotaan korostamalla kulttuurin ja otollisen yleisen mielipiteen merkitystä. Tutkimus avaa mahdollisuuksia jatkotutkimukseen strategisen kulttuurin muodostumisen ja manipuloinnin dynamiikasta kansainvälisten konfliktien yhteydessä. Tutkimus on pyrkinyt edistämään ymmärrystä siitä, kuinka diskurssi voidaan aseistaa väestön valmistelemiseksi sotaan. Putinin voittaminen sotilaallisesti ei luo pitkäaikaista rauhaa alueella, vaan pikemminkin riskiä toistuville samanlaisille ja strategisille valinnoille tulevissa Moskovan johtajissa (Isik 2024, 1–12). Pysyvä rauha voidaan saavuttaa vain hylkäämällä vallitseva strateginen kulttuuri.

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuus

Åslund, A. (2015). *Ukraine: What went wrong and how to fix it.* Peterson Institute for International Economics.

Berger, P. L., & Luckmann, T. (1967). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Anchor Books.

Buchler, J. (1955). *Philosophical writings of Peirce*. Dover.

Cadier, D., & Light, M. (2015). *Russia's foreign policy: Ideas, domestic politics, and external relations.* Palgrave Macmillan UK.

Charap, S., & Colton, T. J. (2017). *Everyone loses: The Ukraine crisis and the ruinous contest for post-Soviet Eurasia.* Taylor and Francis.

Checkel, J. T. (1998). *The constructivist turn in international relations theory.* World Politics.

Chilton, Paul. (2004). *Analyzing political discourse: Theory and practice.* London: Routledge.

Dagi, D. (2020). *The Russian Stand on the Responsibility to Protect: Does Strategic Culture Matter?* Journal of Asian security and international affairs. 370-386. Web.

Dey, I. (1993). *Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientists.* Routledge, London.

Desch, M. (1998). *Culture clash: Assessing the importance of ideas in security studies.* MIT Press.

Eitelhuber, Norbert. (2009). *The Russian Bear: Russian Strategic Culture and What it Implies for the West.* Connections. The quarterly journal. 1-28. Web.

Elkins, D. J., & Simeon, R. E. B. (1979). *A cause in search of its effect, or what does political culture explain?* Comparative Politics.

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). *The qualitative content analysis process.* Journal of Advanced Nursing.

Eriksson, K., & Lindström, U. Å. (1997). *Abduction—a way to deeper understanding of the world of caring.* Scandinavian Journal of Caring Sciences.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen.* (8 ed.). Tampere: Vastapaino.

Evans, Jonathan & Fruela Fernandez. (2018). *The Routledge Handbook of Translation and Politics.* London: Routledge.

Fairclough, Norman. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language.* N.p.: Print.

Fierke, K.M. (2002). *Links across the abyss: Language and logic in international relations.* International Studies Quarterly.

Foucault, M. (1974). *The archaeology of knowledge.* N.p.: Print.

Giles, K. (2016). *Russia's "new" tools for confronting the West: Continuity and innovation in Moscow's exercise of power.* The Royal Institute of International Affairs.

Götz, E., & Staun, J. (2022). *Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives*. Contemporary Security Policy.

Graneheim, U.H., & Lundman, B. (2004). *Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures, and measures to achieve trustworthiness.* Nurse Education Today.

Gray, C. (1986). *Nuclear strategy and national style.* Hamilton Press.

Hall, Stuart. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices.* N.p.: Print.

Hansen, Lene. (2006). *Security as practice: Discourse analysis and the Bosnian war.* London: Routledge.

Hill, Fiona. (2016). *Putin: The one-man show the west doesn't understand.* Bulletin of the Atomic Scientists.

Hopf, T. (2002). *Social construction of international politics: Identities & foreign policies, Moscow, 1955 and 1999.* Cornell University Press.

Howard, Michael. (1991). *Clausewitz, Man of the Year.* New York Times, p. A17.

Igumnova, L. (2011). *Russia's Strategic Culture Between American and European Worldviews.* The Journal of Slavic military studies. 253-273. Web.

Isik, O. (2024). *Russian Aggression against Ukraine from the Perspective of Russia's Political-Strategic Culture.* Peace review (Palo Alto, Calif.) 1-12. Web.

Johnston, A. I. (1995). *Thinking about strategic culture.* International Security.

Katzenstein, P. J. (1996). *The culture of national security: Norms and identity in world politics.* Columbia University Press.

Klein, Bradley S. (1988). *Hegemony and strategic culture: American power projection and alliance defence politics.* Review of International Studies.

Klotz, Audie & Lynch, Cecelia. (2007). *Strategies for research in constructivist international relations.* Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe.

Kratochwil, F. (1989). *Rules, norms, and decisions: On the conditions of practical and legal reasoning in international relations and domestic affairs*. Cambridge University Press.

Kuchins, Andrew C., & Zevelev, Igor A. (2012). *Russian foreign policy: Continuity in change.* The Washington Quarterly.

Kyngäs, H., & Vanhanen, L. (1999). *Sisällönanalyysi.* Hoitotiede.

Lane, David. (2020). *Russia against the rest. The post-Cold War crisis of world order.* European Politics and Society.

Lantis, J. (2002). *Strategic culture and national security policy.* International Studies Review.

Levin-Rozalis, Miri. (2004). *Searching for the unknowable: A process of detection — abductive research generated by projective techniques.* International Journal of Qualitative Methods.

Lo, B. (2008). *Vladimir Putin and the evolution of Russian foreign policy.* Blackwell.

Mankoff, J. (2011). *Russian foreign policy: The return of great power politics.* Rowman & Littlefield.

Malinen, A. (2023). *Sotilaspoliittinen kasvatus Venäjän asevoimissa: tavoitteena soturikansalainen*. MPKK, Sotataidon laitos.

Mcauliffe, W. H. B. (2015). *How did abduction get confused with inference to the best explanation?* Transactions of the Charles S. Peirce Society.

Mignolo, Walter (2000). *Local Histories/Global Designs: Coloniality, Subaltern Knowledges, and Border Thinking.* Princeton (N.J.) Princeton University Press.

Miskimmon, A., O'Loughlin, B., & Roselle, L. (2013). *Strategic narratives: Communication power and the new world order.* Routledge.

Motyl, Alexander J. (2016). *Putin's Russia as a fascist political system.* Communist and Post-Communist Studies.

Nummelin, T. (2021). *Abduktiivinen päättely insinöörisuunnittelussa.* Kandidaatintutkielma. Tampereen yliopisto.

Sakwa, R. (2008). *Russian politics and society* (5 ed.). London: Routledge.

Sakwa, R. (2014). *Putin redux: Power and contradiction in contemporary Russia.* Routledge.

Schurz, G. (2008). *Patterns of abduction.* Synthese (Dordrecht).

Snyder, J. (1977). *The Soviet strategic culture: Implications for nuclear options.* RAND Corporation.

Sondhaus, Lawrence. (2006). *Strategic culture and ways of war.* Florence: Routledge.

Tannen, Deborah et al. (2015). *The handbook of discourse analysis.* Chichester, England: Wiley Blackwell.

Timmermans, S., & Travory, I. (2012). *Theory construction in qualitative research: From grounded theory to abductive analysis.* Sociological Theory.

Trenin, D. (2014). *Russia's breakout from the post-Cold War system: The drivers of Putin's course.* Carnegie Endowment for International Peace.

Tsygankov, A. P. (2012). *Russia and the West from Alexander to Putin: Honor in international relations.* Cambridge University Press.

Tsygankov, A. P. (2013). *Russia's foreign policy: Change and continuity in national identity*. Rowman & Littlefield.

Wendt, A. (1992). *Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics.* International Organization.

Wendt, Alexander. (1999). *Social theory of international politics.* Cambridge: Cambridge University Press.

De Saussure, Ferdinand et al. (1960). *Course in general linguistics.* The Journal of American Folklore.

Internet-lähteet

Al-Rodhan, N. (2015). *Strategic Culture and Pragmatic National Interest*. Global Policy.
https://www.globalpolicyjournal.com/blog/22/07/2015/strategic-culture-and-pragmatic-national

Delve, H., L., & Limpaecher, A. (2023). *Abductive coding in qualitative analysis*.
https://delvetool.com/blog/abductive-coding

Human rights watch. (2024). *Ukraine events of 2023*.
https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/ukraine

Niemeläinen, J. (2023). *Onko Venäjällä käynnissä sovjetisointi?* HS.
https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010071993.html

NATO. (6.11.2023).
https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_219826.htm?selectedLocale=en

Politico. (24.2.2023).
https://www.politico.com/news/magazine/2023/02/24/russia-ukraine-war-oral-history-00083757

Portman, A. (2014). Y*le Tutkija: Putin puhuu kuin tsaari – suomalaispresidenttien puheissa korostuu kansan yhtenäisyys.* Yle. 1.4.2014
https://yle.fi/a/3-7167503

Statista. (2024).
https://www.statista.com/statistics/1293492/ukraine-war-casualties/

The Global Risks Report 2023. World Economic Forum. 18th Edition.
https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf

Aineistot

Vladimir Putinin vuosipuheet vuosilta 2012–2023.

2023

Putinin puhe 21.2.2023 http://www.kremlin.ru/events/president/news/70565

2021

Putinin puhe 21.4.2021 http://kremlin.ru/events/president/news/65418

2020

Putinin puhe 15.1.2020 http://kremlin.ru/events/president/news/62582

2019

Putinin puhe 20.2.2019 http://kremlin.ru/events/president/news/59863

2018

Putinin puhe 1.3.2018 http://kremlin.ru/events/president/news/56957

2016

Putinin puhe 1.12.2016 http://kremlin.ru/events/president/news/53379

2015

Putinin puhe 3.12.2015 http://kremlin.ru/events/president/news/50864

2014

Putinin puhe 4.12.2014 http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_171774/

2013

Putinin puhe 12.12.2013 http://kremlin.ru/events/president/news/19825

2012

Putinin puhe 12.12.2012 http://www.kremlin.ru/events/president/news/171182